

- MUSIPI LI -

MUSIPI LI WA MUNZI

Learn how to share the love & message of Jesus

Musipili
Tuto ya Dignity

Musipili wa Munzi

I hatisizwe la Pili, 2020
Lozi

Litukelo ni Liswanelo Lilemusizwe (Patalazo ya Pili, Muimunene 2020)

Musebezi wo kaufela ki © Dignity 2020 kwanda likalulo za minolelo ya manzwi mwa tuto ka mukana.

Banoli ba buka ye bana ni liswanelo ka mukana mwa tuto ya ka mukana mane cwalo ni patalazo ya yona. Musebezi wo wa kona hala ku sebeliswa ni fiwa ki ba Dignity (Worldwide), Katengo ka Liswanelo ze Kusufalizwe. Ka nolisizwe mwa England ni Wales No. 6394480. Ka Nolisozwe kaka tusa ka. 1122656.

Mutu kaufela u lumelezwi ku panga maswaniso a musebezi ka ufela ni kusebelisa. Buka ye iswanela ku pangiwa ma swaniso ka ufela yona mi ayi swaneli ku chichiwa ka mukwa ufi kamba ufi. Makepe ka mukana a swaneli ku swaniswa.

Haiba mutabela kamba ka tengo ka mina ka tabela ku yeza libuka zenata fa buka ye ni kufa, mu kupiwa ku bulela ni ba Dignity ku mifa tukelo ya ku eza cwalo. Mu kona ku lifa masheleni.

Mwa kalulo ya kuli buka ye fumaneha kuli I sweli ku lekisiwa ki sikwata sifi kamba sifi kwanda aba Dignity (Worldwide) Ltd.

Dignity
6 Barlow Moor Road
Didsbury
Manchester
M20 6TR
United Kingdom

Fa likepe ka kuñolela: hello@dignityonline.org.uk
Luwayalesi lwa ku ambolela: +44 (0)7340 573 937

Sikwata se Sibupa Musipili

Mutateki ni Munoli: Jon Paul Witt, Rebecca Burr, Ethan Witt ni Jo Kimball
Maswaniso ni Kubakanya: Akash Sunny ni Jo Kimball
Tuto ya 8: Kulapela Hamoho ni kalulo ya pili ye nozwi ki Sarah Small ni Tobbias Ngala

Mañolo a Bibe a sebelisizwe

Holy Bible, New International Version® Anglicized, NIV® Copyright © 1979, 1984, 2011 by Biblica, Inc.® I sebelisizwe ka tumelano. Liswanelo ka ufela li bulukilwe lifasi ka mukana.

Lisupo ze Etelela Maswaniso

Lisupo ze Etelela Maswaniso li ezizwe ni Metro Icon Studio 5 ithatisizwe ki SyncFusion. Maswaniso a sebelisizwe ka tumelano.

Mainelo

Ku amana <i>Musipili</i>	1
Mwa Buka ye Kusebeliseza	2
Balikani mwa Musipili.....	4
Kubabalela Banana ha Luli fa Sikwata sa Bupilo	5
1: Likota ze Tiyile Zena ni Niti	6
2: Musipili wa Dignity	17
LISEBELISO: Zamaya ni Jesu.....	25
3: Evangeli Kiñi?.....	27
4: Bupilo ki ka Lubasi	37
LISEBELISO: Ku luta Batu ba Mulimu	45
5: Mutu kaufela una ni Sibaka.....	48
6: Kuzamaisa Sikwata sa Bupilo se si tiyile	58
LISEBELISO: Mube Mulisana.....	68
7: Kuikabela Lilato ni Mazwi a Jesu	71
8: Kulapelela Batu.....	81
LISEBELISO: Muitute kusa Lumela	91
9: Mube ni Tumelo	94
10: Tundululo – Kisika Mani Seo ni Konile ku Ituta?	103
Kusebelisa <i>Musipili</i> ni Sikwata.....	111
Mukoloko wa Maswaniso.....	117

Ku amana *Musipili*

Baapositola neli 'ba balumilwe' ba keleke ya pili. Paulusi ni babamwi ba apositola ne ba shimbile musipili o mutuna wa tumelo. Ne ba fumana linzila za ku bulelela batu ku amana ni manusa a Jesu mi ne ba shimbile nako ya ku supeza lilato ni mata a Jesu mwa minzi ye minata ni mwa lilalo. Kwa makalelo neba neba lutile batu ku pila ka niti ya Jesu, ku zibahaza manusa ni supeza lilato la Jesu ku bonabani. Ne isika itinga fela kwa ba apositola, kono neku itingile kwa batu kaufela.

Kifona fo mutela ni mina. Dignity yezize ***Musipili***, ili tuto ye mi tusa ku latelela mwa mutala wa ba lateli ba Jesu ba pili. Lu tokwa kuli mina kuli mu I tute mwa ku shimbela muhato wani ka lwamina.

Ku ituta ***Musipili*** kuka mifa tukelo ya kuituta ku amana ni ku sebeza ni Mulimu, ku kalela mwa munzi wa mina kamba mwa silalo sa mina. Ha muna ku tokwa kuya kwa sikolo. Muka ku itutela ona fo muina, ni haiba ni ba likani ba mina. Sina tuto ha inze I zwela pili muta ikabela manusa ni lilato la Jesu ka zazi ni zazi mwa ma hae ni lilalo zeli mabapa ni mina.

Musipili ki kalulo ya libuka ze ne. Mwa buka ni buka muka ituta mwa ku ikabela lilato ni mazwi a Jesu ka kuchala Likwata za Bupilo kamba ku tusa babmwi ku eza cwalo. Mu kona kuya kwa buka ye latelela ha mufeza musebezi wa ku eza. Lu tokwa kuli mi lumelela ku chala musebezi wa Mulimu kufitela ku ituta fela ku amana ni ona.

Musipili wa Munzi u tusa mutu ku utwisisa mayemo a cwale mwa minzi ya bona ni mo Sikwata sa Bupilo sikona ku tiseza lilato la Jesu ni kuyaha kutwano. Batu ba kona ku kala Sikwata sa Bupilo kwa mafelelezo a buka ye.

Musipili wa Libaka utusa batu ku hula ni ekeza musebezi wa Likwata za Bupilo kaku mema babamwi, ni haiba ku chala zemwi Likwata za Bupilo. Batu ba katusa Likwata za Bupilo ku chala likwata zemwi kwa mafelelezo a buka ye.

Kuetelela Musipili ku tusa kuziba haza mwa ku kalela Likwata za Bupilo ze cha mwa libaka ze cha ni batu baba nca. Batu neba kona ku tusa babamwi ku kala Likwataza Bupilo ze nca mwa libaka ze nca kwa mafelelezo a tuto ye.

Kusupeza Musipili ku tusa batu ku fumana pono ya Likwata za Bupilo ze ka chaliwa mwa naha ka ufela. Batu baka be ba itingile mwa musebezi wa Dignity mwa naha kaufela kwa mafelelezo a buka ye.

Mwa Buka ye Kusebeliseza

Ki sika mani sesinzi mwa buka mo

Mwa buka ye mukayi tuta mwa ku ikabela lilato ni mazwi a Jesu ka ku chala Likwata za Bupilo kamba ku tusa babamwi ku eza cwalo. Muka eza cwalo ka kusebeza kali tuto ze 10 mwa buka mo, kizona lituto ze supeza. Tuto ni tuto I swanela kunga 1.5 - 2 lihola. Ku llumelwa kuli mufeza ilimwi ka biki.

Kaufela luna lu tabela ku sebeza ni Mulimu hande. Mwa buka mo, kuna ni zene 'Lisebeliso' liñusa ku mi tusa ku amana ni kusebeza (kukutaza) ni Mulimu, ku yaha bupilo bwa mina hande kamba ku mifa linusa. Linusa ni linusa ika minga 30 mizuzu ya kubala ni kuhupula kazona. Lina ni lipuzo zeka mi tusa ku hupula ku amana ni linusa, zibo kamba ketelelo ye mubalile.

Zeo mutokwa kwa tuto ni tuto

Lituto li lukisizwe kuba ze bunolo mi halitokwi lika zenata. Muka tokwa:

- Buka ye **Musipili wa Munzi**
- Buka ya **Musipili wa Munzi Buka ya Kusebeleza**
- Biblele
- Sinoliso

Kuna ni lisebeliso zemwi zeli teni zeo Dignity inozi, muka liziba ka butungi hamuze mu zwela pili kubala mwa tuto ni manusa.

Buka ya Kusebeleza

Buka ya **Musipili wa Munzi Buka ya Kusebeleza** kiya mina ya kutazeleza ha moho cwalo ni buka ye. Ha kuna ni puzo kamba za kueza mwa buka mo mu kona ku nola kalabo ya mina mwa buka ya kusebeleza.

Kasa mulaho waku feza tuto ni tuto kuna ni zaku eza mwa buka ya kusebeleza. Ye ika mi tusa ku hupula ka seo mu konile kuituta, ku sebeliza ze munitule ni ku hulisa kutwisiso ya mina. Ha muswaneli kueza kaufela za kueza kono lu mi susuweza ku eza uli mumwi kamba ye mibeli mwa tuto ni tuto.

Maswayo a ku mitusa

Ku mitusa ku sebeza mwa tuto ye lu beyire maswayo ku mi bulelela kuli kalulo ni ki ifi. Maswayo a supelizwe mwa tasi ni toloko ya ona. Mushimbe nako fa ya ku ziba taluso ya liswayo ni liswayo seo lisi talusa ni ku talima mwa lituto zemwi ni ku bona ka mo maswayo a sebelisizwe. Ye ika mi bela bunolo ha munze mu ituta.

Mulelo

Tuto ni tuto ina ni milelo ye 2 kamba 3. Ze liswana sina ma swayo a mi supeza nzila ko tuto ika mi isa.

Ku Talima Kwamulaho

Kwa makalelo a tuto ni tuto lu bata ku mi susuweza ku talima kwa mulaho kwa tuto ye felile ni ku hupula ka zeo mu ezize ni seo Mulimu a mi lutile. Mu ka buziwa ku hupula ku amana ni seo mu itutule biki ye felile, ka mo mukonile kuyo sebeliseza tuto mi muzo I kabelani bo mani.

Likande

Makande ki mukwa o munde wa ku ituta kwa mukwa omumwi o hanelela ku swana. Ka ufela fo mubona liswayo le ki kwa butokwa ku bala likande ka mukana ni ku hupula kuli ki tuto mani yeo li luluta.

Kuluta

Ha mubona liswayo le ye ki yona tuto ye tuna ya kalulo ye, mu bale kalulo ye ka bunya ni ka tokomelo.

Bubali bwa Bibebe

Ha mubona liswayo le mu bone kuli mwa bala bubali bwa Bibebe ka bunya, mu kona ku tabela ku bubala ha beli ni ku bubona mwa Bibebe ya mina.

Lipuzo

Lipuzo ki nzila ye nde ku mi tusa ku ituta ni ku hupula. Mu alabe lipuzo za mwa buka ya mina ya kusebezeza, ka mukwa wo mwa kona ku kuta kuze munitutile.

Zakueza

Sisupo sa kueza si talusa kuli mu swanela ku eza sesimwi ku mitusa ku ituta, mu kona ku itusisa buka ya mina ya kusebelisa mwa kalulo ye.

Likande la Sikwatasa Bupilo

Kuna ni makande a niti a bupilo bwa batu baba sebeza ni Dignity. Lu tokwa makande a ku lu susuweza kuli ni luna lu eze sesi swana mwa mahae a mina.

Tapelo

Lu bata ku susu weza litapelo kaufela ko kukonahala. Ha mu bona liswayo le munge nako ya ku lapelela lika ka ufela ze mu itutile mwa tuto mo, mwendi Mulimu u mi hupulisize batu kamba mayemo e muswanela ku lapelela.

Sa Ku Eza Biki Ye

Sina ha muze musebeza fa kalulo ya “Sa Ku Eza Biki Ye” mu ka shimba milelo ye tokwahala ya ku kala Sikwata sa Bupilo. Ka nako ye mukayo feza buka ye se mu konile ku kopanya sikwata mi se mukalile mikopano ni ku fumana li nzila za ku ikabela lilato ni mañusa a Jesu.

Ku sebelisa buka ye mwa sikwata

Buka ye I pangilwe ku sebeliswa mwa lituto za mutu, ni haike I kona ku sebeliswa ni babamwi mwa lituto za sikwata. Ku sebeza mwa lituto ze ni babamwi I ka ba tusa ku isa lilato ni mañusa a Jesu mwa minzi ya bona. Kwa mafelelezo a buka ye, kuna ni kalulo ye bizwa **Kusebelisa Musipili ni Sikwata** ye fa maikuto ni ku etelela mwa ku zamaiseza tuto kaufela ni sikwata. Ma ikuto a aka mi tusa ku yeza tuto ye kuba ye tabisa ili kuli ka ufela ba kona ku ituta hamoho.

Balikani mwa Musipili

Ki kwa butokwa ku zamaya ni balikani. Balikani ba kona kuikabela li nako zende ni ze maswe ni luna. Ba kona kulu lika, kulu susuweza ni ku eza bundume.

Jesu na lusupelize bu tokwa bwa silikani. Na ikabezi bupilo bwa haye ni lutiwa ba 12. Mwa Luka 24 lu fumana likande la Cleopasi ni balikani ba haye inge ba zamaya ku liba kwa Emmausi. Hane ba ze ba zamaya cwalo neba ze ba ambola za lika zene eza hezi lizazi leli felile fo Jesu na tokwahalile mi linusa la utwahala kuli na 'zuhile' hape kwa bafu. "Sina ha neba ze ba ambola cwalo ni litaba ze hamoho, Jesu a to iponahaza ku bona ni ku zamaya ha moho ni bona." (Luka 24:15-16). Sina ha mu kalisa **Musipili** wo, ki kwa butokwa ku eza cwalo ni ba likani.

Mutu ye mu Lukisa ni Yena

Sina ha musebeza mwa **Musipili** ni kukala Likwata za Bupilo ku kaba ni ku iktwa hande ni ku sitatala. Ku kabe ku bile ni lika ze ñata za ku ituta ni lipuzo zemuka tabela ku buza. Mu ka tokwa yo mumwi mutu wa kubulelela lika za butokwa ze ezahala ha moho cwalo ni matata a lufita ku ona. Mulikani ya butokwa mwa musipili wo ita ba mulikani yo ya mi mema kuto ituta tuto ye. Ku kona kuba kuli bana ni zibo ya ku kala Likwata za Bupilo mi ba utwisisa ma tata a fahalimu ni mwatasi a musebezi wo. Kuta susuweza a hulu ku mina ha iba inge mu sebeza ha moho. Ha iba a muna mutu wa ku lukisa ni yena, mu kona ku swala ba Dignity fa hello@dignityonline.org.uk kamba fa WhatsApp fa **+447340 573 937**. Luta mi kopanya ku mutu ya pila ma bapa ni mina ya sebeza ni Likwata za Bupilo.

Aginesi, Mutambo ni Asisi

Sina ha mu ituta **Musipili wa Munzi** mu ka latelela bu pilo bwa batu ba balalu ba ka ufela bona ba inzi fa mayemo a shutana a **Musipili**. Muka utwa kwa batu bao mwa buka ye kaufela, cwale muba talime! Baka mi tusa ku hupula ku amana ni mahaye a mina ni seo mu kona kuyo eza kasa mulaho.

Aginesi

Aginesi u pila mwa Kalammbwa. Na ziba halizwe kwa lituto za Dignity ki Fredi yena kezala hae ya pila libima ze eza 500km. Na iñolisize kwa tuto ya **Musipili** mi kalibiki ze tatama na ituta kaza Likwata za Bupilo ni butokwa bwa kukala. Mi u nyolezwi luli kuyo kala sikwata mi na bulezi kwa batu babañata. Na sweli ku bulela ni Juliasi ya etelela li tuto mwa Zambia, naza a mu susuwezanga. Aginesi ni balikani ba hupula ku kala Sikwata sa Bupilo mwa libiki ze latelela.

Mutambo

Mutambo ki mueteleli wa Keleke Ya Tumelo Ye Tuna kwande a Johannesburg, mwa South Africa. Una ni pilu yaku susu weza keleke kuli i tahe ha moho ni ku luta mwa minzi yeli mabapa ni bona. U konile ku ikopanya ni ba Dignity mi na eza musebezi wa kopanya batu babamwi mwa silalo sa hae. Naza a ba tusa ku sebeza mwa **Musipili wa Munzi** ni **Musipili wa Sibaka**. Mutumbo na itutile li tuto ze ka silimo se ne sifelile mi hana ituta zona ni ku beya lituto mwa likezo, na susu welizwe ku tusa babamwi ku eza cwalo.

Asisi

Asisi u pila mwa Kenya mi na boni lipatalazo fa makepe a Dignity. Sina tuto hane ili ya mahala sa iñolisa, ku ituta ka mwa ku kalela Sikwata sa Bupilo mi a yo zwela pili kuyo esa. Asisi naza a ituta mwa ku susu weza ba bamwi ku kala likwata ni bona. Ba sweli ku ituta mo Sikwata sa Bupilo si kona ku kalela zemwi ni ku eza ma kilasita a likwata. Mi una ni sepo ku seo si kona ku ezahala.

Kubabalela Banana ha Luli fa Sikwata sa Bupilo

Hamoho lu tile ni milawo ye bunolo ili kuli bana ba luna ba balezwi kamba ba inzi kwa hae kamba ha bali kwa Sikwata sa Bupilo. Mi lawo ye ki yeminde ni kuibeya kwa mipilelo ya luna cwalo. Kamba lu sebeza mwa misebezi ya luna, kwa keleke kamba ni balikani, Mulimu u tokwa kuli bana ba luna baba lelwa.

Mutu kaufela ya taha kwa sikwata uswanela ku bona kuli bana ba bona ba balelwa kwa hae ni ku tokomelwa ki mutu mutu yo mumwi kamba mu tahe ni bona kwa mukopano.

Baeteleli ba sikwata ba swanela ku hupulisa batu kuli ba bone kuli banana bamwa pabalelo kwa hae mi ba siyezi mwa tokomelo ya mutu mi mubone kuli ba nana ba amu helwa mwa sikwata.

Kaufela ya inzi mwa sikwata ya sebeza ni banana asike a sebeza a nosi kono ni yo mumwi kamba ni batu babamwi baba beli. Haiba ki batu baba beli, basike ba zwa mwa lubasi luli mumwi. (Baswanela ku zwa mwa mabasi a shutana.)

Bawo ba basebeza ni banana mwa sikwata ba swanela kuba kuli neba tahanga kwa sikwata hañata kali kweli ze 3.

Baeteleli ba sikwata ni batu kaufela bamwa sikwata ba sike ba shimba maswaniso a banana habanzi muza ku eza mwa Sikwata sa Bupilo.

Haiba kuli banana ba ikabela lico fa mukopano wa sikwata, mu bone kuli lico zeo likenile kuli liciwe.

Batu basikwata haba ya kwa kupotela mabasi mwa minzi ba swanela ku zanya ka bubeli, ka mutala bana ba babeli kuyo potela muuna kamba basali ba babeli bayo potela musali.

1

Likota ze Tiyile Zena ni Niti

Ba biziwe kuli ki likota ze na
ni niti, likota ze calilwe ki
Muña Bupilo yena a lumbiwe
ka zona.

Isaya 61:3

Mulelo

Mina ni babamwi baba latelela Jesu bana ni musebezi wa butokwa mwa munzi wa mina. Tuto ye ika mi tusa ku utwisisa kuli Mulimu u bulela sika mani ku mina ku a mana ni munzi wa mina ka ku talima mwa Isaya 61:1-4.

Kwa mafelelezo a tuto ye muka ba:

- Muutwisize kota ye tiyile ya Mulimu mo inezi
- Muutwisize kuli muna ni musebezi wa butokwa ku sewo Mulimu asi eza
- Ku lika ze ezahala mwa munzi wa mina kamba mwa silalo sa mina

Likande: Piliyasi Unga Muhato

Piliyasi na pila mwa munzi uli mwa hala mahae a Zambia. Bo mahe nibo ndatahe ka ufela bona ne ba sebeza ka tata ku fepa lubasi. Neba limanga masimu ka lilimo na lilimo mi mwaha ni mwaha mwa nako ya pula ni ba lima ni cala li pewu za bona ku fepa lubasi lwa bona. Silimo ni silimo wo neli wona mu pilelo wa bona. Ka nako yewo Piliyasi haba ni lilimo ze lishumi, wo neli wona mu pilelo wana ziba.

Lubasi lwa hae nelu njobwahezi a hulu, bunjebwe luli ha ñata neba pilanga ba sina sa kuca mane ne ba palelwa ni ku isa bana ba bona kwa sikolo. Liteko za libuka, litino za sikolo ni litatubo neli ze tata a hulu ku bona. Bu kamuso ne busa bonahali ku benya ku Piliyasi ni lubasi lwa hae.

Zazi le limwi, Piliyasi sa to fita fa kota ya mupani. Likota za mupani li tiyile a hulu ni ha ike kuli linganga nako ye telele kwa ku hula, litisa mi selo ye tisa masheleñi a mañata a hulu. Isike zeo fela, mi luti ya yona ya katulusa kwa mi sebezi ye katalisa a hulu kuba munzi sina ha ba tola mwa teni. Litoze za kota ya mupani neli chabukile fafasi ka buñata. Piliyasi a li nopaka ni kuya ni zona kwa haye. Kusika eza kale bunsu a li chala ni kubeya fateni mununo yene siya lezi ku beya fa teni.

Lilimo nelize li zamaya ni Piliyasi aza hula, ni likota za haye. Kasa mulaho wa lilimo ze lishumi, na sali muuna ya hulile kono likota za zwela pili ni kuhula. Litozi ze ñata za mupani za ekezeha ni likota zeñata za chaliwa. Kasa mulaho a lilimo ze mashumi a mabeli, Piliyasi nasili muuna muhulu, n asana ni lilimo mashumi a malalu.

A fetuha ni kutalima kwa likota ze ñata ze ne potolohile munzi wa haye zewo na chalile. Neli sibaka sesi tezi miluti luli, sib aka sewo batu neba kona ku sebezeza ku sina lizazi le likona kuba chisa. Piliyasi a hupula butokwa likota ze omile neli za butokwa, zazi lelimwi ba wisa kota ilimwi ni ku I pazaula ni kuyo lekisa likota. Silimo sewo nebana ni masheleñi a mañata ku fita lilimo ka ufela.

Ba minzi yemimwi ba talima ku sewo se si eza hezi, ni bona ba kala ku chala likota mi kwa mafelelezo bu ñata bwa bona ba fumana mi luti, masheleni ni shutano yewo likota zewo ne li tisize mwa munzi.

Kaufela zona ze neli kalile ka mwanana wa mushimani, yana chalile toze. Na I babalezi, ni ku isileleza ni ku bona kuli bu pilo bwa yona bwa hula ni ku hula. Kezo ya Piliyasi ne I tisize shutano mwa munzi wa haye kuya kuile.

Lipuzo

(Muhupule ku ñola likalabo za mina mwa Buka ya Kusebezeza)

- Ki kalulo mañi yana shimbile Piliyasi?
- Ki shutano mañi yewo kezo ya Piliyasi yana ni yona kwa lubasi lwa haye ni mwa munzi?

- Ki sika mani sene sika eza hala kambe Piliyasi na sika shimba muhato?
- Likande la Piliyasi mu hupula kuli lilo luta sikamani?

Kuluta: Likota Zetiyle

Kota ya mupani ki mutala wa kota ye tiyile. Likota li lufa muluti kwa ku chisa kwa lizazi mwa nako ya musihali mi li lufa maipato mwa li nako za busihu lilufa sibaka mwa ku ipata. Ha kuchailwe kota ilimwi ye tiyile, ku ba bunolo ku kona ku eza mushitu o mutuna wa likota mwa hae ze ka tisa miluti ni ma ipato ku mañi ni mañi.

Bibele hañata I bulela ku amana batu ba Mulimu kuba likota ze tiyile. Batu ba tisa miluti ni maipato kwa matata ni linonge zewo li eza hala mwa minzi. Mwendu mutu wa Mulimu u kona ku tusa yomumwi yali mwa nako ya lififi ya sina sa kuca, u tisa tatululo kwa munzi ka ku tusa bawo bali limbelwa kamba banana ba lindiya kamba kuto tusa bawo baba kungulelwanga kwa tuko. Bu ñata bwa batu babali likota ze tiyile ba kona ku tisa shutano ye tuna mwa minzi ya bona ka kutisa muluti, maipato ni li lato kwa batu kaufela!

Bibele I zwela pili ni ku bulela kuli batu ba haye ki likota ze tiyile za kuluka. Kuluka haki kuba mutu yo munde; I talusa kuba ni silikani sesinde ni Mulimu ni mwahala batu, ku eza hande babamwi batu kali kute ni lilato. Lu kona ku eza sewo ka kuli lu amuhezi lilato ku zwelela ku Mulimu mi lu beilwe baba lukile ni yena. Cwale ku luka ka bukuswani ku talusa 'kuba hande ku Mulimu ni kuba hande ni batu'.

Musipili ka bukuswani ki kutisa shutano mwa bupilo bwa mina ni mwa bupilo bwa batu ba bamwi. Dignity ki musebezi wa batu bawo ba tisa shutano mwa lilalanda za bona, kaufela ko ba fumaneha. Lu lumela kuli bunde bwa batu baba kona ku tisa shutano mwa silalo sa mina ki MINA ni BATU BABA PILA MABAPA NI MINA.

Likande: Keleke ya mwa Munzi

Likande le lika mi tusa ku utwisisa lika zemwi zewo ze ezahala mwa munzi wa mina ni kuli kiñi hali eza hala. Li tatuba musebezi wa keleke ni mo I kona ku tuseza kamba kusa tusa.

Le kili kande la munzi, mwendi munzi o swana ni wa mina! Ki munzi o munyinyani kwa lineku lambowela wiko wa Zambia. Batu ba sebeza ka tata ni ku lika mo ba konela kono munzi usa siyala kuba ni matata a mañata. Kuna ni likeleke ze talu mwa munzi mo.

Keleke ya Angelikani I etelezwi kibo Daka. Ba talusa hande ni kulika mo ba konela. Ba hupula kuli ba tokwa batu babañata mwa keleke ya bona kuli I kone ku zwela pili. Ba hupula kuli keleke KIYA bona isike keleke ya Mulimu. Ba fa likutazo se susuweza kono fo kumwi ba bulelela fela lika ze tiseza kuli batu ba ine mwa keleke ya bona. Mwa mukopano kaufela ba bala palo ya batu baba tile kwa sebelezo!

Keleke ya Batisita kiye mwi ya likopano ze tuna, kono kopano ya tundana ka kuli kopano I beya nako nyana fela kwa libaka za matakanyani. Se sitalusa kuli ba mubuleli bo Kenesi ni kopano ha bana hande li tuso. Ha kuna lituto ni ma Bibele. Kopano ya katazaha ku utwisisa mi ha izibi kuli taluso ya kuba mu Krete.

Kopano ya Petekositi I etelezwi ki bo mubuleli bo Lungu, ki ba kutazi ba bande mi batu babamwi ba fetuha ba Krete mwa kopano. Batu ba ba tabile ku alatelela Jesu mi ba iketela ku yo kena kwa Angelikeni kamba kwa Batisita ka kuli ba likani ba bona ki kona ko ba kena. Bo mubuleli bo Lungu

ba holo fala kwa pilu bakeñi sa se mi ba nyema mi ba nyaza likala ku nyaza likopano zemwi kuli li sweli ku uzwa batu mwa kopano ya bona!

Kuna ni ba bañata, batu ba bañata mwa munzi baba katezaha! Baba ñata ba shwile tala, ba nyanda kwa HIV ni ku nyandisiwa ki bucwala. Bo Gres i ba sali ba hulu ba kopano ya Angelikeni mi Mulimu u swala pilu ya bona kuli ba fite kwa batu ba. Ba ya ni kuyo bulela ni bona, ba fetuha kuto ba balikani ba bona ni ku ziba kuli ma tata ni ze batokwa ki lifi. Kasa mulaho a ku tundamena ni lilato, babamwi ba ku bona ba kona ku taha kwa ku ziba Jesu mi baya kwa church ni bona - ili to ye komokisa! Kono batu babamwi bakwa likeleke zemwi ba kala kuba ni muna, ba bata batu ba banca mwa likopano za bona ni bona! Kona kuli baya ni kuyo tusa ba ba nyanda, kono ba ikumusa ka musebezi wa bona mi ha ba telezi kwa matata a bawo baba katazaha. Se sa nyemisa bo Gres i ni Mulimu. Ba eteleli ba likopano mane ba kopana ni ku eza likanyi kuamana ni kuli batu ba ba swanela kuya kwa kopano if!

Kuna ni batu baba ñata baba inzi hande mwa munzi wo baba lata ba bamwi, kono fo kumwi ha ba utwisisi hande kuli ku talusa ñi kuba ma Krete. Ba hupula kuli kuya kwa kopano ki yona nto ya butokwa a hulu. Se sita lusa kuli ku tusa batu ba ba tokwa mwa hae I bona hala kusa ba ya bu tokwa a hulu, ka bu niti batu ba hupula kuli ki ya butokwa a hulu. Ka mutala, Mupeta ha tusi baba shwile tala ka kuli u akufezi kwa kopano. Hopu yena u ikeza inge yasa boni mbelwa ya I kutwa bu inosi ka kuli u tokwa kuya kwa mukopano. Ku maswe cwani! Ha kuna ku bona batu ba ya utwisisa kamba ya ziba hande bu niti bwa ku ziba Jesu.

Buñata bwa batu ba hupula nga kuli tuso I ka zwelela kwande ya munzi, cwale zazi lelimwi Rebeka, ya beleka kwa katengo ka kwa mukunda a taha kwa hae ku to ba sepisa bukamusu sakata! A kala ka tengo kaka fa lika za mahala, ma bunda a litino ni masheleni a likoloti. Kuna ni batu baba ñata baba tabile ka kalulo ye! Batu baba zwa fa ku nyalana, Briyti ni Masiye ba kwa Kopano ya Baputisiti ba to shimbela litino bana ba bona, kono ba bamwi batu banga litino ni kuyo lilekisa. Mi tangana baba mwi, Johani ni Benandi, ku zwelela kwa Angelikeni ni kwa Pentecositi ba to shimba likoloti za masheleni kono ha bana hande mi hupulo ba yo sinyehelwa masheleni awo ka ufela ona! Ye neli newulelo ya mañi ni mañi sina mone ba hupulela kuli tuso ye yo zwelela kwande a munzi I ka eza munzi kuba sibaka sakata kono I tilo si toto beza maswe.

Mabo ni Cheswa ki ba chali bali keleke ba bana ni chiseho baba yo zwelela kwa muleneñi ba batile kwa hae. Hape, batu ba to tabela kuli mwendi shutano ita bonahala mi ba ya kuyo bona kuli ku eza hala sika mani. Mabo ni Cheswa bana ni sishemo mi ba lata Jesu kono ha ba utwisisi bu tata luli bwa munzi wok a kuli ba yo zwelela kwa muleneñi. Batu ba sikayi ba taha ku Jesu ni ku kena kwa kopano ye cha. Ba eteleli ba bamwi ba likopano ze mwi ba ikutwa ku fiyeleha ki kopano ye ncha ye ze hula mi ha ba tabeli ka lulo ye, ba kala ku honona ni ku bilaela ku amana ni bona mi zazi le limwi baya ku bona!

Wa kwa Kopano ya Lipaki za Jehova a taha mwa munzi wo. Ha kuna ya ba lemuha ka ku akufa kwa makalelo; ba eteleli ba likopano ba patehile kuno nyazana, ba munzi ba filikani ku amana ni matata a mwa munzi wa bona mi ba tongokelana yo mumwi kuyo mumwi. Kono babamwi ka bunya ba kala ku Kopana ni Lipaki za Jehova, ba sikayi mane babañata! Ba eteleli ba likopano ni ba munzi ba to lemuha kuli ne ba patehile kuno omana ni ku lwanisana ni batu ba bali mabapa ni bona.

Lipuzo: Keleke ya mwa Munzi

- Mwa munzi wo, mu hupula kuli batu bamwa teni ba ziba Jesu? Kiñi kamba cwani?
- Ki sika mani sewo batu ba ba shwile tala kamba ba tamilwe ki bucwala ba bona? Mu hupula kuli se siba lyanganisa cwani?
- Mu hupula kuli batu baba zwa kwande a munzi (ba beleki ba tutengo twa kwa mukunda kamba ba chali ba li Keleleke) bana ni bu itamo bwa ku lyeha mwa munzi kamba kutwisiso ya matata awo batu ba inzi ku ona?
- Haiba ba eteleli ba keleke neba sika pateha a hulu kwa ku itwanisa kono ba beleka ha moho, ki sika mani se ne sika ezahala?

Haiba ba eteli ba keleke ni batu ba church neba beleka ha moho, batu ba bashwile ne ba ka fepiwa, bawo ba ba tamilwe ki bucwala ne baka lukululwa kwa litamo mi batu ne ba ka sebeza ha moho! Wo ne uka ba mutala o mutuna luli wa lil lato la Jesu mi batu ba bañata ne ba kataha kwa ku mu ziba.

Fa cwale mu hupule ku amana ni munzi wa mina.

- Kana kuna ni batu mwateni baba shwile tala kamba machakolwa baba tamilwe ki bucwala?
- Ki mani yaza a ba bona?
- Kana kuna ni batu baba zwa kwande ya munzi wa mina baba tahanga ni kuto lika ku tusa? Ki sika mani se si ezahala?
- Kana likopano za mwa munzi wa mina za omana ni kusa utwana?
- Kana se si tisize sika mani fa munzi ka ufela?

“Hane ni kalile ku bulela ni batu ba mwa munzi ne ni lemuhile kuli ka ma niti luli lu tokwa Mulimu kuli a tuse minzi ya luna. Ba munzi neba ni bulelezi kuamana ni likañi ze ne ba sweli, ku amana ni batu baba kungulezwi kwa tuko mwa silalo mi se ni lemuhile kuli kuna ni batu babañata bene ba sina zakunca! Ne ni sa ziba ze kaufela! Ne ni hupula kuli munzi ki sibaka sesinde sa kuina kono Mulimu nan i boni size kuli lu kona ku tisa shutano mi na tabela ku tisa shutano!” - Aginesi

“Neni lemuhile kuli buñata bwa batu batu tengo twa kwande neba tile kwa munzi wa luna kuto tusa, kono hañata neba tisize fela twanganiso. Batu neba omelezi lipilu ni kushimba fela lika ni kuba ni buikumuso. Ne ni hupuzi kuli Dignity niyona ita swana sina tu tengo totumwi kono kama niti neba ni supelize kuli ba minzi ba kona ku eza shutano bona bañi. Bu ñata bwa batu mwa minzi ya luna haba hupuli kuli ba kona ku tisa shutano, kono ka tuso ya Mulimu ba kona ku itusa bona bañi ni ku tusa ba bamwi!” - Asisi

Kuluta: Ki sika mani sene sika eza hala?

Ku kala kopano yemwi mwa munzi ka kuya ka likande la luna ha kuna ku tatulula ma tata. Sina ha lu boni, kopanano yemwi ika tisa fela kangisano mi ha l koni ku tisa kutwano kwa batu mwa munzi. Muhupule kuli haiba nto ye shutana ne ika eza hala ye ne kona ku tisa kuli likeleke li tahe hamoho, seo si talusa kuli likopano lisweli ku sebeza mwa silalo ni ku lumelela batu kuli ba zibe Jesu, ku tusa batu ku eza.

Cwale kambese nesi ka ezahala mwa munzi wa mina?

Cwale haiba ne muka kopanya ka kwata nyana ka batu mwa munzi. Ne muka mema batu baba zwa kwa likopano ze shutana, ka ku tokomela kuli mu kopana mwa linako zewo zesa ba paleliswi kuya kwa mikopano ya likopano za bona. Ne mukona ku kala ku ituta ha moho, ku lapela hamoho

ni ku bona kuli mutu ka ufela wa amuhelwa. Ne mu kona ku mema ni batu baba sina lico, baba inzi mwa mafu ni bawo baba tamilwe ki macwala kuba ba bamwi ba ba ituta ni mina. Ha moho ne mukona ku kala kufa linubu ni ku tusa batu bamwa munzi. Wo ki mulelo o munde kakuli batu ka ufela bakala ku ikabela lilato la Jesu!

Ka ku kala, ba bamwi ba eteleli ba likopano baka mi hanela, kono nako a inze iya baka le muha kuli sikwata se haki mukwa omumwi wa makalelo a kopano, kono ki I pangezwi ku tusa likopano ni ku tusa munzi. Nako nyana fera buñata bwa likopano lika kona ku susu wezwa ni ku ti yiswa sina ha ba bona lilato la Jesu inge li ikabelwa mwa sikwata ka sikwata.

Ku fita ku tisa tyanga niso lu tisize kutwano, kufita ku omana lu tisize ku sebeza ha moho. A kona ma kalelo a ku chinch munzi wa mina, Ni Jesu lwa sebeza hamoho mi ni MINA mwa kona kuba ba bamwi!

Awo kiona ma kalelo a kuba **Kota ye Tiyile mwa Munzi wa mina!**

Bubali bwa Bibe

Mañolo a mabeli a latelela a mwa Bibe a bulela ku amana ni buniti bwa Mulimu ni mo I sebeza mwa minzi ya luna ku tisa bupilo ku mañi ni mañi. Bu bali bwa pili lizwa mwa liñolo lewo Muapostola Paulusi na ñolezi ba lumeli bamwa Roma. La bubeli bubali bu zwelela ku muuna wa Mulimu ya bizwa Isaya.

¹⁶Kakuli ha ni swabeli Evangeli, kakuli ki mata a Mulimu a ku pilisa mutu ni mutu ya lumela: Mujuda pili, ni yena Mugerike.

Maroma 1:16

*¹Moya wa Mulena Muña Bupilo u kun a;
kakuli Muña Bupilo u ni tozize kuli ni tiseze babotana litaba ze nde.
U ni lumile ku tiisa ba ba lobehile lipilu, ku bulelela ba ba hapilwe kuli lukuluhile, ku zibisa ba ba tamilwe mwa tolongo kuli ba kwalulezwi,
²Ku huweleza kuli mwaha wa sishemo sa Muña Bupilo ki wo ki le lizazi la ka likanyisa batu Mulimu wa luna,
ni ku omba-omba ba ba lila kaufela,
³ba ba lila mwa Sione –
ku ba fa kuwani ya bulena bakeñisa ku isukululela mulola fa toho,
ba fiwe oli ya tabo bakeñisa maswabi,
ni siapalo sa kulumba bakeñisa moya o tonga.
Ba biziwe kuli ki likota ze nan i niti, likota ze chalilwe ki Muña Bupilo yena a lumbiwe ka zona.
⁴Ba ka zusa matota a kale ba zuse matota a samutamunen; ba yahe minzi ye ne sinyehile linako ze tuna.*

Isaya 61:1-4

Zakueza: Isaya 61:1-4

Bubali mwa Maroma bulu bulelela kuli Evangeli, buniti bwa Jesu Kreste, ki mata a Mulimu a kupilisa ka ufela. Ma ñolo a mwa Isaya a lubulelela kuli Evangeli aki ya mutu alimumwi fela kono kuli I kutiseza lika kaufela. Isaya u lu supeza kuli Mulimu u bata ku zulusa matota a kale, sewo si talusa kuli u batu kulu yaha sincha minzi ya luna ni lifasi. U eza se kaku chala likota za haye ze tiyile

(batu bahaye) baba bonisa mata a hae ni ku fa muluti, maino ni katuluso ku mutu kaufela yali mabapa ni bona.

Bu bali bo bwa mwa Isaya bu kona kulu tusa ku utwisisa se. Ne a sebelisizwe ki Jesu kasibili mwa Luka 4 hana bulela ku amana ni sewo Mesiya (le kilinzwi la Siheberu la Mupilisi) wana bizelizwe kuto eza. Na bulela ku amana ni yena muñi! Cwale kanti mañolo a bulela sika mañi? (Muhupule kuñola likalabo za mina mwa buka ya kusebeleza.)

- Hamu talime mwa Isaya 61:1-4 mi muñole kaufela likezo zewo li lukulula batu mwa moya (kamutala, bakabe fiwa moya wa milumbeko)
- Muñole kaufela likezo zewo ze lukulula batu mwa mihupulo ni mwanama (kamutala, kuomba-omba bawo babalila)

Hañata luhupulanga kuli mwendi kuna ni sesimwi sesaliyo mwa bupilo bwa luna, munzi kamba mwasilalo. Ku swana sina inzi hande, kono sesimwi hasiyo. Ne lukona ku bulela kuli bupilo bwa luna kamba minzi ya luna ha iyo 'hande' – zibo ya lika zemwi zesaliyo. Hamutalime hape mwa Isaya 61:1-4.

- Ki likezomani mwa bubali mo bobu babalela mutu kaufela?
- Ki likezomani mwabubali mo bobu babalela silalo kaufela?

Mulimu mulelo wa haye ki ku zulusa lika kaufela. Fo sibi (batu fo ba inela kwa hule ni Mulimu ni linzila za haye) u kutselize lifasi la luna ni bupilo bwa luna, u bata ku lueza luna ni lifasi hape, kulu lumelela ku pila kuya kuile (kuya kuile mwalihalimu niyena). Mulimu ubata kuli luzusuluse matota a kale ni kuyaha mileneñi ye sinyizwe. Ha iba inge lubeya zewo mwa minzi yaluna, u bata kukutiseza minzi ya luna hande ni mwa mayemo a mande. Ki wona mutomo wo! Evangeli ika eza munzi waluna hande.

Mulimu uyeza cwani ze? Usi yeza ka 'likota za kuluka' (mubone bubali bwa bulalu). Likota za Oke litiyire. Mwa bubali bwa liñolo le ki sisupo sa batu baba swaniswa ni likota ze tiyile za Mulimu mwa minzi ya bona. Ba kibatu ba bafa maipato, miselo ni miluti kwa batu kaufela. Mwa manzwi a bubali bo, butuna bwa Mulimu bu bonahalizwe ka bona, ki lichaliwa za Mulimu ka sibili. Lu kona kuba sina likota ze tiyile mwa minzi ya luna mi lwa kona ku tusa babamwi ku ba likota ze tiyile mwa minzi ya bona.

Evangeli, buniti bwa Mulimu ni mata a Mulimu mwa mahaye a luna ka kuitinga kwa likota ze tiyile zaku luka. Ku itingile kwa batu ba haye ni minzi ya bona ni ku nyolelwa kwa bona kuba lichaliwa za Mulena.

Kuluta: Kota ya Banyani ni ya Likonde - Lumu futa ufi wa kota?

Kota ya banyani inga sibaka kaufela. Ya ichala mibisi ya yona mwa kota yemwi ye pila ni kuhula ka kuipotoloha ni ku 'itateza' kota ya pili. Kota ya banyani I pumbeka mibisi ye tiyile ni kungelela sibaka. Kuna ni pulelo yeli "hakuna sesi kona ku mela mwatasa a kota ya banyani". Hakuna luli! Enisha! Kaufela za shwa kakuli kota ya banyani ya shimbelela. Kise siswaniso sa yona, mwa kona ku bona buñata bwa mibisi ya yona ye potolohile kota ya pili.

?

Lipuzo: Kota ya Banyani ni ya Likonde - Lumu futa ufi wa kota?

- Mwa ziba kota ya Likonde moyi hulela?
- Ishutana cwañi kwa kota ya Banyani?

Kota ya likonde ya shutana. Sina moyi hulela kota ni kubeya miselo, I sweli ku zwala totumwi 'tumbumbu' fa lisina layona kota. Nako haize iya, mushemi wa makalelo wa kota ya likonde wa shwa mi ka kueza cwalo, I yeza sibaka ni kufa bupilo kwa bana 'tumbumbu' to tuyi potolohile. Ye kalile inge ilimwi kota ya likonde ka bubebe ifetuha kuba likota zeñata sina kota ni kota ha itisa miselo ni kutisa bupilo kwa ka mbumbu kaka mela fa tuko ni yona. Kota ni kota izwela pili kushwa kuyona iñi.

Cwale mina mumifuta ya kota ifi? Mufuta wa kota ye muibapanya I supeza kamba muka sebeleza Mulimu mwa munzi wamina.

Batu babañata ba swana sina kota ya banyani, kuikeza butuna bona bañi ni kutiya. Se sitalusa kuli batu babamwi habana kuzwelapili mwama tuko a bona. Batu babamwi ba swana sina likota za likonde. Basebelisa bupilo bwa bona, nako yabona ni sifumu sa bona kutusa babamwi ni kufa bupilo kubawo babali mabapa ni bona.

Mulelo tuna wa Mukresite haki waku ifumisa, ki ku lumbeka Mulimu ni tusa babamwi. Ka kueza cwalo lu fumana mulelo wa Mulimu fa halimu a luna. Haluka talima kwa mwa liñolo la Isaya 61:1-4, lika kaufela mwa mañolo ama beli elukalezi a bulela ku amana ni Mupulusi, Jesu, saka yeza mi hape ito nchinca. Mwa bubali 3 ito fetuha ili 'bona' babakaba lichaliwa za Mulena, insiñi luna. Mulelo wa luna ki kueza babamwi kuli ba hule. Lubizelizwe ku ba sina kota ya likonde, kufa bupilo kubabamwi ni kuba lumelela kuhula kuba likota zetiyele.

Kuluta: Likwata za Bupilo – Musikona ku sebeleza mwa Munzi

Muhupule likande la munzi?

Batu baba bapiyiwa ni likota ze tiyile zaku luka, zeyemi litiyile hamoho, nelikona ku tisa shutano ye tuna mwa munzi sina cwalo. Neba kona ku tisa shutano mwa munzi wamina cwalo!

Mutu kaufela mwa munzi ukaba mbubo hana ni sikwata sa ma Krete baba ituta za Jesu, kanyolelo luli ba tokomezi kwa munzi wa bona, kuswana sina likota za kuluka.

Dignity I biza likwata zabatu ze Likwata za Bupilo. Kilisebeliso ze tiyile luli zewo Mulimu a kona ku sebelisa mwa munzi wa mina. Lika zemwi zeli za butokwa ku amana ni likwata ze:

- Hakuna kopano ye ba wela kamba ku yemela.
- Haki sibaka sewo bo mubuleli ba kutaza, ki fo batu kaufela ba ituta hamoho.
- Bayemela silalanda kaufela, mañi ni mañi u amuhezwi.
- Hatusika ezezwa fela kopano ya luna (nihaike kuli lituto likona ku sebeliswa mwa kopano).
- Bayi tombozi kwa ku lata Mulimu ni kulata baba ina mabapa ni bona.
- Ba fumana linzila za kutusa ni kulata bao babali mwa silalo sa bona.
- Ba supeza Jesu kwabatu kaufela.

Likande la Sikwatasa Bupilo

Kize ñata Likwata za Bupilo ze kalile mwa Tanzania. Butata boba fumana mwa silalo sa bona kibwa kuli batu babañata kiba lapeli, kono habayo mwa moya. Sewo sitalusa kuli batu baba kena keleke baliaknga ku latelela milawo, kono bakatezaha. Hañata tumelo ya bona haina hande sepo, musebezi kamba kufa lilato kwa batu babali mabapa ni bona.

Sikwata sa Bupilo sapili asikala, buñata bwabatu mwa silalo neba hupula kuli ba kala keleke yenca kamba silumeli sensi ncha mi nebasea tabeli kubeleka ni bona. Kono kasa mulaho wa nako nyana, batu bato lemuha kuli kamaniti nese batiyile ku Jesu ni kunga nako ya kuziba Jesu. Kona kuli mihupulo yene banani batu ya kala kufela mi batu bamwa silalo baba lumelela kuzwela pili. Se saezahala mwa lilalo zeñata.

Misozi* nanza kenanga kwa Sikwata sa Bupilo kali kweli ze talu misa kona kubona shutano mwa bupilo bwa haye:

“Kuna ni lichincheho zeñata kuna nisamba ku kenela Sikwata sa Bupilo. Ni ikutwa kuli ni lukuluzwi kakuli buñata bwalika nenisa liutwisisi, fa senili utwisisa!”

Mueteleli wa Sikwatasa Bupilo u nyolelwa sepo yakuli linzwi La Mulimu litayambalala liye kwa hule ni mwabutuna. Basepa kuli kutwano ya mwa munzi wa bona ika bonisa silalo sa bona habaliki kukala silumeli sesinca kamba ku bapa ku panga masheleñi kwa balateleli ba bona, kono ka bunolo kubalata mwa libizo la Jesu. Ba sepa kuli Sikwata sa Bupilo sikabe cwale sika tisa shutano ye tuna ni kukona ku tusa batu kaufela kukona ku tusa mwa silalo sa bona, kutisa kutwana mwa litumelo ze shutana ni likeleke mwa kutwano.

Wokimutala wa Sikwata sa Bupilo sesi sebeza sina likota ze tiyile mwa munzi, yomumwi utoba kota ye tiyile ni sikwata kuto tisa shutano mwa silalo kaufela!

**Libizo lincincizwe kalibaka la kunutu*

Tapelo

Mulapelele batu babanyanda mwa munzi wa mina (mwendi bawo baba shwatala kamba baba tamilwe ki macwala) kuli ba kone kuba ni sepo kuli Mulimu a kone kuba cincha mikwa ya bona yeba timale ni babamwi batamiwa ba lilimo na lilimo.

Mulapelele ma Krete bamwa munzi wa mina kuli Moya Okenile wukone kubafa pono ya munzi wa bona ni nylelo ya kueza musebezi wa Mulimu. Mukupe Mulimu kutusa ku ba hulisa kuba likota zaku luka, mwa minzi ya mina.

Sa Ku Eza Biki Ye: Mukale ku utwisisa munzi wa mina

Sapili, munge nako ya kupula ni ku lapela ku amana ni lipuzo ze:

- Kisikamani sewo Mulimu ami bizeza kuli mueze?
- Muhupula kuli Mulimu umi buza kuli mube kota ye tiyile ni kutusa babamwi kuba likota ze tiyile nibona?
- Kana semukile mwaba sina kota ya likonde kamba kota ya banyani kufitela kachenu?
- Mwatabela kuba sina kota ya likonde baba newula bupilo bwa bona kutusa babamwi kuli ba hule?
- Kana Mulimu umi buza kuli mukale Sikwata sa Bupilo? Kana mwa tabela ku latelela pizo yahae?

Musebezi wa biki ye kiku kala ku hupula ku amana ni mayemo a munzi wa mina. Ye ikona ku talusa kuli mukale ku bulela ni batu bamwa minzi ku amana ni zibo yabona ya kupila mwa munzi, kisifi seba fumana bunolo kamba tata kuamana ni kuina mwa munzi, ba boni cwañi likeleke moli tuseza ba minzi. Muikabele bubali bwa Bibe kuzwelela kwa tuto ye muyi tutile ni kuba buza kuli ba hupula sikamani kuamana ni Mulimu ha sebelisa batu bahaye sina likota ze tiyile mwa minzi ya mina.

Muye kwa tapelo ya kuzamaya inge mupotoloha munzi wa mina. Tapelo ya kuzamaya kikafo halu lunga mulelo waku zamaya inge lubulela ni Mulimu haluze lu zamaya lu lapelela batu ni libaka zemuze mufita kuzona. Sina hamuze mufita mwa munzi wamina mukupe Mulimu kuli ami bonise batu bawo a tabela kueza likota ze tiyile, batu bawo basina silikani sesinde niyena, ni batu bawo

babanyanda. Haiba inge mulemuha mayemo amamwi, mutu kamba sikwata sa batu sina hamuze muzamaya ye ikona kuba kuli Mulimu u ambola ni mina ku amana nika sewo a bona. Mukupe Mulimu kuli utokwa kuli mutuse cwañi.

Kutalima mwa buka yamina ya kusebeleza kufumana mwateni zakueza zewo likami tusa kuituta milelo tuna mwa tuto ye.

2

Musipili wa Dignity

'Bona, ni beya licwe mwa
Sione, ili muña lilulu le li
ketilwe la butokwa, mi ya ka li
lumela h'a na ku swaba.'

1 Pitrosi 2:6

Mulelo

Mukona kuba siyemba sa musipili waba Dignity! Tuto ye ika mitusa ku utwisisa sewo Mulimu asi bulela ku mina ku amana ni munzi wa mina kaku sebelisa Maefese 2:19-22.

Kwa mafelelezo a tuto ye muka ba:

- Kuutwisisa kamo Dignity ikalezi nikamo mukona kubela yomumwi wa musipili wa Dignity
- Mubile baba susuwelizwe kukala sesimwi sesincha mwa munzi wa mina
- Muutwiselize butokwa bwa mutu ni mutu mwa munzi wa mina ni butokwa bwa kusebeza hamoho

Ku Talima Kwamulaho

Kwa makalelo a tuto ni tuto lu bata ku mi susuweza ku talima kwa mulaho kwa tuto ye felile ni ku hupula ka zeo mu ezize ni seo Mulimu a mi lutile.

- Muitutile sikamani mwa tuto ye felile ya likota ze tiyile za Mulimu?
- Muyile shimbile tapelo yaku zamaya viki ye? Muboni sikamani? Kisikamani sewo Mulimu a bulezi?
- Kana muikabezi niyo mumwi sewo muitutile viki ye?

Likande: Musipili wa Dignity

Kumi tusa kuli muutwisise kamo likota ze tiyile za Mulimu likona ku tiseza shutano mwa minzi ya mina, lubata kumi bulelela za musipili wa Dignity.

Joni, muuna yazwa kwa Engelandi, naza sebeza nima Kreste mwa Engilalndi nimwa Afrika kalilimo zeñata. Kasilimo sa 2004, a kala kubona kuli mukwa wo likeleke nelisebeleza nelisa tisi 'shutano'. Mi na filikani kubona kuli baeteleli balikopano zewo inge balutiwa nikuba ni maikuto, kono hape hakuna sene si ezahala. Joni a lapela kuli Mulimu amusupeze mukwa oshutana waku eza lika, mi Mulimu amufa bubali bo:

*Ba biziwe kuli ki likota ze na ni niti,
likota ze calilwe ki Muña Bupilo
yena a lumbiwe ka zona.*

Isaya 61:3b

Kana mwa hupula bubali bo kuzwelela mwa tuto ye felile?

Puzo yewo Joni na buzize Mulimu neli: *“Uyeza cwani mutu ‘kaufela’ kota yena nini niti ye tiyile ze supeza butuna bwa Mulimu yena a lumbwe kazona?”*

Joni na utwisize kuli Mulimu ubeyile batu mwalibaka kaufela ni mwa minzi kaufela kale mi neba tokwa tuso yakuli bahule, kulatelela Mulimu niku shimba sewo Mulimu aba swalezi. Cwale baana ni basali neba kakona ku tisa shutano mwa lifasi la bona ni ahulu. Kufitela kuli mu kale niba eteleli, se sitalusa **kukala ni batu fela**, sina mina ni na!

Mwa silimo sa 2007, Joni a potela sibaka sa matakanyani mwanaha ya Zambia ni kuyo teleza kwa makande a bona a batu bakwateni. Nebana ni makande a komokisa luli! Batu neba zusizwe kwa bafu, folisizwe mi batu babañata neba fetuhile ma Kreste. Neba yile kwamaneku amañata a matakanyani a Afrika mi ba boni Mulimu inge ayeza lika ze komokisa. Kono hape neba bonahala ku zwafa ni kuyi shonda. Libaka neli kuli kaufela zene ba ezize neli sika yina nako ye telele.

Cwale ka 2008 Joni a kopanya sikwata nyana sa batu ku lapela ni kuhupula kuamana ni puzo, “*Lukona ku eza cwani mutu ‘kaufela’ kota ye tiyile ze supeza maata a Mulena a yinelezi?*” Neba ikopanyize ni batu mwa Coppabeluti ya Zambia mi hamoho ba sebeza hamoho kamo neba ka kalela Likwata za Bupilo ze keta lizoho mwa minzi ya bona. Likwata ze neli kopanela mwa likeleke za kumatehisa lizulu, mwa likolo mane cwalo nimwa tasa alikota!

Kasa mulaho a silomo silisimwi nekuna ni Likwata za Bupilo ze lishumi (10) nibatu ba 200 bene baituta. kasa mulaho a lilimo ze lishumi (10) nekuna ni Likwata za Bupilo ze 700 nibatu ba 14,000 baba ituta mwa teni!

Likwata za Bupilo ze lizwela pili kukezeza nizemwi ze nca linze lizwela pili ku tatekiwa. Muhupule kuli likabe libile ze kayi kasa mulaho wa lilimo zesataha ze lishumi hape?

Muhupule kambe kuli kuna ni Sikwata sa Bupilo mwa munzi wamina sesi tisa shutano? Mi sewo sito tisa Likwata za Bupilo zeñata mwa munzi wa mina? Mi cwale Likwata za Bupilo nelika kala mwa minzi yeli mabapa kakuli ba utwile sene siezahala.

Joni usali mwa musipili wo waku bona kuli Likwata za Bupilo zeñata za kala, kono libaka luli se hane si ezahezi kilibaka la Mulimu ni kalibaka la mata a batu fela baba eza musebezi tota wa Jesu. Batu ba bamwa minzi ya mwa lihaye la Sahara mwa Afrika ili **likota ze tiyile za Mulimu!**

Musipili wa Dignity usa sweli kuñoliwa mi mukona kuba siyemba sa wona. Mubata kuba yo mumwi wa sewo Mulimu a sweli ku eza mwa munzi wa mina ni kwande? Mukona kuba kota ye tiyile ni kutusa babamwi kuba kuli ba hule kuba likota ze tiyile luli.

Joni neli kota ye tiyile yana ngile muhato wa ku eza sewo Mulimu na kupile kusi eza. Hakuli cwalo batu bana katani ni bona ba bile sina yena, ba likile ku eza sewo Mulimu sana kupa kubona. Likande la Dignity lisa sweli kuñoliwa ki batu babañata baba sweli ku eza sewo Mulimu a sweli kuba kupa ku eza.

Haki kuli mwendi konji amuka ba ba eteleli. Ha mutokwi kufita mwa lituto zeñata. Ha mutokwi kuba ni masheleñi a mañata. Mulimu u kona ku sebelisa mutu kaufela ni ufi kamba ufi – cwale u kona ku sebelisa mina!

Likande la Sikwatasa Bupilo

Hamubale sewo Preciousi, Esita ni Johani neba bulezi ku amana ni Likwata za Bupilo mwa mahaye a bona.

Preciousi: “*Ne nili mutu ya maswe. Ne ni yezize lika ze maswe ni ku hupula kuli mwensi ani koni kuba mwa lituto za Dignity. Kono fan a lapela ku Mulimu mi u konile kun i chinch. Fa, se nili muluti mi ni luta baba mwi batu. Na bona kuli batu ba tabile ni Likwata za Bupilo ka kuli ba ikutwa kuli ba sepiwa mwa musebezi nili kalulo ze ba filwe kuli ba eze. Ba swana sina mpi ya masole a litezi.*”

Esita: “*Dignity I tisize lilato mwa mahaye ni mwa batu babali mabapa. I luta batu ku latana, ni kutusana yomwi ni yomumwi.*”

Johani: “*Liñusa la Dignity neli ni susuwelize kuli nibe tatululo mwa minzi. Ina ni mata a ku cincha batu.*”

Bubali bwa Bibe: Macwe a Pila

Halu bulela kaza likota ze tiyile za Mulimu kwa tusa a hulu ku hupula mutu haba yo munde, likota zeli mwa makete ze tisa miselo ye miñata. Litiseza zemwi miluti (ba lata babamwi niku ba tusa mwa tumelo ya bona) mi batisa miselo (ba lukile, tabo ni kupila mwa kozo ni mutu kaufela).

Nihakuli cwalo, likota fokumwi za ikemela linosi. Halutabeli fela kuli kota ilimwi ye tiyile kuli l yeme inosi mwa munzi, lutabela kuli batu kaufela ba late Jesu, ba late babamwi ni ku tisa shutano!

Kona kuli mwa tuto mo luka sebelisa maswaniso a shutana kuli a lutuse. Luka bulela ku amana ni mutu kaufela mwa munzi wa mina sina licwe. Kuna ni macwe a mañata mwa munzi ni fande a munzi wa mina. Kuna ni batu babañata mwa munzi wa mina.

Muhupule kambe kuli batu kaufela mwa munzi wa mina neli macwe. Licwe kaufela lina ni mayemo a shutana, buima bo bushutana ni mubala o shutana. Licwe lilimwo hali koni ku bonisa ye tuna halinzi li nosi, likona ku yumbelwa kwa hule ka bunolo. Kono Mulimu u mikupile kuli mukopanye macwe kaufela a ni kuabeya hamoho. Hamutisa macwe hamoho a kona ku eza limota leli tiyile luli, a kona kukopana hande kuyaha nto yende luli niye tiyire ni kufita licwe halinzi linosi.

⁴Mu tahe ku yena, kwa licwe le li Pila – le ne li hanilwe ki batu kanti ku Mulimu ki le li ketilwe la butokwa — ⁵ni mina, inze muli sina macwe a’ pila, mu yahiwe ku eza ndu ya moya, mu fetuhebuprisita bob u kenile kuli mu tahise matabelo a moya a’ amuhelaha hande ku Mulimu ka Jesu Krete. ⁶Ka kuli mwa liñolo ku ñozwi: ‘Bona, ni beya licwe mwa Sione, ili muña lilulu le li ketilwe la butokwa, mi ya ka li lumela h’a na ku swaba.’

⁷Hakuli cwalo ku mina ba ba lumela ki la butokwa, kono ku ba ba sa lumeli. Licwe le ba hanile bayahi ki lona le li fetuhile muña lilulu,

⁸ki licwe le li sitatalisa, licwe le li wisa batu bao ba sitatala, kakuli ha ba si ka lumela linzwi; mi ki sona se ba lukiselizwe. ⁹Kono mina mu lusika lo lu ketilwe, mu nan i buprisita bwa silena, mu mushobo o kenile, mu sicaba sa hae tota, kuli mu bulele ze nde za hae Yena ya mi bizize ku zwa mwa lififi, ni ku kena mwa liseli la hae le li komokisa. ¹⁰Sapili mina ne musi sicaba, kono cwale mu sicaba sa Mulimu; ne mu si ka shemubiwa, kono cwale mu shemubilwe.

1 Pitrosi 2:4-10

¹⁹Mi cwale ha mu sa li basili ni ba kwande, kono mu ba munzi u li muñwi ni ba ba kenile, mi mu ba ndu ya Mulimu; ²⁰mu yahilwe fa mutomo wa baapositola ni wa baplofita, o Jesu Krete ili yena licwe le lituna la mwa lilulu. ²¹Ku yena ndu kaufela l kopani hande, mi inze hula ku ba tempele ye kenile ya Mulena. ²²Ni mina mu yahilwe ha moho ku yena, kuli mu be ndu ya Mulimu ka moya.

Maefese 2:19-22

Kuluta: Macwe a Pila

Kana se mu kile mwa yaha limota kamba ndu? Ona macwe a pili a beyiwanga fafasi ki wona ali a butokwa a hulu kakuli butungi ni muyaho kaufela uta yema ku ona macwe awo. A swanezi kuba a tiyile luli ni ku babalelwa.

Mwa 1 Pitorosi 2:4-10 I bulela ku amana ni Jesu kuba “licwe leli pila” mi kaufela luna lubeilwe “macwe a pila.” Jesu ki yena mutomo wa muyaho wa Mulimu mi luna lu macwe a pila baba beya sepo ya luna ku yena ni ku beya bupilo bwa luna fa mutomo wa Jesu.

Mwa Maefese 2:19-22 I lusupeza ku Jesu kuba licwe le lituna lamwa lilulu. Ki yena licwe leli tiyile fo luyaha bupilo bwa luna kuyena, ki ya tiyile ni mutomo o inzi hande.

Batu babamwi baka hana Jesu kuba licwe le lipila ni ku yaha bupilo bwa bona ka nzila ya bona. Lusa lata batu ba ni kuba tusa ku utwisisa kuli kuyaha bupilo bwa bona ku Jesu ki nzila ya butokwa ye ba kona ku eza!

Kubawo ku luna baba lumezi, lu swana sina macwe a pila lu kona ku yaha to yemwi ye nde ha moho ni Jesu! Bubali bwa mwa 1 Pitorosi I bulela ku amana Mulimu kuba muña lilulu, ya luyaha kuba mandu a moya yewo Mulimu a fumana ku tabiswa. Mulimu wa lu kopanya ha moho kuba lusika lwa ketile, u ketile licwe ni licwe ka tokomelo (ili mina ni batu baba pila mwa munzi wa mina) ni kuba kopanya hamoho ka swanelo. Muyaho wo cwale uto fetuha mo kupila Moya wo Kenile; Mulimu u pila mwateni ni ka batu ba haye. Mulimu u bona licwe ka ufela kuba lelinde, kono hape utabela kuli ku pila ni kusebeza ha moho kuba kuli lu be baba tiyile kuli luyaha sesi mwi se komokisa! Kifo Mulimu u bulela kuli ki kwa butokwa halu kopanyizwe ni ku sebeza ha moho mwa likeleke za bona, mwa minzi, ya bona ni mwa silalo sa bona ni mwa naha ya luna.

Lipuzo: Macwe a Pila

- Kana se mu kile mwayaha to yemwi kamba ne mu boni nto yemwi inge I yahiwa? Haba ne muboni neli nto, mani?
- Ne muikutwile cwani hane muyi yaha nifo ha muto feza kuyi yaha?
- Ne musebelisize lika mañi hane muyaha?
- Kana lisebeliso ka ufela zene musebelisize neli ze butokwa kamba neli tokwa hala kwa ku eza musebezi kuli ufele?

Kuluta: Zabutokwa za Dignity

Dignity ya pila kuli I tise batu ku Jesu ka silalo mi ka ku eza cwalo ku leleka bunjebwe ka mifuta ya bona ka ufela. Ku nelela cwalo ni bunjebwe bwa mwa moya, makete, silalo, masheleñi ni mwa silalanda.

Lika ze talu zeli za butokwa luli kwa musebezi wo kize:

1. Kukala
2. Batu
3. Kusebeza Hamoho

1. Kukala

Dignity I lela ku tusa libaka fo keleke inzi fabu fokoli bwa yona. lu bata ku yaha ni kutiyisa batu baba fumaneha mwa matakanyani, kwa mahaye kuli ba kale sesimwi se since mwa lilalo za bona ni ku tisa shutano ye tuna!

Lulumela kuli muna kale nize tokwa hala kuli mukale Sikwata sa Bupilo ni kutisa shutano mwa munzi wa mina. Munani kale ni silikani ni batu be mulumalana ni bona kamba kuziba mwa munzi wa mina. Lu ziba kuli muna ni pilu yak u latelela Mulimu ni ku lata babamwi ka kuli mu sweli ku eza tuto ye. Muna ni Mulimu kwa lineku la mina ya ka mitusa!

Lu hupula kuli ki mulelo o munde luli wa tumelo ku eza tuto ye, kuli mu bata kuyi tuta ni kuli muna ni pilu yaku tisa shutano mwa silalo sa mina. Muna ni lika kaufela ze mutokwa, luna lu bata fela ku mi tusa, isiñi kumi ezeza musebezi kaufela, kono ka kumi tusa ku ituta mwa ku u ezeza mina bañi ni ku luta babamwi. Ni hakuli cwalo, muziba munzi wa mina hande! Muka kala sesimwi sesina ni tukelo ya kuhula ni kuinelela, nako ye telele, kutisa shutano mwa munzi wa mina ni kufiteleza.

Likande la Sikwatasa Bupilo

Tembo* upila mwa Ganze, Kenya. U kalile lika zeñata mwa munzi wa haye ni mwa minzi yeli mabapa, ukonile ku kala Likwata za Bupilo ze ñata, lumu buzize kuli kiñi mi ukonile cwani!

Tembo u tolokile kuli mwa sibaka sa Ganze kukali silumeli sa ba muzilemu mi batu ba kalile kusi kena kufitela keleke. Taba ye ya kataza a hulu Tembo. U lumela kuli kuna ni lisuba la ku kala sesimwi pili Simuzilemu sisi kanga kale silalo kaufela.

Tembo na kalile Sikwata sa Bupilo fa tuko ni munzi wa haye ka silimo sa 2018 mi na susu welizwe a hulu ha bona kuli balikani ba haye bene base ba kena kwa Simuzilemu neba kalile ku taha ku to utwisisa kuli Bibebe I bulela sika mani. Mutu yo asamba a zwa fo a iketela ku latelela Jesu mi u kutile kwa keleke, ni ku zwela pili ku taha kwa Sikwata sa Bupilo. Se si supeza Tembo kuli Sikwata sa Bupilo ki sisebeliso sa butokwa mwa ku tusa batu ku nyakisisa ni ku utwisisa kuli ku talusañi ku latelela Jesu mi u hupula kuli se sa tokwahala luli mwa silalo sa haye.

Kuzwa fo Tembo a kala mukwa wa haye wa ku kala Likwata za Bupilo. Sikwata sa haye sa pili hane si kalile ni kuzwela pili na boni kuli mutu yo mumwi mwa sikwata na kona ku zwela pili kusi zamayisa. Cwale yena ni babamwi kuzwa mwa sikwata sa haye neba bulelenga ni balikani ba bona ba kwa minzi yeli mabapa ni bona ni kuba kupa kuli baye kwateni bayo kala Likwata za Bupilo. Hamoho neba yanga biki ni biki kuto kopana ni likwata zeca ze kufitela hane bana ni sepo ya kuli sikwata nesi kona kuyi kemela si nosi.

Tembo ni bali kani ba haye neba yile kuse simwi silalo ni kuyo kala mukwa o swana hape! Nana ni mabizo a lilalo ko na bata kuya kala sikwata ni kuya ka zana ñozi, lu lakaza kuli uka kona ku eza hape!

**Libizo lincincizwe kalibaka la kunutu*

Lipuzo: Likande la Tembo

- Kisifi sewo Tembo na ezize sesinca?
- Kisifi sa butokwa sewo Tembo nana ni sona mwa munzi wa haye ni minzi yeli mabapa?
- Muhula kuli Tembo nana ni masheleñi a mañata, ndu ye tuna kamba ni tuto ye tuna kuli a kale Sikwata sa Bupilo? Na sebelisize sika mani kuli a kale sikwata?
- Kisifi sewo mu sweli sesi ka mitusa kuli mukale Sikwata sa Bupilo?

2. Batu

Batu ki ba bali ba butokwa a hulu. Batu fela ba kona ku eza lika ze komokisa za Jesu!

Lulumela kuli kuna ni batu mwa silalo ni silalo bao Mulimu abeyile teñi mi utabela ku beleka ni bona. Ili MINA! Kana nese mu zibile kuli Mulimu name tomile mwa munzi wa mina kakuli u tabela ku mi sebelisa kuba licwe leli pila ni ku kopanya amamwi macwe a pila? I komokisa cwani taba ye?

Batu kibona babali ba butokwa luli mwa munzi wa mina. Kiba butokwa ni ku sepa hala macwe a pila awo Mulimu ubata ku sebelisa.

Zakueza: Macwe a Pila

Lu bulezi za kuli mutu kaufela a be licwe le li pila. Mutu kaufela wa shutana, mi macwe a kona kuba mwa liyemo ze shutana, mayemo ni mwa mibala. Mwa buka ya mina yak u sebeleza muka fumana muka fumana kalulo ya toloko ya macwe hande. Muhupule ku amana ni batu ba ba li mwa munzi wa mina mi ka mo ba konela kubela macwe a pila. Muñole mabizo a bona fa licwe ni licwe mwa buka ya kusebeleza. Mu hupule ku ñola mabizo a batu bao batu babamwi ha ba koni ku hupula kamba ku talima, Mulimu u bata kuba sebelisa ni bona!

3. Kusebeza Hamoho

Lulumela kuli ku tisa batu babañata ba ba shutana ka Jesu mwa sialalo ki mata a matuna luli a tisa shutano!

Lu lumela kuli munzi u tiyile haiba kuli batu inge ba sebeza hamoho. Se sitalusa kuli batu ba mwa likeleke ba sebeza ha moho. Se sitalusa kuli batu bakwa likeleke li sili ba sebeza ha moho. Se sitalusa kuli batu ba ba sayi kwa likeleke ba sebeza hamoho ni batu baba ya kwa likeleke. Se si talusa kuli batu bakwa masika a shutana ba sebeza hamoho. Sewo si talusa kuli minzi ye shutana isebeza hamoho ni kutusana!

Likwata za Bupilo ki lisebeliso ze tiyile a hulu mukwa wo ba minzi ba kona ku taha hamoho ni kuto sebeza hamoho ku zwiseza kwa pili lilalo za bon.

Fesitusi na tusize Likwata za Bupilo kukala mwa minzi ye miñata mwa silalo sa hae. Naize, *“Lusamba ku kalela Dignity mwa silalo sa luna, batu ba kwa likeleke ze shutana ba kalile ku sebeza ha moho ku swalisana, ku utwana. Hane lu kalile ku swalisana, batu babasa tahangi kwa keleke, ba ba sa zibi Kreste, fa ba sweli kutaha kwa ku ziba Kreste bakeñi sa swalisano ye ba boni mwa hala luna.”*

Zakueza: Kusebeza Hamoho

Mu kute hape kwa buka ya mina yak u sebeleza mi mufumane toloko ya macwe hande. Kupotolosa ma cwe muñole mazwi kaufela a taha kwa muhupulo wa mina ha mu hupula ku sebeza hamoho ni sesi kona ku eza hala batu ha ba sebeza hamoho. Wo ki mutala o mukuswani:

- Swalisano
- Silikani
- Shutano

Likande la Sikwatasa Bupilo

Nkandu* na utwile ku amana ni Dignity ku mulikani ya namu memile kwa mukopano wa Sikwata sa Bupilo. Nkandu nayile ni yena kwa mukopano mi nazo komo ki siwa kaseo Likwata za Bupilo neli eza ni ku ituta. Nkandu na sa pili mwa munzi wani kono na yile fela kuli ayo nga nto yemwi ye swanela ku kala mwa munzi wa hae. Sikwata nesi mu bulelezi kuli kito ye bunolo, kuli na tokwa fela batu babalalu kamba basikayi kuli ba kopane ni yena, ni kuli naka shimba buka yemwi yak u mutusa ku kala mikopano.

Cwale, aya kwa hae ni kuyo kala ku kopanya batu. Onafo fela, a mema batu bakwa keleke ya hae ya Angelikeni. Kaufela bona neba tile ni ku to kala kupanga Sikwata sa Bupilo – hakuli cwalo kasa mulaho wa lingambolo ze ñata, bato le muha kuli neba swanela ku amuhelanga batu babamwi ni ku susuweza babamwi kuli ba tahange. Balapelisa mulelo wo mi Nkandu aba bulele kuli baye

yomwi ni yomumwi ayo tisa mutu yazwa kwa keleke ye shutana kwa sikwata. Biki ye tatami, batu babañata neba tile mi Sikwata sa Bupilo neli sesi tuna luli konji kuba yaba mwa likwata ze peli!

**Libizo lincincizwe kalibaka la kunutu*

Lipuzo: Shutano yeli tisa Likwata za Bupilo

Mwa hupula likande la munzi mwa tuto ye felile? Ne l bulela ka munzi mo ne kuna ni likañi ni ku kangisana mi ne kusina bene ba sebeza ha moho.

- Kamo Likwata za Bupilo ze muitutile kacenu lishutanela kwa munzi mwa likande la biki ye felile?
- Likwata za Bupilo li ezize sikamani?
- Muhupula kuli batu neba ikutwile cwani hane ba memilwe ni kuya kwa kwa Sikwata sa Bupilo?

“Neni hakanyehanga ku kala sika se sic a mwa munzi wa luna kakuli batu babañata ha ba lata kutisa chicheho nili keleke neli eza nto ye swana kali limo ze ñata. Ne ni tabela ku bona likeleke inge lisebeza hamoho ni ku tusa baba nyanda, mi ne utwa Mulimu inge ali ni like sesimwi se since. Sikwata sa Bupilo nesi ezize kalulo ye makaza, nesi kopani ni batu bakwa likeleke ze shutana kukala ku sebeza hamoho, hamoho neba tusa bao neba shwa tala mi babuleli ba tabile kuba bona inge ba sebeza hamoho. Ni tabile maswe kuli neni sepile Mulimu mi nan i file bundume kakuli fa seni tusa batu kukala Likwata za Bupilo mwalibaka zeñata ze shutana!” -Mutambo

Tapelo

Mukwalule buka ya mina ya musebezi fa likepe le muñezi mabizo fa macwe. Mulapelele mutu kaufela ye muñzi kuli ba kone ku fetuha macwe a bupilo, kuli ba beye sepo ya bona ku Jesu ni ku beya bupilo bwa bona fa mutomo wa Jesu. Mulapele kuli ba ka kona ku sebeza hamoho ku tisa shutano mwa munzi wa bona.

Sa Ku Eza Biki Ye

Biki ye mukupe Mulimu mwa tapelo ku mi supeza yo mumwi yaka mi tusa mwa musipilio, yo mumwi ya latelezi Jesu mi u tabela ku bona shutano mwa munzi. Muhupule ka mo mutokwela kuli mutu yo a mituse haiba inge ba lumele. Mulukise kuli mu bonane ni bona ni kuikabela za musipili wa Dignity ni bona, muba taluseze seo sesimi susuwelize ni sesi kona ku tisa kuli mina ni bona mube yo mumwi wa bona. Muba buze haiba baka mi tusa kukala Sikwata sa Bupilo. Mulapele hamoho kuli Mulimu a mi tuse kukala sesimwi se sica mwa muzi wa mina.

Mubone kuli mwa ba taluseza ka mo mutokwela kuli ba mituse!

Mutu you u kona ku bata kuli mu itute ha moho mwa buka ya **Musipiliwa Munzi**, kamba mu kona ku lukisa ni bona kuli mwa ba bona kasa mulaho wa ku ituta kalulo ni kalulo munosi ni ku to ikabela ni bona seo muitutile.

Mu talime mwa buka ya mina ya musebezi mi mufumane za ku eza zewo mukona ku eza mwa biki mo kuzwelela kwa tuto ye.

Kupepiwa mwa Mbuwana 1832, Jamusi Hudsoni Tayila neli muzamayisi wa linzwi la Mulimu wa mwa naha ya British yana kile ayo ikabela evangeli ni batu ba naha ya Chaina. Wa zibahala kuba yena mutateki wa katengo ka Chaina Inland Misioni, Katengo kao kaka bo lule na lule lwa ba lumiwa balinzwi la Mulimu kuyo ikabela Jesu ni naha ya Chaina.

Hudsoni Tayila na kalile musebezi wa bubuleli mwa mukwa o shutana ni ba buleli ba nako ye. Na ikopanyize mwa sizo ka kuituta mushobo, kuamuhela litino za sizo sa bona mane cwalo ni ku eza milili ya hae sina bañi ba naha. Buñata bwa bupilo bwa hae nabu beyile fa kutoloka Bibebe mwa mushobo wa Mandarinini mi a luta sina chaziba mwa buñaka bwa sikuwa mwa ku pilisa batu. Hape nan a etelezi tukwata nyana, kuba ni nako ni batu ni kuba tusa kuli ba hule mwa musipili wa bona ni Mulimu.

Ka kuibapanya yena, Hudsoni Tayila nesi muuna yana tiyile. Bupilo bwa hae sina muzamaisi wa linzwi newu tezi matata ni ku sebeza ka tata. Musala hae na timezi inge ana ni lilimo ze mashumi ama lalu kaze talu, banna ba bona ba bane kubaba ketalizoho kababa lalu ne ba timezi basika kwanisa lilimo zelishumi, Hudsoni yena kasibili na nyandile kwa mayemo a milyani ya liñaka ye miñata. Kono na zwezi pili, mwa muhupulo wa hae neku sina nto yeneli butokwa kufita kuyi kabela Makande a mande ni batu ba Chaina.

Fa pilu ya musebezi wa bubuleli bwa hae neli lilato leli tungile ku Mulimu. Na zibahala kuba ndwalume wa tapelo yananga nako mwa linzwi la Mulimu. Nihaike mwa nako ya bufokoli ni manyando, na ziba kuli na kona ku tiyela ku Mulimu ya mulatile. Mwa buka yahae ya likezo zaka zazi nakile a ñola, *“Na ikutwa ku fokola kuli mane na palelwa ni ku bala Bibebe yaka... ni haike ku lapela, ni kona fela ku ku lobala mwa mazoho a Mulimu sina mwanana yo munyinyani ni ku sepa.”*

Neli silikani se ni Mulimu sene sine si zamayisa Hudsoni Tayila mwa musebezi wa hae, nesi mu susuweza kuzwela pili ni ku mukonisa ku ipa kaufela hae kwa batu ba Chaina. Silikani sa hae ni Mulimu neli mutomo wa musebezi wa hae kaufela. Kusina nako ya hae ya litapelo, kuituta Bibebe ni silikani ni Mulimu, neku sike kwaba ni haike lihutu la Hudsoni Tayila lene lika konahala.

Mwanda ni miyanda ya batu ba Chaina neba tile kwa kuziba Jesu ka musebezi nika mutala wa ba zamayisi bali nzwi sina Hudsoni Tayila niku to fita kachenu, Chaina ki yemwi ya linaha ye itahanezi kwa kuhula mwali keleke mwa lifasi kaufela. Zeo kaufela litile ku zwelela kwa litoze zeo neli chalilwe kasa mulaho wa lilimo ze miyandada kwa mulaho ze felile.

Makande a swana sina a Hudsoni Tayila a susuweza luli mi a kona ku lika mutu kuli a hupule kuli Mulimu nasike a kona ku eza lika ze swana sina zeo mwa bupilo bwa luna. Buniti ni hakuli cwalo ki bwa kuli sina luna, neli batu fela, bene bana ni silikani ni Mulimu yasa palelwi sesimwi. Mwa manzwi a Hudsoni, *“Mulimu a talimi batu baba nan i tumelo ye tuna, kono mutu kaufela ya itukiselize ku mu latelela.”* Seo si talusa kuli mutu kaufela wa

LISEBELISO: Zamaya ni Jesu

simuluho kaufela ya kupepiwa, sibaka kamba mizamayo ya bupilo. Halu iketela ku latelela Mulimu, lu kena musipili wo chinja bupilo ni yena. Makolose 2:6-7 I bulela ku amana ni kuzamaya ni Jesu.

⁶Cwale sina, ha mu amuhezi Mulena Jesu Krete, mu zamaye cwalo ku yena, ⁷mu nze mu tibisa mibisi mibisi ku yena, mu tomwe ku yena, mu tiya mwa tumelo, mo mu lutezwi, mu nze mu tezi buitumelo.

Lu amuhezi ni ku amuhela Jesu mwa bupilo bwa luna se sitalusa kuli lu pila mwa silkani se sityile ni yena. Bu bali bwa Bibe bu bulela ku amana ka mo ha isali luna baba pila, kono Jesu u pila ku luna ni ka luna (Mangalata 2:20). Mazoho a luna a fetuha mazoho a hae mi mautu a luna a fetuha mautu a hae.

Luketa bupilo bwa hae kubwa luna, ku beya bupilo bwa luna ni maikuto a luna ku sewo ali sona ni lika zeo a tokwa ku luna. Jesu hape na bulezi nguli ya muuna yana yahile ndu ya hae fa licwe (Mateu 7:24-27). Mañungwa a taha ni kuto natana fandu kono ka kuli I yahilwe fa licwe, ona mutomo o swanela, ndu ya yema ka kutiya. Jesu u swana sina licwe mwa nguli ye, ha iba lu bata ku yema ka kutiya mwa tumelo ya luna ni mwa bupilo bwa lwa luna fohe lu swanela ku yaha bupilo bwa luna ku yena.

Bubali kuzwa mwa Makolose bu bulela kuli lu swanela ku tiyisiwa mwa tumelo. Haiba lu hupula ku amana ni tumelo ya luna sina silikani ni Jesu haiba inge I tiyisiwa tumelo ya luna mwa ku hula ku taha bukaufi ku Jesu. Lu eza cwalo ka kuba ni nako ni yena.

Nzila ilimwi yeo Hudsoni Tayila na hulezi mwa tumelo ya hae neli ka Bibe. Bibe ki manzwi a Mulimu a ñozwi mi aza a bulela kwa batu ka on aka lilimo na lilimo ze ñata. Halu ba ni nako mwa linzwi la Mulimu u zibahaza bu niti ku luna, kulu bo nisa kuli ki yena ni ku bupa bupilo bwa luna kuli bus wane sina yena. Lu swanela ku utwisisa kuli linzwi la Mulimu ki sico seo lu tokwa kukulisa ni ku tiyisa tumelo ya luna.

Mwa silikani kaufela, ku ambola ki kwa butokwa mi tapelo ki ona mukwa wo lu ambola ni Mulimu. Haki ku bulela fela ku Mulimu, kono ni ku teleza. Tapelo I swanela kuba mikwa ye mibeli ya ngambolo fahala luna ni Data luna ya kwa lihalimu ye lutisa mwa mwa ku muziba mwa ku tunga, ka sikani sesityile. Tapelo neli kalulo ye neli ya butokwa a hulu mwa bupilo bwa Jesu. Ne I mufile mata, bundume ni sepo mwa ku pilela bupilo bwa hae mwa lifasi. Sina Jesu, luswanela ku tokomela tapelo.

Mulimu u tabela kuba ni nako ni yena. Umi tabela kuli mulapele; ku bulela ku yena ni ku utwa ku yena. U lukisize zila ya bupilo bwa luna mi u tabela kubu zamaya ni mina. U mema yo mumwi ni yo mumwi wa ku luna kuli a hule mwa silikani sesi tungile ni yena. Silikani seo mutomo wa sona Mulimu a kona ku eza zesa konahali mwa bupilo bwa mina kufita zene muka kupa kamba ku hupula (Maefese 3:20).

Muhupule seo munitutile

- Silikani sa mina ni Mulimu si bona hala cwañi mwa nako ya cwale? Kana muikutwa kuba bukaufi ni yena kamba kwa hule ku yena?
- Kana musweli ku yaha bupilo bwa mina fahalimu a Jesu? Kana mwa keta Jesu mwa mayemo kaufela a taha ku mina?
- Ki likezo zifi ze mushimba ku sutelela bukaufi ku Mulimu? Ne mukona ku beya nako nyana ka zazi nizazi kuba ni Mulimu?

Kuna ni sibaka sa kuñolela maikuto a mina mwa buka ya mina ya kusebeleza.

3

Evangeli Kiñi?

Mo lu zibezi lilato ki: Jesu ha
a lutobohezi moya wa hae.

1 Joani 3:16

Mulelo

Tuto ye ika mi tusa ku utwisisa ni ku toloka evangeli, liñusa la Jesu.

Kwa mafelelezo a tuto ye muka ba:

- Ku utwisisa evangeli kiñi
- Ku utwisisa kiñi Evangeli haili makande a mande ku mina, munzi wa mina ni lifasi kamukana

Ku Talima Kwamulaho

Kwa makalelo a tuto ni tuto lu bata ku mi susuweza ku talima kwa mulaho kwa tuto ye felile ni ku hupula ka zeo mu ezize ni seo Mulimu a mi lutile.

- Ki sifi semu itutile mwa tuto ye felile ya kuba yo mumwi wa likande la Dignity?
- Kana mu konile ku ikabela likande la Dignity ni mutu yo mumwi? Ne ba alabile cwani?
- Ki sika mani seo Mulimu a bulela ku mina ku amana ni kukala sesimwi se sinca mwa munzi wa mina?

Kuluta: Evangeli kiñi?

Johani Pepa, muluti wa Bibebe ni muñoli, nakile a fa toloko ya evengeli ka nzila ye:

“Evangeli makande a mande awo yesafeli niye ekeza tabo yesa nyikwi, kuikutwa hande Krete ki waluna mahala ni kuya kuile ka tumelo mwa sibi kuswalela lifu ni sepo kufa kuzuha kwa Jesu Krete.”

Johani Pepa

Ka manzwi a mamwi, nzila l kwaluhile ku Jesu Krete mi ufa mpo ya mahala ya kuswalela ni sepo tota ya kuzuha kwa bafu!

Zakueza: Kanti Evangeli kisikamani?

Muhupule kuli mu sweli ku lika ku tolokela mutu ya sa zibi sesimwi ku amana ni Jesu kuli evangeli kiñi. Mwabuka ya mina yaku sebeleza mu alabe lipuzo ze:

- Evangeli kiñi?
- Evangeli kiya bo mañi?
- Kisi kamani sene si ezahezi hane mu utwile ni ku amuhela evangeli?
- Kisikamani sene si eza hezi kuba bamwi batu be mu ziba hane ba utwile ni ku amuhezi evangeli?

Likande: Mulena wa India

Mwalinako zemwi nekuna ni mushobo o mumwi mwa India bene ba kenezwi ki linanga le lituna. Lico neli katazaha kwa kufumaneha mi batu ba mwa silalo neba uzwa nela linco kuli ba kone ku pila kwa tala.

Mulena na ziba kuli busholi itaba mafelelezo a mushobo wa hae, cwale a beya mulao onli kuli mutu yata fumaneha inge a uzwa uta isiwa fa patelo ya munzi, niku tamelwa fa sikota ni ku shapiwa patalaza. Mulena na ziba kuli mulao u swanela ku latelelwa.

Lizazi le litatama, ka bu niti luli, lisholi na swelwi. Batu kaufela ba kopana kuto bona kuli neli mañi ni kuto bona koto yaka fiwa.

Batu kaufela ba komokwa, lisholi lato fumaneha kuli neli bomahe Mulena. Kisika mani sanaka eza? Neli Mulena yo munde, mi nasike a kona ku sa latelela mulao wa beyile mabani fela. Na swanela ku eza sesi swanela.

Kono ba neli bo mahe. Na ba lata a hulu. Nibiona neba supezi niku katala kwa mubili; kuba shapa ne kuka ba bulaya. Naka kona cwani ku tisa kuli ba nyandiswe?

Lipuzo: Mulena wa India

- Muhupula kuli Mulena u swanela kueza sikamani?
- Haiba Mulena inge afa bo mahe koto, uka bona kuli **tikanelelo** ya baniswa. Kana uka eza cwalo? Kini ha swanela ku eza cwalo kamba hasa koni?
- Haiba Mulena inge a lukulula bo mahe kuli baye ine asa ba fi koto, uka bona kuli **lilato** la supezwa. Kana u swanela ku eza cwalo? Kini ha swanela ku eza cwalo kamba kini hasa swaneli ku eza cwalo?
- Kana Mulena u swanela kubonisa lilato **ni** tikanelano?

Likande: Mulena wa India (ya zwela pili)

Mulena a laela kuli bo mahe ba tamiwe kwa mautu ni kwa mazoho ili kuli ku shapa kukale. Mi a biza ya shapa kuli a tahe kwa pili, ba kamba mazoho.

Hana sa bata kufa taelo ya kuli ku shapa kukale, Mulena a to yema fa hala a bo mahe ni mushapi. Ato beya mazoho a hae kupotolosa bomahe kuba beya mwa sifuba sa hae ku sileleza mukokoto wabo mahe, mi a laela kuli koto l zwele pili.

Sina lipafa haneli sweli tumbauka, neli sweli ku wela ku yena, mi a shimba bukiti kaufela bwa koto. Mwa kezo mwani Mulena na supelize buniti, kaku shimba koto, ni lilato, kaku inyandela yena muñi.

Mulena na supelize lilato kubo mahe ni ku supeza buniti bwa tikanelelo.

Seo kona kona sana lu ezelize Jesu.

Kuluta: Lika Zene

Mukwa o munde waku utwisisa evangeli ni kuitolokela babamwi, kiku sebelisa mikwa ye mine ye biziwa **Lika Zene**.¹ Wo ki mukwa o bunolo waku hupula evangeli niku sebelisa maswayo a mane ku utwisisa ni kuikabela evangeli.

Maswayo apili a malalu a lutusa kuli lubulele kuamana buniti bwa evangeli, makande a mande a Jesu. Liswayo la mafelelezo li lumema ku eza buiketelo bwa ku latelela Jesu.

¹ Mufumane ka butungi fa www.the4points.com

Muhato 1: Mulimu wa nilata

Mulimu wa milata. Lilato haki mo muikutwela; ki kezo. Lilato li eza sesimwi. Kamukwa o swana, lilato la Mulimu ki kezo, li eza sesimwi. Kono lilato haki fela sesimwi seo Mulimu a eza. Mulimu ki lilato. Mulimu ki yena mutala o mutuna wa lilato mwa kukena kwa lona. Kaufela seo Mulimu a eza si susuwezwa ki lilato.

Mulimu u bulela:

Ni ku latile ka lilato le lisa feli.

Jeremia 31:3

Mulimu wa lu lata a hulu u lumile mwana hae, Jesu, kuto shwa mwa sibaka sa luna.

Mo lu zibezi lilato ki: Jesu ha a lutobohezi moya wa hae. Ni luna lu swanezi ku tobohela bana bahabo luna mioya ya luna.

1 Joani 3:16

Mulena mwa likande na lata bo mahe, nasa buleli fela kuli waba lata kono na supelize kuli waba lata ka kezo yana shimbile.

Muhato 2: Ni ezize sibi

Buñata bwa batu ba lumela kuli sibi ki kueza likezo ze maswe. Sibi ki kufita zeo. Bibebe ilu bulelela kuli sibi ki mukwa mwa bupilo bwa luna, kamba lwa iketela ku pila bupilo bwa luna ni Mulimu kamba kusina Mulimu. Halufa Mulimu bupilo bwa luna fo lwa pila. Halu shimba bupilo bwa luna kubu zwise ku yena, fo lushwile mwa moya. Bibebe I bulela kuli KAUFELA luna lu ezize sibi kakuli neku nani nako mwa bupilo bwa luna fo ne luiketeki ku pila lusina Mulimu.

Kakuli kaufela ba ezize sibi mi ba kauhezwi kwa kanya ya mulimu.

Maroma 3:23

Haluswala bupilo bwa luna kubu zwise ku Mulimu, sewo a biza 'sibi' sa hula mwa bupilo bwa mina ni mwa lifasi la luna. Kamba ki buhata, kushwa muna, bubuki kamba kubulaya kaufela sibi salu paleliswa kuba ku kopana mwa mihato ya Mulimu mi ina ni likoto za ni milatu.

Kuna ni litifo zeñata za sibi. Sibi si sitatalisa silikani sa luna ni Mulimu, si sitatalisa sizwale sa luna ni batu, mwasilalo ni mwa naha ya luna, mane cwalo ni lifasi la luna.

Ha lueza sibi, lu eza muhato waku pila bupilo bwa luna ni ku zamaya linzila ze lwanisa Mulimu. Lu swanela ku pilela buiketelo bo lushimbile. Mwa Bibebe I bulela kuli mupuzo wa sibi ki lifu.

Kakuli mupuzo wa sibi ki lifu

Maroma 6:23

Haiba kuli a lu lati ku pila ni Mulimu kwanu nifa, luiketela ku pila kusina yena kuya ku ile. Ye kiyona koto ya kusa keta ku pila bupilo bwa luna ni Mulimu ni ku shimba lineku leli 'fosahezi' mwa lifasi mo. Mulimu wa lulata mi utabela kulu ziba, u bata ku eza lifasi kuli libe hande hape. Mulimu hape ki muatuli wa luna mi tisa hana silibonda, cwale uka atula lifasi ni luna mi luka bonana ni koto ya sibi.

Mulena mwa likande la luna na ziba kezo y abo mahe yeba swanela ku fiwa mi nekuna ni koto ya bona, mi a laela kuli ku shapa ku ezahale.

Muhato 3: Jesu nani shwezi

Jesu neli mutu hape neli Mulimu mi hanali mwa lifasi nasika eza sibi, na pilile bupilo bwa hae ni Mulimu ka kutala. Jesu na file bupilo bwa hae kulifela koto y alibi za MINA ni libi ZABATU KAUFELA. Kaku eza se u kwalula nzila ya luna kuli lukone ku pepiwa hape, kuba baba pila mwa moya niku pila ni Mulimu. Mulimu u tabela kuli lumupilele niyena mwa lifasi mo ni kuya kuile.

¹⁶Kakuli Mulimu u latile lifasi a hulu mane ulifile Mwana hae wa libanda, kuli mutu ufi kamba ufi ya lumela ku yena a sike a shwa, kono a be ni bupilo bob u sa feli. ¹⁷Kakuli Mulimu ha si ka luma Mwana hae mwa lifasi kuli a atile lifasi kono, kuli lifasi li piliswe ki yena. ¹⁸Ya lumela ku yena ha atulwi, kono ya sa lumeli sa atuzwi kale, kakuli hasika lumela libizo la Mwana Mulimu wa libanda.

Joani 3:16-18

Mulimu na latile lifasi a hulu mane na lumile Mwana a hae wa libanda, Jesu, mwa lifasi. Na sika luma Mwana hae kuli ato yanza kamba kuto li atula, kono na lumile Mwana hae kuto tusa kuto beya lifasi hande hape.

Jesu na shwile fa sifapano ni kukuta kwa bupilo hape kasa mulaho a mazazi a malalu. Nasa koni ku ina inge a shwile kakuli ki Mwana Mulimu mi una ni mata a matuna ku fita lifu kasibili.

Mulena mwa likande na latile bamahe a hulu mane na shimbile koto ya bona ni yema mwa sisa sa bona ku amuhela koto ya bumaswe bwa kezo ya bona.

Muhato 4: Ni swanela ku iketela ku pilela Mulimu

Muna ni buiketelo bwa kueza.

Lilato hali ikapelezi nzila ya lona mwa bupilo bwa mutu. Lilato lifa tukuluho ya kuketa. Sina Mulimu ki lilato, ha ikapelezi ku luna kono ululumelela kuli lu eze buiketelo bwa luna. Lu swanezi ku iketela ku amuhela mpo ya hae ya swalelo ili kuli lulukuluhe kwa kufiwa koto, ni kuinela bupilo bwa luna ku Mulimu ni kupila nzila ya hae kuzwa kacenu.

Halu pilela Mulimu, Moya wa hae wa taha kuto pila ku luna ni kuto lu eza bunca. Ulu tusa ku hupula ni ku eza sina Jesu ili kuli luna ni babamwi lu kone kuba mata a Mulimu mwa lifasi mo.

⁹Li li: ha u bulela Mulena Jesu ka mulomo wa hao, mi u lumela mwa pilu, kuli Mulimu u mu zusize kwa bafu, u ka pila.

Maroma 10:9

Halu eza buiketelo bo, lu amuhela bupilo bo bunca ku Jesu mi lu amuhela bupilo bo busa feli ku pila ni Mulimu kuya ku ile.

Mulimu u lu file bupilo bo busa feli, mi bupilo bu inzi ku Mwana hae.

1 Joani 5:11

Lipuzo: Lika Zene

- Sina ha mubalile **Lika Zene**, kisifi se si mi komokisize?
- Kana mu balile sesimwi sesi shutana ka mo mu utwiseza evengeli – ki sif?

- Kiñi evangeli haili makande a mande ku mina?
- Kiñi evangeli haili makende a mande a munzi wa mina?

“Ne ni hupula kuli evangeli neli ku amana ka zeo neni sebeleza Mulimu, nako ka ufela neni lika ku eza hande lika ku mu tabisa mi neni ikutwa a hulu bumaswe hani eza sesi fosahezi. Kono fo hanito utwisisa kuli puluso ki mpo ya mahala kuzwa ku Jesu, ne ni chinchize kaufela! Hanisa zwela pili ku eza lika kakuli ne ni hupula kuli eza, kono seni lata batu kakuli ki swanelo. Hanisa nyemela batu batu hape ka kuli neni bata kuba ni silikani sesinde. Neni sa ikutwi mafosisa kwa lika ze maswe ze neni ezize kamba ze ni eza fokumwi, kono nenili lapelela niku amuhela swalelo ya Mulimu.” - Asisi

Kuluta: Kiñi seo evangeli isi sona

Kuutwisisa seo evangeli ili yona, kuka lu tusa luna ku utwisisa seo evengeli hasi ‘SONA’. Ye ki mitala ye mimwi:

- Evangeli haki kuli Mulimu inge a lufa lika. Se sitalusa:
 - Haki kuli konji Mulimu ata lufa masheleñi a mañata.
 - Haki kuli konji Mulimu a zwiseza lika za luna kwa pili.
 - Haki kuli konji Mulimu a ka lusa maketa amande
 - Haki kuli mwendi koji kuba niba likani ba bande fo lusa nyandi.
 - Haki ku amana ku pila mwa kuombiwa ombiwa.
 - Haki ku amana ni Mulimu ku lufa lituhonolo.
- Evangeli haki kuli mwendi ki ku eza lika zende. Se sitalusa kuli:
 - Haki kuba hande kufita babamwi batu.
 - Haki kuli mwendi ki kufumana lilato la Mulimu kaku eza lika ze nde.
- Evangeli haki ‘musebezi wa silumeli’. Se sitalusa kuli:
 - Haki kuba mulumeli.
 - Haki kuli kikuba ni lituto zende.
 - Haki kuli mwendi ki kuya kwa lihalimu fela. (Mulimu u yolezwi bupilo bwa mina.)
- Evangeli haki ku amana ni na. Se sitalusa:
 - Haki ku amana ni Mulimu kun i pulusa fela. (Jesu na shwezi batu kaufela.)
 - Haki yemwi nzila ya linzila zeñta za puluso. (Jesu ki yena fela nzila.)

Lipuzo: Kiñi seo evangeli isi sona

Mubale ka bunya mibamba ye ni ku alaba lipuzo ze mwa buka ya mina ya musebezi:

- Kana kuna ni zemwi kwa lika zesi sona seo evangeli I yemela mwa bupilo bwa mina? Kiñi?
- Kana se mukile mwa hupula kuli evangeli ki yemwi ya lika ze?
- Munge bubali buli bumwi kamba ye mibeli. Cwale fa muhupule kuli se ki sona seo evangeli italusa (isini seo isali yona). Mu bone seo Mutambo a bulelela mwa tasi ka mutala mwa ku ezeza se.
 - Ikonile ku chichi mukwa wa muhupulo wa mina ku amana Mulimu?
 - Ikonile ku chinch mupilelo wa mina sina Mukreste?

Mutambo: *Haiba inge lulumela kuli evangeli I talusa kuli Mulimu ulu fa kuzwela pili fo luka hupula kuli Mulimu u bilaela fela ku amana ni bupilo bon i zeo lutokwa. Luka libala ku amana ni babamwi nikuba ni buikumuso. Haiba inge lulumela ze fo luka hupula kuli batu baba zwezi pili mwa minzi ya luna ki bona baba pila bupilo bwa mulimu mi luka siya baba sa ipumaneli (linjebwe, baba kula, machakolwa). Kono ka buniti Mulimu u tabela mwa mikwa ya luna, kamo lu latela babamwi ni*

bukamuso bwa luna bo busa feli. Mulimu u mema batu kaufela, isike fela bani baba zwezi pili mwa sifumu, kuli ba be mwa silikani ni yena.

Zakueza: Muhupula Evangeli kiñi cwale fa?

Fa cwale kikale mu fita mwa lituto, muhupule hape kuli musweli ku lika ku tolokela mutu yo mumwi yasa zibi sesimwi ku amana ni Jesu. Mwabuka ya mina yaku sebeleza mu alabe lipuzo ze:

- Evangeli kiñi?
- Evangeli kiyabo mani?
- Kiñi Jesu hana shwile?

“Neni hupulanga kuli evangeli neli ku eza bupilo bwa mutu bunolo, ne ni hupula kuli Mulimu uka ku eza ya fumile ni kuzwela pili mwa bupilo haiba inge u sebeza ka tata. Kono se nesisiyu hande. Ni lemuhele kuli haki hañata bunolo kupilela Mulimu kono uyinzi ni luna nako kaufela mi utokwa ku lutusa. Se sitalusa kuli fa hani sa atula bao baba njebwahezi kamba baba nyanda, kono ni bata kuba tusa sina Mulimu mwa lutuseza. Neni ikabezi se nibatu ba mwa Sikwata sa Bupilo mi kaufela luna lwa iketela kuisa linco kwa mabasi a jebwahezi mwa munzi wa luna hañwi ka biki.” - Aginesi

Tapelo

Fa cwale lwa utwisisa evangeli, ikona ku talusa kuli mubata kufa bupilo bwa mina ku Mulimu hape, kuikupela maiswalelo kwa lika zemu ezize ze fosa hezi ni ku amuhela swalelo ya hae. Mukona ku lapela tapelo ye:

*Mulena Mulimu,
Naitumela ku wena kuli noni shwezi mi utokwa zende kun a mwa mayemo kaufela.
Uni swalele kwa kusa ku utwa nimwa ku eza lika mwa nzila yaka.
Ni lemuha kuli libi zaka liku utwisa butuku ni batu babani potolohile kabaka le, uni swalele.
Ni itumezi Jesu kuli no tile nikuto shimba koto y alibi zaka.
Ni itumezi kakuli no file bupilo bwa hao kuna.
Nakupa luli uni swalele ni kuni tusa cwale sina hani iketela ku pilela wena.
Ameni*

Kuluta: Kuluka

Musahupula mwa tuto ya pili 1 nelu itutile ku amana ni batu ba Mulimu hababa likota zetiyele za kuluka? Kana musa kona ku hupula kuli ku luka ku talusañi?

Kuluka kotalusa kuba hande ni Mulimu ni kuba hande ni batu. Jesu kiyena ya lukile luli – na lihande ni Mulimu ni batu. Nelu siyo hande ni Mulimu ni batu babamwi. Fo Jesu hana shwile mwasisa sa luna na shimbile bumawe bwa luna (kusa luka kwa luna) kubu tapisa kwa kuluka kwa hae (nalu ezize baba lukile ni luna). Lu ezizwe baba inzi hande ku Mulimu ni batu baba mwi isiñi ka libaka la sika sesimwi seo lu ezize kono kali baka la seo Jesu a ezize.

Jesu na lu ezize kuba hande ni Mulimu. A KIMAKANDE A MANDE!

- U takwa kuli batu kaufela babe hande ni Mulimu.
- U tokwa kuli batu kaufela babe hande ni mutu kaufela.
- U tokwa kuli lika kaufela zeli hande, kondile ni lilato li bonahale mwa minzi ya mina, ni mwa lifasi la luna.

Jesu na tile kuto eza lika kaufela kuba hande hape. Ka kuli wa bilaela ku ama ni seo si ezahala mwa nako ya cwale! Ubata kuli lifasi li tale kozo, sishemo, lilato ni tikanelalo. Yewo I kona kuba kezo ya kuluka ya Mulimu mwa mayemo kaufela.

Zakueza: Seo hasiyo hande!

Hañata, ketululo ikalelanga mwa kusa utwana ni mwa lifapani zeo luna ni zona mwa bupilo bwa luna beñi.

1. Bupilo bwa Mina: Munge mizuzu I keta lizoho 5 kuhupula kuli ki bo mañi be muli mwa lifapani bona, bemusa lati, kamba mane be mu ezize bumaswe nika ketululo. Ikona kuba kuli kuna ni yomumwi ye muputelezi kamba kusa mueza hande. Ku kona kuba kuli kuna ni sesimwi sesi maswe sene mukeni ku sona sesi tiselize yo mumwi bumayi mwa bupilo bwa kwa mulaho. Mu alabe lipuzo ze mwa buka ya mina yak u sebeleza:

- Ki mayemo afi kamba silikani mwa bupilo bwa mina seo Mulimu a tisize mwa mihupulo ya mina?
- Ne aka bonahala cwani kambe ne muiketezi ku a eza ka lilato?
- Ne aka bonahala cwani hane muka iketela ku eza ka swanelo?

2. Silalo sa mina: Mushimbe nako nyana ya kuhupula kazeo ze saliyo hande mwa silalo sa mina. Mu alabe lipuzo ze mwa buka ya mina yaku sebeleza:

- Kisilikani sifi sesi saliyo hande? Kibo mani babali tisa lifapani?
- Ki mayemo afi asaliyo hande? Kiñi ha muhupula kuli batu ba eza lika mwa zila moba inezi?

Kakuli Mulimu ulu ezize baba lukile, lukona ku ikabela seo ni babamwi. Lu bizizwe kuba batu ba lilato, liswanelo ni kuluka ni ku nanula mikwa yeo mwa bupilo bwa luna, silalo ni mayemo kaufela awo lutaha ku ona. Kacenu se sitisizwe ki Moya Okenile wa Mulimu o sebeza mwa lifasi, ka bupilo bwa bao babana ni ni Moya Okenile ku bona. Haki nto ye nde ku bulela fela kuli lulatelela Jesu kono halu lateleli kamba lutisa lika zeo ze saliyo hande mwa lifasi la luna. Se haki sesi bunolo hañata, si talusa kuba ni bundume kakuli lu batu kuli babe hande ni Mulimu ni batu baba mwi.

3. Evangeli mwa likezo: Haiba lwa ziba kuli luinzi hande ni Mulimu cwale fo luna ni tukuluho yaku lata babamwi mi litakazo za luna kiza babamwi batu kuli ba zibe evangeli. Kuhupula kaza mayemo awo muñozu, mu alabe lipuzo ze mwa buka ya mina ya kusebeleza:

- Ne kuta bonahala cwani haiba kuli bao baba amiwa ba iketela ku latana?
- Ne ita bonahala cwani kuli liswanelo li ezahale?
- Kona kuli mafelo nata bona hala cwani?
- Kona kuli se nesika chinch cwani baba li eza ni bao baba potolohile?

Likande la Sikwatasa Bupilo

Mwa munzi wa Kundamfuma, upa wa Mansa, kuna ni Sikwata sa Bupilo. Mwa munzi banna ba beli, Salaka* ni Ng'oma* neba sweli ku eza likañi ku amana mwana wa Salaka yana kula. Ñaka wa sizo nasa bulelezi Salaka kuli mwa nana wa kulak i libaka la Ng'oma yana konile kukuta mwanana ni ku mukulisa.

Bo nesi bona butata, ni Ng'oma na nyemile a hulu ni ku filikana. likanyi neli ze tuna maswe mane taba yayo fitisiwa ku Mulena. Ni hakuli cwalo, nihaike yena Mulena nazo palelwa ku ifelisa kañi yeo. Cwale Ng'oma, yana sina mafosisa, a isa Salaka kwa khuta, kuyo batu kulifiwa kwa kusinya libizo la hae.

Fa kalulo yeo, mu eteleli wa Sikwata sa Bupilo a iketela kuyo potela Mulena kuyo batisisa kuli ki sikamani luli sesi eza henzi kakuli ni bana neba bilaela ku bona mayemo a bunyemi mwa munzi wa bona. Ba Sikwata sa Bupilo ba buza haiba neba kona ku lumelelwa kuli baye bayo tisa kozo kwa batu baba beli bao, ni haike muzeko nese u kwaluzwi. Mulena na itumezi a hulu ku bona kuli batu babamwi neba tabela ku tusa.

Sapili, neba ile ku Ng'oma ni kuyo mukupa kuli a swalele Salaka – ka ku makaza a muswalela! Sikwata sa Bupilo cwale ba mutusa ku lifa mali a hae a muzeko ono so kwaluzwi ku mu kutiseza ona. Cwale baya ku Salaka ni kuyo mu lapelela, ni ku mukupa kuli a tise Mulimu mwa butata bwa matuku a mwana hae, ni ku utwisisa kuli butuku bwa mwana hae nebu sika tisiwa ki muloyi. Salaka to utwisisa ni ku tuhela kaufela zene ba mu fapeleza.

Sikwata sa Bupilo nesi tile mwa lifapani ze ni kutisa batu baba beli ba kuba hamoho hape. Neba bile ni kalulo yende mwa bupilo bwa batu baba beli ba mane cwalo ni mwa munzi kaufela ni silalo. Munzi kona kuli wa kuza kwa likañi, bato lemuha kuli kuna ni nzila yende yak u tatulula matata, ba lemuha ba kuli ma Krete ba mwa munzi wa bona ba tisa shutano mi neba boni evangeli inge I eza likezo!

**Mabizo a chinchizwe ka libaka la kunutu*

Lipuzo: Likande la Sikwatasa Bupilo

- Ki sika mani seo lukona ku ituta mwa likande mo?
- Sikwata sa Bupilo nesi ezizeñi?
- Banna ba neba fumani cwani tuso kwa ku kuta mwa kozo hamoho hape?
- Munzi wo ne ufumani cwani tuso kwa sikwata se kasa mulaho wa kutisa kozo hape?
- Kisika mani sene sika kona ku ezahala kamba Sikwata sa Bupilo hane sisika eza sesimwi?

Tapelo

Mutalime kwa lika zeo zesiyo hande mwa munzi wa mina ze muñozzi, mukupe Mulimu ku mi tusa ku bona mayemo ni batu babali mwa teni sina mwa ba bonela. Mulapelele lilato la Mulimu ni swanelo ya hae mwa mayemo kaufela mi mulapelele kuli evangeli ibe ye pila mwa munzi wa mina.

Sa Ku Eza Biki Ye

Biki ye mupange mukoloko wa zeo ze saliyo hande mwa munzi wa mina baba pilela Mulimu ni babana ni takazo yaku ikabela lilato ni liñusa la Jesu ni munzi. Mukupe Mulimu kuli a mi bonise bawo mukona kuñola fa mukoloko ni kuba lapelela, kuli ba kone kuba likota ze tiyile ze lukile za Mulimu. Muhupule batu ba kwa likeleke ze shutana ni likopano ze shutana, banna ni basali, banana ni babahulu ni batu ba mayemo a shutana.

Muambole ni batu ba keta lizoho 5 ba fa mukoloko wa mina, mukenise hande kubona kuli mu tabela ku ba tusa ni kuba luta zeo musweli kuitua mwa mwabuka ye, ili kuli ni bona ba kone ku ikabela ni babamwi seo muba luta. Mutoloke kuli mutabela ku eza cwalo ka ku sebeza hamoho ku kala sikwata mwa munzi, lubiza sikwata se Sikwata sa Bupilo. Sina ha musebeza hamoho ku eza sikwata se, mukaba ni nako yende ya kuituta hamoho, kususuwazana kuli mu hule mwa tumelo, ku tusa minzi ye mimwi ni ku luta babamwi bali mabapa ni mina.

Muba buze haiba ba tabela kunga kalulo ye. Mu lumelele ku I amuhela kamba ku I hana. Babamwi batu habana ku tabela kuba kalulo ya teni mi ku hande. Babamwi batu baka tabela maswe ni ku swalelela. Muba kupe haiba ne mukona ku kopana biki ye tatami. Sikwata se sabatu ki bona ba pili ba Sikwata sa Bupilo ba mina, muka kopana ni bona ku lelisana ni ku lapela ha moho inge musika kala kale Sikwata sa Bupilo ni ku mema babamwi mwa libiki yana ze tatami.

Mutalime mwa buka ya mina yak u sebeleza kufumana zaku eza zeli mwateni zeo mukona ku eza biki ye mwa tuto ye.

4

Bupilo ki ka Lubasi

Ku bao baba lumezi mwa
libizo la hae, uba file tukelo
ya kuba bana ba Mulimu

Joani 1:12

Mulelo

Mulimu wa lumemela kwa lubasi lwa hae! Mabasi a beleka hamoho, ba sikulula lishutano za bona, ba tokomela zeba koapanya hamoho ni ku mema batu kuto siyemba sa bona.

Kwa mafelelezo a tuto ye muka ba:

- Mu utwisise kuli lubasi lwa Mulimu kiñi mi Mulimu u beleka cwani kulona
- Muitutile kuli kisika mani sesi kauhanya batu mi kisika mani sesi kopanya batu
- Muitutile kamo Sikwata sa Bupilo sikona ku kopanya munzi

Ku Talima Kwamulaho

Kwa makalelo a tuto ni tuto lu bata ku mi susuweza ku talima kwa mulaho kwa tuto ye felile ni ku hupula ka zeo mu ezize ni seo Mulimu a mi lutile.

- Muitutileñi mwa tuto ye felile ku amana ni evangeli ni shutano I tisa?
- Kana mu konile kuikabela evangeli ku sebelisa **Lika Zene** ni yo mumwi? Kana mu konile kuifumana bunolo kamba butata? Ba konile ku alaba cwani? Kana ba konile ku itama bupilo bwa bona ku Mulimu?
- Kana mu konile ku eza mayemo hande biki ye? Kisika mani seo muezize? Ki shutano mani yeo mu ezize?
- Kana mu konile ku ikabela seo mutitule ni yo mumwi biki ye?

Lipuzo: Lubasi Lwaka

- Haiba muba siyemba sa lubasi, lubasi lwa mina lubonahala cwani?
- Haiba ha muna lubasi, ki sika mani seo mu boni kwa mabasi a mamwi?
- Ki bunde bufi bwa kuba lubasi?
- Ki sifi sesili butata ku amana ni kuba lubasi?

Likande: Mukiti wa Mulena

Nekuna ni Mulena yana memile batu baba ñata kuzwelela kwa mulonga wa hae kwa mukiti o mutuna luli. Batu neba kamuhire luli kabuñata kuzwelela kwa libaka ze shutana sina haneili mukiti o mutuna luli. Mutu kaufela a tina litino zana sepile nikutisa limpo kumulena. Nekuna ni batu babañata luli kuzwelela kwa libaka ze shutana shutana. Seo nesi tabisize Mulena luli. Na konile kuba mema kakuli nabata kubona mulonga wa hae, lusika lwa batu bao a busa.

Kasamulaho wa mazazi nyana sato lemuha kuli batu babañata mwa lusika lwa haye neba eza likañi. Neba kanana ku amana ni kuli neli mañi yana ziba hande kubuluka sizo. Neba kanana ku amana niyana opela lipina zend. Neba kanana mane nibatu babazwa mwa munzi o swana. Seku zwela pili mane manduna sebakala ku ikaba ni batu baba shutana mi batu neba sasi kopani ni kuzamayeleda.

Mulena na bilaelizwe a hulu kit aba ye. Nakomokire kuli batu bahaye bakonile kutaha cwañi kuli ba kauhane. Sa iketela kuezisa sesimwi kuamana ni butata bo.

Busihu bobumwi sa kopanya manduna balikwata ze shutana ze tile hamoho. Kwa situwa san du ye tuna/muyaho sayo paheka kwateni kachapu kwaka tungandu. Sa bulela kuli nduna alimwi yaka pahulula ka chapu anosi uta fiwa bulena. Uka mufa mubuso kaufela kuyena.

Manduna kaufela neba komokire a hulu ni kukala kuitwanisa. Yomumwi ni yomumwi wa bona a kala ku pahama limota, kono neba palelwa. Buñata bwabona neba patehile kuitwanisa, kuli mane

balibala ku pahulula ka chapu. Kasumulaho a hola ya kutundana yomumwi ni yomumwi nasa katezi ni kuzwafa.

Cwale mulena ya butali saya kwa pata ni kubulela, “Kiñi hamuhupula kuli yomumwi kumina ukona ku eza kalulo ye? Hakukonali, katungandu kainzi kwa kwa hule ahulu kuli muyofita kwateni.” Sakopanya mutangana ba keta lizoho kuyema fa hali, nikulayela baba lala kuli bayeme fa maheta a bona, hape baba beli fahalimu ababa lala. Manduna ba eza kamone ba bulezwi ni kuipahama yo mumwi fahalimu a maheta ayo mumwi. Neba kona kusutelela bukafi ni kachapu, kono nebasika kaswala. Mulena yena kasibili cwale a pahama fahalimu abona nikyo pahulula ka chapu yena muñi.

Mañi ni mañi nalemuhile seo mulena nabata kubulela. Hane bapatehile kuitwanisa niku omana, kulika kupeta musebezi kamaata abona neba palezwi kukondisa. Nekukonahezi haba kopana kaufela bona kufita bukafi ni kachapu. Nihaiba mulena kasibili na tokwa tuso ya mañi ni mañi kukona kuyo fita kwateni.

Lipuzo: Mukiti wa Mulena

- Muhupula kuli likande le lila luta sika mani?
- Kiñi Mulena hana kupile batu kuli balike ku pahulula ka chapu?
- Kisika mani sene ba itutile hane ba sebelize hamoho?
- Muhupula kuli mikwa ya batu ba nei chinchize cwani kasa mulaho wa kalulo ye?
- Kisika mani seo nesi kona kuyo eza hala ka ku shutana hase ba kutile kwa minzi ya bona?

Kuluta: Siswaniso sa keleke

Se kisipupo sasewo mulena mwaswanela kubela mwa mahaye a minzi ya Africa. Ikona kuba buniti kwa likeleke kayi ni kayi. Kuna ni mulena yo mutuna ili yena Muña Bupilo, mi utalimezi fahalimu a luna mi ubona batu bahae, Keleke, ikauhana, kuitwanisa mwahala luna ni kuomana kuamana ni linzo za luna. Sina mulena mwa likande laluna utabela kubona batu bah ae, lusika lwa haye inge lupila hamoho.

Halunze lu omana, sina manduna hane balibezwi ku amana ni kachapu, lulibala ku amana ni musebezi one baswanezi kueza. Babañata basweli kunyanda, babañata haba zibi Muña Bupilo mi lwa yema kulika kuitusa luna bañi kamba kuno omana ni babamwi.

Edumundi Bueke nabulezi, “Kaufela ze tokwahala kwa kukoma bumaswe kikuli baana babande basike bayeza sesimwi.” Onafo halunze lupatehile kuno lyanganiswa sila saluna sipatehile kuyaha musebezi wa sona, mwa pata a meto a luna.

Zakueza: Kuabana mwa Minzi ye Miñata

Muhupule kuli mwa tuto ya pili lu talimile kamo minzi ye miñata l abanezi. Mwendi mu konile ku bulela ku bulela ku babamwi mwa munzi wa mina taba ye. Muñole likalabo za mina kwa lipuzo ze tatami mwa buka ya mina yak u sebeleza:

- Sina batu bene ba tile kwa mukiti wa Mulena, kuna ni lizo nili tumelo ze kauhanya batu baba ziba Mulimu, Mulena yo Mutuna. Kili ka mani zewo batu ba mwa munzi wa mina ba fapana ka zona?

“Bashemi baka hañata neba ni bulelela kuli linjebwe niba fumi haba kopani, kuli likeleke ze shutana hali kopani ni mishobo ye shutana neisa swaneli ku eza lika hamoho mane ni haike ku ambolisana. Cwale wo neli ona hupulo w aka mone lu swanela ku ezeza lika. Kono Mulimu nani bonisize kuli kuna ni nzila yemwi ye nca mwa ku ezeza lika ni kuli mwa lihalimu ha kuna kuba ni tukwata totu shutana twa mishobo. Cwale na I ketela ku mema batu babazwa mwa likeleke ze shutana kutaha kwa Sikwata sa Bupilo nikuto ba bulelela kuli kaufela luna lulumela ku Jesu seo kona sesi lu kopanya hamoho ni ku tokomela ku sona. Ne ni bulezi ni Mulena mi nani tusize kuli ni bulele ni ba eteleli ba mishobo ye shutana, ne niba buzize haiba ne kuna ni sesimwi sene lu kona ku eza kuli lu tuse ku tisa kutwano. Neba kupile lisebeliso zamwa simu ya miloho. Nelusa koni ku leka zesali zencha lisebeliso, cwale lwa iketela kuli lwa kona kufa nako ya luna ni kusebelisa lisebeliso za luna. Fa lwalima hamoho miloho, lwaikabela lico mi naba bulelelenga kamo Mulimu mwalumemela kaufela luna mwa lusika lwa hae.” - Asisi

Kuluta: Tumelo yaba Maasai

Mulimu ha lati lifapani mwa minzi, lilalo ni likeleke. U tabela kuli lukone ku sebeza hamoho ni ku babalelana, ni ku latana kaufela. Takazo ya Mulimu kiya kuli lwa taha homoho kuto sebeza hamoho sina lubasi **luli mumwi**.

Nzila ilimwi yaku kalela ku sebeza hamoho ki ku lemuha seo lulumanela ku sona. Wo neli ona mulelo Mulena na lika ku bonisa mwa likande mo. Batu neba kona ku tokomela kwa lishutano za bona, kamba neba ku tokomela kwa litaba zeba kopanya. Kupahulula ka chapu neli nto yewo **mutu kaufela** naswanela ku eza, ili kuli neba swanela ku tokomela ku yona ni ku sebeza hamoho ku ishimba.

Mwa silimo sa 1960 batu ba Masayi baba pila kwa wiko ya lifasi la Afrika neba sebelize niba zamayisi ba linzwi la Mulimu ku ñola *Tumelo yaba Masai*. Ye ki mibamba ye sikayi fela ye toloka butokwa bwa bupilo bwa Sikreste bwatumelo.

Mubale mibamba ye kaku tumusa ka bunya sina ha mushimba mubamba ka mubamba.

Lulumela ku Mulimu Yapahami ali mumwi fela, yo kuzwelela kwa lilato na bupile lifasi le linde ni lika zende kaufela zeli ku lona. Na bupile Batu mi natabela kuli mutu a pile kaku taba mwa lifasi. Mulimu u lata lifasi ni naha kaufela ni mishobo kaufela mwa Lifasi. Lu zibile Mulimu Yapahami yo mwa lififi, mi fa cwale lwa munziba mwa liseli. Mulimu na sepisize mwa buka ya linzwi la hae, ili Bibebe, kuli uka pilisa lifasai ni linaha kaufela ni mishobo kaufela ya lifasi.

Lulumela kuli Mulimu na ezize hande lisepiso za hae kaku luma Mwana hae, Jesu Kreste, mutu mwa nama, mu Juda ka sipepo, na pepilwe ka bunjebwe mwa kamunzi nyana, yana siyile munzi wa hae mi nako kaufela na inzi mwa musipili wa ku eza hande, kufolisa batu ka mata a Mulimu, kuluta ku amana ni Mulimu ni batu, kusupeza toloko ya silumeli ki lilato. Na hanilwe ki batu ba hae, kusikululwa ni kuku kokotelwa mazoho ni mautu fa sifapano, ni kushwa. Na lobezi inge a pumbekilwe mwa libita, kono litongwani neli sika muswala, kalizazi la bulalu a zuha mwa libita. Na kambamezi mwa mbyumbyulu. Ki yena Mulena.

Lulumela kuli kaufela zona libi za luna li swalezwi ka yena. Kaufela babana ni tumelo ku yena ba swanela ku ikutwa bumaswe ka libi za bona, ba kolobezwe mwa Moya Okenile wa Mulimu, ba pile ka milao ya lilato ni kuikabela buhobe ha moho mwa lilato, ku zibahaza

Makande a Mande ku babamwi ku fitela Jesu a kuta hape. Lumu litezi. Wa pila. Wa pila. Se kona se lulumela. Amenii.²

Tumelo yaba Maasai I toloka kuli kisika mani kuba Mukreste, Mukreste bakona ku sa lumelana mwa lika ze shiutana mwa keleke kono ba swanela kulumela se kuba sa buniti ni kuli kaufela bona kakuli ba lumela kwa lika ze ba kona ku sebezha hamoho. Ha lubona zeo luna ni zona ha moho, lika zeo ze lukauhanya za zwa kwa teni.

Bubali bwa Bibebe

Bubali bo bwamwa Bibebe bu bulela ku amana kuzibahala ko kunca ni lusika lo lunca ko luli siyemba sa lona. Buka ya Joani ne iñozwi ki Joani mulutiwa yana ziba Jesu. Kuzwelela kwa makalelo a buka ya hae u bulela ku amana ni lubasi ni kuli ki luna bo mani. Iswanela kuba ya butokwa luli ku yena.

¹⁰Na li mwa lifasi, mi lifasi ne li tile ka yena, mi lifasi ha li sika mu ziba. ¹¹U tile habo, mi ba habo ha si ka mu amuhela. ¹²Kono bona ba ba mu amuhezi, u ba mata a ku fetuha bana ba Mulimu bona ba ba lumela libizo la ha— ¹³ba ba sika pepwa ki mali, kamba ku lata kwa nama, kamba ku lata kwa mutu, kono ba ba pepilwe ki Mulimu.

Joani 1:10-13

Lipuzo: Banana ba mi hupula kañi?

- Kana muna ni baana kamba kana mwa ziba mwanana mwa lubasi lwa mina kamba mwa munzi wa mina?
- Ba swana ni mañi?
- Likezo za bona li swana niza mani?

Kuluta: Lusika lo lunca

Puzo yelu buzize I supeza mukwa ka mob a swanelanga bashemi ba bona. Mwa nzila ye swana, Mulimu ni yena u pepa mutu kaufela yaba Mu Krete. Lu pepilwe kaufela luna kwa Moya oswana. Lu konile ku fiwa swanelo ya kuba ban aba Mulimu. Ba Krete babiza kalulo ye kuli ki kuañulelwa mwa lusika lwa Mulimu. Ha lu ba ma Krete, lu añulezwi mwa lusika lo lutuna mwa lifasi kamukana lwa Mulimu.

Sina lubasi kamukana ha lukona ku añula mwanana yo yasa pepiwi ki bona mwa lubasi lwa bona, Mulimu u eza nto ye swana ni kuluna. Mulimu ulu eza kupila ni kulu añulela mwa lubasi lwa Mulimu. Neluli lindiyala kusina mushemi wa muuna mwa simoya, fa halusali cwalo, kaufela luna ni mushemi wa siina ili yena Mulimu, Mulena wa kaufela. Sina ha lunze lu hula luka bonahala sina data luna a hulu luli.

Mukwa o mumwi wa kubulela cwalo ki kuli luba lusika lo lunca lwa sicaba.

Kamba luma Lunda, Lozi, maBemba, Nyanja, Shona, Ndebele, Tonga (mukona ku sebelisa masika a mañata e muziba). Fa se luli kaufela luna siyemba sa lusika lwa Krete. Ha kubila ezi kamba luya kwa keleke ifi, ko lusimuluha, kamba lufumile kamba lu njobwahezi kamba lubaba nsu kamba baba sweu, ka ufela luna lusiyeimba sa lusika luli mumwi.

² Tumelo ya ba Maasai ne iñozwi ki batu ba Maasai bakwa Wiko ya lifasi la Afrika mwa swalisano ni ba zamaisi ba linzwi la Mulimu kwa Kopano ya Moya Okenile. Lu konile ku swanisa mibamba ye kwa likepe le li latelela: https://en.wikipedia.org/wiki/Maasai_Creed

Likande la Sikwatasa Bupilo

Hopu* kiyena mwanana kwa banana baba keta lizoho kababa lalu mi sina, na potolohilwe ki lilato la ba shemi ba hae ni bahulwani ba hae. Cwale, una ni bahulwani ba ba lalu baba hulile ba hae ba kuipepela mi ukona kuba supeza lilato ni sishemo.

Hopu fa upila mwa Nairobi ili mo u lumela kuli kuna ni banana baba likana 60,000 ya banana ba ba pila mwa makululu, buñata bwa bona ba zuba lidiragisi, kuzuba ni gulu ni kuba mwa tukwata twabubangoki.

Hopu sapili ha to ina mwa Nairobi, na katalizwe ki kuli neli banana baba kayi bene ba ina mwa makululu bana boni. Na komokisizwe ki banana ba ni kuli kiñi hane basa latiwi. Na palezwi ku fumana kozo hana ba hupulanga cwale a kala ku eza silikani ni bona ni ku ba balela ka mukwa kaufela o bunolo yana kona. Kasamulaho a nako yana, banana ba kala kumuziba ni kumu kuteka. Nese ba tuhelanga ku lwana haba mu bona inge a taha.

Kufitela lizazi lelimwi ha to bona michaha baba beli bana ziba inge ba lwana. Ni haike na ile ku bona, neba zwezi pili ku lwana kufitela yo mumwi wa kubona hana kashizwe niku omelezwa.

Fa kalulo ye, Hopu a lemuha kuli nekuna nize ñata zene swanela ku eziwa. Sa kala ku kopana ni sikwata sa basali ba lishumi kaba keta lizoho 15 kulika ni ku sebeza hamoho kulika ku tusa banana ba mwa ma kululu. Hamoho ni babamwi, nasa kalile ku tusa banana baba pila mwa makululu a Nairobi kalilimo ze likana mashumi a mabeli 20.

Hopu na boni kuli butata ha bu kaleli fela mwa Nairobi, kono bu kalela mwa silalo mo banana ba zwelela teñi. Kabumai, haki to ye ezahala kuli mushemi wa mutose wa musali kamba wa muuna kuli a nyandise mwanana kamba ku baba lela bana ba bona ba kufumana. Banana ba matela kwa litolopo ku saba nyandiso. Banana ba kenanga mwa miliko ya kulika kuya kwa litolopo ze tuna kuyo lika ku panga masheleñi. Ba hupulanga kuli baka yo ina nako ye kuswani fela, ku eza masheleñi ni kuku kuta kwa hae. Kono buniti kikuli kaku akufa, hañata ki libiki ze peli fela, bato lemuha kuli ba swanela ku kena kwaka kwata ka mwa likululu ili kuli ba pile. Likwata zewo kiza mikwa ye fosahezi kwa kuku amuhela.

Hopu u bulela kuli ku felisa kamba ku tatulula butata bo lu swanela kuya kwa mibisi ya bona. Lu swanela ku sebeza ni mahae ili ko banana bayo zwelela teni kuba hanisa kamba kuba paleiswa kuya kwa litolopo. Nalikile mukwa wo hañata kaku shutana ka lilimo mi na boni shutano kaku tusa banana kwa kukutela kwa mahae, kono na sa fumana butata kwa ku fumana lilalo zeo ili kuli ba tatulule butata bo.

Hopu u lumela kuli Sikwata sa Bupilo sikona ku tusa Makreste kuli batalime maneku a mane a limota la miyaho ya likeleke za bona ni ku tusa bao baba potolohile. Ulumela kuli swalisano ni likezo zeo Likwata za Bupilo likona ku tisa likona kuba papali ya chincheho ni ku tusa banana kuli ba pile mwa silelezo kwa mahae.

**Libizo lincincizwe kalibaka la kunutu*

Lipuzo: Likande la Sikwatasa Bupilo

- Muhupula kuli likande la Hopu li luluta sikamani?
- Nangile muhato mani?
- Ki shutano mañi yene tisizwe ki muhato wa Hopu kwa banana?
- Ki shutano mañi yeo kezo ya Hopu ika tisa kwa mahae?

- Kisika mani sene sika eza hala kamba nasika shimba muhato?

Kuluta: Lubasi Iwa Mulimu

Lubana ba Mulimu mi bana ba swana sina ba shemi ba bona. Lu bata ku supeza lilato la Mulimu ku mutu kaufela ni ku ba memela mwa lubasi Iwa Mulimu, kamba ki bo mani.

Hopu neli yo mumwi wa lubasi lo lu latana kona kuli se nesi lobile pilu ya hae kuli banana ba nesi babamwi ba lubasi. Na tabela ku mema banana ba kuba mwa lubasi Iwa Mulimu.

Banana neba hanilwe kwa lubasi Iwa bona mi nebazo fumana lubasi Iwa likebenga, nebazo fumana kamuhelo ko kono ye neisike ya zwela pili. Likebenga ba fosahezi kwa banana ku ba babamwi ba bona.

Mutu kaufela una ni takazo ya kuba mwa lubasi mi Mulimu u bulela kuli kaufela ba kona ku ba siyemba sa lubasi Iwa hae! Likwata za Bupilo li kona kuba nzila yaku yaha lubasi mwahala batu baba shutana niku supeza lilato ni ku amuhela mutu kaufela mwa minzi.

Lubasi Iwa Mulimu ki lusika lo kaufela luna lu kona kuba ku lona. Balutiwa ba Jesu ili Joani na ñozi siswaniso sa lihalimu mwa buka ya Sinulo.

¹Cwale na bona lihalimu le linca ni lifasi le linca, kakuli lihalimu la pili ni lifasi la pili ne li felile, ni liwate ha li sa li yo. ²Min a bona Munzi o Kenile, Jerusalema yo munca, u taha u zwa kwa lihalimu ku Mulimu, u itukisize sina munyalwa ha ikabiselize munna hae. ³Na utwa linzwi le lituna le lizwa mwa lubona, li li: ‘Mu bone Tabernakele ya Mulimu, I inzi ni batu; u ka yaha ni bona, ba be macaba a hae; mi Mulimu u ka ba ni bona. Yena luli, ibe Mulimu wa bona. ⁴‘Mi u ka takula miyoko kaufela kwa meto a bona. Mi lifu ha sana ku ba teñi’ ni haiba ku tahelwa ki maswabi ni ku lila, ni ku utwa butuku kakuli za pili li felile.’

Sinulo 21:1-4

Bubali bo bubulela ku amana ni Mulimu ha pila ni batu ba hae, se sitalusa kuli Mulimu u inzi ni bawo baba ziba Jesu ni baba inzi mwa lubasi Iwa hae.

Joani hape u bulela ku amana ni lihalimu le lincha ni lifasi le li nca, ili fo mukwa wa kale wa ku eza lika uka fela kamba ku beyelwa kwa tuko. Bibe le ilu luta kulapela kuli lihalimu li tahe mwa lifasi. Lwa kona ku lapela kuli swalisano ya mwa lihalimu ibe ni mwa minzi ya luna ni kufitelela. Mwa lihalimu ha kuna shutano ya mishobo, mibala ye shutana, likopano ze shutana, bafumi kamba linjebwe, kono mutu kaufela u memilwe kuba yo mumwi wa lubasi Iwa Mulimu – lusika lo luncha. Cwale Iwa kona ku lapela kuli lubasi Iwa Mulimu mwa lifasi luka kona ku tisa mufuta wo wakozi mi mukwa wa kale wa ku eza lika uka chinchiwa.

Lipuzo: Lubasi Iwa Mulimu

- Muhupula kuli batu baka eza cwañi haba ka lemuha kuli kaufela bona ki siyemba sa lusika Iwa Mulimu?
- Sikwata sa Bupilo sikona ku tusa cwani munzi wa mina kuba lubasi?
- Sitiyile cwani Sikwata sa Bupilo mwa ku konela ku koma lifapano zewo mu lemuhile mwa munzi wa mina?
- Ki bo mani bao mutokwa ku mema kwa Sikwata sa Bupilo ili kuli ba zibe kuli ba kona kuba babamwi ba lubasi Iwa Mulimu?

“Neni pepezwi ni ku hula mwa lubasi lo luna ni lilato. Ne ni hupula kuli batu kaufela bana ni bupilo bo buswana. Hane ni ze ni hula na to lemuha kuli neku na nibatu baba ñata bene ba sina lubasi kamba libasi lwa bona nelusa ba lati hande. Se nesi ni nyemimize a hulu. Hani to utwa kuli kaufela luna lu kona ku ba ba lubasi lwa Mulimu ne ni bata ku mema batu kaufela kuto ba mwa lusika lwa Mulimu. Ni hupula kuli batu ba bamwi mwa keleke neba hupula kuli mwendi Mulimu batu babande, kamba baba fumile fela, kamba batu ba litumelo. Kono Mulimu u tokwa batu kaufela! Hane ni bulelezi ba Sikwata sa Bupilo ku amana taba ye, biki ye tatami ne luile kaufela luna ni kuyo mema batu kaufela mwa munzi wani bene ba sina lubasi, kamba bao nebasa baliwi kamba bene ba kungulezwi kwa tuko. Neba tile kwa Sikwata sa Bupilo mi nelu tilo ba supeza lilato ni ku ba bulelela za lubasi lwa Mulimu – mi kaufela bona neba tabela ku ziba ka butungi!” - Aginesi

Tapelo

Mulapele zazi ni zazi kuli Mulimu ami bonise batu bao babasa babalelwi mwa munzi wa mina mi nikuli mu kone ku ikabela lilato la Mulimu ni bona ni kuba ba kona kuba bakwa siyemba sa lubasi lwa Mulimu ka ku lumela ku yena.

Sa Ku Eza Biki Ye

Biki ye mulukise nako ya kukopana ni batu bao baba lumezi kuli baka itombola ku sebeza ni mina mwa kukala Sikwata sa Bupilo. Munge nako yeñata ya ku lapela ni ku ambola kuli muhupula kuli Mulimu usweli ku buza bo mani kuli ba late ka kukala Sikwata sa Bupilo. muhupule kaza likwata za batu mwa silalo sa mina baba mi talimela fafasi kamba babasa bona hali kuba ni butokwa, muhupule ku amana ni batu baba sa zibi ku amana ni Jesu. Mubuze Mulimu kuli a mi bulele kuli ki ufi ya bata ku mema kuli a kene mwa lubasi lwa hae ka Sikwata sa Bupilo.

Sina ha muhupula ku kala sikwata sesinca mu swanela ku hupula kuli sikwata se ki sa bo mani. Mu swanela ku hupula hape kuli sikwata sesincha se sikana si kopanela kai. I kona kuba bunolo ku kala sikwata sikwata ni batu be lulata mwa sibaka sesili bunolo kuli lukone ku fita teni. Ze likona kuba ze swanela – kuikola seo lu eza ni ku lata batu bao lusebeza ni bona mwa limpo za lufile Mulimu – kono Mulimu hape usa lukupa kuli lu late lila za luna ni ku lapela bao baba nyandisa. Lu swanela ku itukiseza ku lata ni kutusa babamwi ni haike haku bonahala tata.

Mu ambole ni ku lapela kuli kikakayi koku bela ni sibaka sa ku kopanela sina sikwata. Mu swanela ku hupula sibaka sesi bona hala kuba fo ba lukuluhile batu ba mi fo ba kona ku fita kaufela bona.

Kupanga bu iketelo bo kukona ku mi fapeleza kuli mukone ku sinyehelwa ki sesimwi. Mukupe Mulimu kuli a mi tuse kuli mu kone ku bona batu bao sina yena mwa ba bonela ni ku mifa chiseho ya ku eza sibaka sa bona.

Mubuze sikwata haiba kuli ba tabela kuto kopana biki ye tatama kuto ambola mo ba kona ku ezeza ze hamoho.

Mutalime mwa buka ya mina ya ku sebeleza ku fumana za ku eza zeo mu kona ku eza biki ye kuzwelela kwa tuto ye.

LISEBELISO: Ku luta Batu ba Mulimu

Kwa upa Wiko wa Zambia kuna ni tolopo ni minzi ya Mwinilunga. Se ki sikiliti sesimwi seo ba Kreste baba zamaisi balizwi sapili mwa Zambia neba inzi. Kucwalo ni fa, libaka za bona kamba mafitelo a bona a bapalile kalulo ya ku amuhela batu kaufela ba mwa Zambia niba kwa lifasi lakwa wiko baba ezize musebezi o mutuna wa tutengo mwa litolopo zeli mabapa ni mwa minzi. Lipatela nyana neli konile ku yahiwa, likelenge neli yepilwe ni mikopano ya ma Kreste ne I ezizwe, kaufela ze neli ka mulelo wa ku sebeleza batu ba kwa Mwinilunga. Batu neba zamayanga kuyo kutaza, kuzibahaza batu ku Jesu ni ku kala likeleke.

Kubulela ni sikwata sesimwi sa ba chali ba likeleke nesi zibahalize nto yemwi ye komokisa. Kwanda a musebezi o mutuna ni lika ze ñata zene ba ezize hande ba chali bali keleke neba siyezi ba zwafile. Neba inze ka kuzwafa, "Hakuna ze lueza zeo lilyeha! Lwaya kwa sibaka, lwa bona chincheho mi hape nako nyana fela kwa yema. Lituso za masheleni za yema. Miyaho ya yema niku tubeha. Batu baya kwa hule. Musebezi o luyeza ni ona wa shwa!"

Kamba ikona kuba tuso ya mipilelo kamba kukutaza evangeli, kinto ye utwisa pilu butuku patisiso ye kuba wo baba file bupilo bwa bona kwa ku sebeleza sikiliti seo. Butata bo bwa bonahala. Buñata bwa misebezi wo ne ba ezize u bonahala kuba ni nako nyana fela bakeñi sa matata a mabeli. Sapili, batu ba mwa minzi haba zibi evangeli mi ba palelwa kuiluta yona bona bañi mi sa bubeli, hakuna kalulo ye lukisizwe yeo kona kuba tusa kuli ba kone ku eza. Kasa mulaho wa lilimo, bazamaisi ba linzwi la Mulimu mwa lifasi la Afrika ilu fa likande le li swana.

Tatululo I bunolo mi kiya butokwa. Mulimu u iketezi batu kuba likota ze tiyile za ku luka mwa libaka za bona. Kalulo ya luna ki ya ku bakanya ni ku lumelela batu bao kuli ba zwiseze pili musebezi wa ku kutaza evangeli, ku iza ba lutiwa ni kuba baba chinchizwe ki Mulimu mwa lilalo za bona nika bona. Bible I bulela ku amana ni seo mwa Maheberu 13:20-21:

²⁰Mulimu wa kozo, Yena ya kutisize kwa bafu Mulena luna Jesu Mulisana yo mutuna wa lingu ka mali a bulikani bo bu sa feli, ²¹a mi eze ba ba petehile mwa misebezi ye minde kaufela kuli mu eze se si latwa ki yena, a sebeze mwa lipilu za mina litaba za katelwa, ka Jesu Kreste ye ka yena luli: Kanya ki ya hae mwa linako ni linako. Amen!

Bubali bo ki litapelo za batu ba Mulimu. Mutu kaufela ya ziba Mulimu u bizizwe ku to shimba tato ya Mulimu. Pilu ya Mulimu kwa silalo sa luna ki ku bona batu haba fetuha ku talima ku yena ni lilalo ku ziba lilato la Mulimu mwa mihupulo ka ufela. U tabela ku bona bana ba hae, sina simponi, hasi bonisa siswaniso sa hae mwa bupilo bwa bona kaku tusa baba pila mabapa ni bona ni ku fita kuba ba latehile.

Ku eza se, batu ba swanela ku lutiwa. Baswanela ku hula mwa silikani sa bona ni Mulimu, ku ziba Bible ni ku utwisisa seo Mulimu a sweli kuba bizeza ku li ba eze. Baswanezi kuba babamwi ba mubili wa ba lumeli, lubasi,

ku eza seo. Lisebeliso ni lituso za Sikwata sa Bupilo li tusa batu ni liñusa ni lika zeo ba tokwa kuli ba hule sina ba lumeli. Se sitisa shutano ku mutu kaufela.

Kaufela lisebeliso zeo ba Dignity ba sebelisa lifa lituto za Bibebe ni mutomo o tiyile luli ku mutu kaufela ya bata ku fita mwa ku tusa silalo sa bona. Ba toma fa tuto ya balutiwa ili nto ya ku ziba Jesu ni ku lumelela bupilo ku chinichiwa ki yena. Ku sebelisa lituso zaba Dignity mwa Sikwata sa Bupilo lifa batu sibaka sa ku eza lika hamoho ka mukwa o tungile. Bulutiwa bwa kona ku eza hala mwa sibaka sa mina.

Mutomo ki ona mayemo a tusa batu kuli ba zibe ni ku hula mwa silikani sa bona ni Mulimu ni ku ba susuweza kuli ba kone ku pulusa silalo sa bona. **Mutomo** ki libuka ze ne, yemwi ni yemwi ina ni lituto ze lishumi kaze talu naku sebelisa mwa sikwata hamu I tuta Bibebe mwa ku sebeliseza bubali bwa ku hupula, makande, lipapali ni likezo za ku eza ili ku tusa Sikwata sa Bupilo kuli si utwisise kuli kanti bupilo ni Jesu kanti kini. **Mutomo** ikonile ku ñolwa ki sikwata sa baitomboli baba yeñi baba ñoli kuzwelela lifasi ka mukana mi kopanyizwe ni ku bakanwa kiba Dignity.

Lu sebelisa cwalo ni lituto ze se tolokilwe a hulu ze biziwa **Kutunga ku Jesu**, (www.rootedinjesus.net). Lulumela kuli ki kwa butokwa luli kuli batu ba zibe Mulimu mwa mushobo wa bona. Kaufela zona lisebeliso ze litusa munzi ufi kamba ufi kuli u kone ku tusa ni ku luta batu ni ku eza sikwata sa bona bañi.

Sichalo ki buka ye kona ku sebelisiwa ki mutu ka ufela, ye fa makalelo a tiyile ka mo mukona ku kalela Sikwata sa Bupilo. Ifa ka butungi sisupo sa kuli kiñi Likwata za Bupilo haili maikuto ana ni mata a matuna ni ka mo mukona ku kalela ni ku zamayiseza Sikwata sa Bupilo. Haiba mu bata sikuka mwa kutelokela mutu yo mumwi, ye kiyona buka yande yak u sebelisa. Kamba mu zamayisa Sikwata sa Bupilo mwa munzi wa mina kamba mu sweli ku bata ku kala silisimwi mwa munzi o inzi mabapa, musebelise **Sichalo** kumi fa sikuka ni ku ikabela ni ba bamwi.

Mulate... ki lituto za lituto za Bibebe ni mutomo wa ku tokomela. Jesu na lu bulelezi kuli lu late Mulimu ni bao babayina mabapa ni luna. Litayelo ze li swanela kuba fa pilu ya Sikwata sa Bupilo kaufela. Halukoni ku bulela fela kuli luma Kreste, lu swanela ku lata ni ku pila sina Jesu mwana ezelize. Mwanako ya cwale kuna ni libuka ze peli mwa tuto ye, **Kulata Munzi wa Mina** yeo I talusa a hulu kamo lu kona ku latela minzi ya luna **Niku Lata Banana** yeo I tatuba libaka ni butokwa bwa ku fita ni kutokomela banana mwa lilalo za luna.

Kaku fitisa kwa batu liñusa la Jesu, kukala Sikwata sa Bupilo ni kuluma batu kuli baye, lu eza musebezi wa Mulimu mwa libaka za luna. Lisebeliso ze li kona ku lutusa kuba batu baba itukiselize kaza musebezi wo. Kakuli sebelisa, mukona ku yaha batu mwa libaka za mina n into yemwi ye kona kuya kwa hule ni mina, nto yemwi ye kona ku inelela.

Muhupule seo munitutile

- Ki lifi zeba tokwa batu bamwa Sikwata sa Bupilo sa mina ni ba munzi wa mina? Ki lisebeliso mani zeo muhupula kuli kiza butokwa kwa ku sebelisa mwa sikwata sa mina mwa nako ye?
- Kiñi ku luta batu ka mukwa wo ha ku shutana ni kamo lu bonelanga mwa likeleke? Kana mwa kona ku hupula mabaka a kona kutisa kuli tuto I kona ku ina nako ye telele ni kuyisa musebezi kwa hule?
- Muka tokwa buka ya **Mutomo** hamu kala Sikwata sa Bupilo onafa. Haiba ha muna buka ya **Mutomo** mu kona ku bulela ni mutu ye mu ambolanga ni yena kamba munitomboli waba Dignity. Hakusi cwalo musa kona ku swala ba Dignity fa likepe la hello@dignityonline.org.uk kamba fa likepe la WhatsApp fa nombolo +447340573937.

5

Mutu kaufela una ni Sibaka

Mu ye, mu lemuhe taba ye li:
“Ni lata sishemo, isi sitabelo.”
Kakuli ha ni si ka to bizeza ba
ba lukile kwa ku baka, kono
baezalibi.

Mateu 9:13

Mulelo

Mutu kaufela una ni kalulo yaku bapala mwa lubasi, mutu kaufela una ni kalulo yaku eza ili yeo I tusa batu kaufela mi mu kona kuba mutu yo a kona ku tusa batu kuli ba lemuhe cwalo.

Kwa mafelelezo a tuto ye muka ba:

- Ku utwisisa kuli 'Mubuli wa Kreste' kini
- Ku utwisisa kuli mutu kaufela ku Jesu Kreste wa likanelela mi mutu kaufela una ni mpo yak u sebelisa
- Muitutile kamo Sikwata sa Bupilo si sebeleza mwa minzi ya bona

Ku Talima Kwamulaho

Kwa makalelo a tuto ni tuto lu bata ku mi susuweza ku talima kwa mulaho kwa tuto ye felile ni ku hupula ka zeo mu ezize ni seo Mulimu a mi lutile.

- Mukonile ku ituta sikamani mwa tuto ye felile ku amana ni bupilo ka lubasi?
- Kana mu konile ku bulela ni yo mumwi wa mwa lubasi mwa biki ye? Kana mu itutile sika mani ku amana kuba yo mumwi wa lubasi?
- Kana mu konile ku ikabela seo mu itutile ni mutu yo mumwi biki ye?

Likande: Kabichi ye Tuna

Nekuna ni kabichi ye tuna mwa mubu. Nei hulile luli mane mulimi na sa koni ku litela ku ikumula ni kuyo I lekisa ka mashelefi a mañata.

Mulimi a ya kwa kuyo kumula kabechi ya hae mwa mubu. A hoha, a hoha ni ku zwela pili ku hoha. A hoha ka mata a hae kaufela – kono BATILI! Nasa koni ku ipumbula kabachi ye.

Mulimi a hupula kuli ya kona ku mutusa ki mañi. "Nikaya niku yo shimba musalaka," a I pulelela a linosi.

Mulimi ni ba musala hae bato hoha kabechi ba hoha ni ku hoha ni ku hoha. Kono kabechi ne I pala kuzwa mwa mubu. Cwale baya ni ku yo biza mwana bona wa mushimani.

Mulimi, musala hae ni mwana bona wa mushimani mi ba hoha ni ku hoha niku hoha ba hoha. Kono kabechi ne I pala ku pumbuka. Cwale baya ni kuyo nga mwana bona wa musizana.

Mwa kona ku hupula mubamba wa batu o I tatelezi mwa hala lizazi baba sweli ku tundanisa kabechi ye komokisa?

Mulimi, bo musala hae, mwana bona wa mushimani ni mwana bona wa musizani neba hoha niku hoha ni ku hoha niku hoha kono neba palezwei kui kumula. Seba sweli kuzwa situku-tuku mi kwa chisa neba sa zibi kuli ki mañi yene ba kona kuyo kupa hape!

Mulimi a hupula li munanu! Aya kuyo biza nja kuli ito tusa.

Mulimi, bo musala hae, mwana bona wa sishimani, mwana bona wa musizana ni nja ya bona mi ba hoha niku hoha niku hoha kono kabechi yisa pala fela kuku muha mane ni haike ku nyanganya!

Cwale ba musala hae baya kuyo shimba kaze.

Mulimi, bo musala hae, mwana bona wa mushimani, mwana bona wa musizana, nja ni kaze bato hoha niku hoha niku hoha kufitela mata a fela ku bona a ku hoha. Mi nese ba Ikutwa ku zwafa! Cwale mwana bona wa mushimani a taha ni maikuto a kuyo kupa ka peba. Mulimi a seha maswe kakuli u hupula kuli ka peba kika kanyinyani a hulu mi ha kuna tuso ye ka kona ku tusa kono ka kuli nasa sina maikuto a mamwi hape a ku eza baya ni kuyo ka shimba ka peba.

Cwale seli mubamba wa, mulimi, bo musala hae, mwana bona wa mushimani, mwana bona wa musizana, nja, kaze ni peba mi ba hoha niku hoha niku hoha. Kabechi ya kala ku nyanganya, yakala ku shimbuluka niku to kumuhelela, mane kaufela yona yato zwelela mwa mubu!

Ka tuso ya ka peba kwa mafelelezo bakonile ku kumula kabechi mwa mubu.

Lipuzo: Kabichi ye Tuna

- Cwale muhupula kuli likande le la Kabechi ye Tuna I luluta sikamañi?
- Kiñi mulimi hana likile ku kumula kabechi anosi?
- Mulimi na itukiselize sika mani hane bayo kupa kapeba kuto tusa?
- Kimani yana tiyile, mutu kamba kapeba?
- Ki tuso ya mani yene tisize kuli kabechi kone ku kumuha kwa mafelelezo? (Mulemuhe: kalabo haki ya kezo ya ufi kamba ufi mwa likande!)

Bubali bwa Bible

Mañolo a kwa likeleke zakwa Magalata ni kwa Makorinte kaufela ona ne aňozwi ki Muapositola Paulusi. Mwa mañolo a hae, kutwano, kusebeza hamoho ni tikanelo ki litaba ze kutela kutela hañata mwateni. Seo si talusa kuli kiza butokwa. Kikwa butokwa a hulu ku bala bubali ka mukana kubu feleleza. Mukona ku tabela ku beya bubali ha moho bwa Mangalata kwa likande la Kabechi ye Tuna leo lu konile ku utwa. Bubali bwa mwa Makorinte bwa latelela kuzwelela kulona.

²⁶Kakuli kamukana mu bana ba Mulimu ka ku lumela ku Jesu Krete, ²⁷kakuli mina kaufela ba ba kolobelizwe ku krete, mu apezi Krete. ²⁸Ha ku sa na Mujunda kamba Mungerike, ha ku sa na mutanga kamba mulukuluhi, ha ku sana munna kamba musali, kakuli kamukana mina munto I liñwi ku Jesu Krete. ²⁹Cwale ha mu li ba Krete, fohe mu ba lusika lwa Abrahamama, mi mu ka ca sanda sa sepiso.

Magalata 3:26-29

¹²Kakuli, mubili sina ha u li u li muñwi, mi u na ni lilama ze ñata, lilama ka ufela za mubili niha li li ze ñata inze li mubili uli muñwi, Krete ni yena u cwalo. ¹³Kakuli luna kaufela lu kolobelizwe mwa Moya u li muñwi, kuli lu be mubili u li muñwi, nihaiba Majunda kamba Magerike, nihaiba ba ba luwilwe, kamba ba ba lukuluhile. Mi kaufela lu nwisizwe kwa Moya u li muñwi. ¹⁴Kakuli mubili hasi wa silama si li siñwi, kono ki wa ze ñata.

¹⁵Liutu kabe li li, 'Ha ni silama sa mubuli, kakuli ni si lizoho ha ni li', ki sa mubili nihakuba cwalo. ¹⁶Mi zebe kabe ili, 'Ha ni silama sa mubili, kakuli ni si liito ha ni li' ki sa mubili nihakubacwalo. ¹⁷Mubili kaufela kabe ki liito fela, ku utwa kabe ku kakai? Mi mubili kaufela kabe ki wa ku utwa ka zebe, ku lupelela miunko kabe ku kakai? ¹⁸Cwale Mulimu u beile lilama mwa mubili, se siñwi ni se siñwi mwa latezi. ¹⁹Kaufela zona kabe ki silama si li siñwi, kabe mubili ukakai? ²⁰Cwale lilama ki ze ñata, kono mubili ki u li muñwi.

²¹Liito ha li na ku bulelela lizoho kuli. 'Ha ni ku tokwi!' Hape toho ha I na ku bulelela mautu kuli, 'Ha ni mi tokwi!' ²²Batili, mane lilama za mubili ze banahala ku fokola hahulu, ki zona ze

tokwahala hahulu, ²³mi lilama za mubili ze lu hupula kuli ha lina likute, lu li babalela ka likute le li fita; mi lilama za luna ze swabelwa luli baba le la ka li kute leli tuna a hulu, ²⁴kanti ze buheha ha li tokwi se siñwi. Kono Mulimu u kopanyize mubili, mi likuta le lituna ku fita u li file lilama ze li tokwile, ²⁵kuli ku kauhana ku tokwahale mwa mubili, kono li lama li babalelane. ²⁶Mi silama se siñwi ha si utwa butuku, lilama kaufela li utwa butuku ni sona; mi silama se siñ ha si lumbwa, lilama kaufela li wabelwa ni sona.

²⁷Cwale ki mina mubili wa Krete, mi mu lilama ze ñwi za hae. ²⁸Mi Mulimu, be a beile mwa keleke, pili ki baapositola; ba bubeli ki baapolofita; ba bulalu ki baluti; kiha ku taha ba ba filwe mata a limakazo; ni ba mpo ya ku folisa; ni ya kutusa; ni yaku busa; ni yaku bulela lipuo za mifuta ye miñwi. ²⁹Kikuli kaufela ki baapositola? Kikuli ka ufela ki baapolofita? Kikuli kaufela ki ba luti? Kamba kaufela ba sebeza limakazo? ³⁰Kikuli kaufela ba nan i mpo yak u folisa? Kamba kaufela ba talusa lipuwo? Kamba kaufela ba bulela lipuwo? ³¹Kwa limpo zeo kaufela, mu shukelwe ze tusa hahulu.

1 Makorinte 12:12-31

Kuluta: Kaufela luna ni kalulo ya ku bapala

Kaufela luna baba pila mwa minzi mi lu ziba Jesu, lu kona ku sebelisiwa ki yena ku eza lika ze komokisa. Kuna ni tumelo ya kuli muswanela ku ba ni zibo, mubuleli kamba ya zamaisa evangeli u swanela ku ziba ili kuli a eze lika za Mulimu. Kuna ni hape ya kuli batu fela baba taha kwa keleke habana tukelo yak u eza likezo ku Mulimu. Ye haki ya niti!

Ha lu hupule bubali bo lubalile mwa liñolo la Mangalata bo lu felize ku bala. Mutomo wa bubali bo ki kuli sina ka ufela luna ni Mulena Jesu Krete ya swana ha kusa kona hala kuli kube ni lifapani mwa hala luna. Ni haike mwa lusika, mwa butokwa, kamba ka mubala, kamba zibo ya tuto kamba bucha ziba bo bumwi. Kaufela luna ka maniti lwa likanelela mwa meto a Mulimu. Mubuleli ha koni ku bulelela kopano sa ku eza, ka mata a hae ha a swaneli kuba sina cwalo. Mufumi mwa keleke ha swaneli kuba yena ya bulela a hulu kufita tunjebwe. Bu niti ki kuli ka ufela luna lwa likanelela ki kuli lu swanela ku zamaisa likeleke za luna ni Likwata za Bupilo ka mukwa wo eza batu ka ufela ka ku likanelela.

Muapositola Paulusi usebelisa mutala wa mubili wa luna ku lu tusa ku utwisisa se. [1 Makorinte 12:12-31](#) ki siswaniso sa Mubili wa Krete. Mutu kaufela, kaufela li lama kiza butokwa kwa ku musebezi wa mibili ya luna.

Lipuzo: Kaufela luna ni kalulo ya ku bapala

- Haiba kuli kaufela luna lu lilama za mubili uli mumwi, se sitalusa sika mani mwa likeleke za luna?
- Se sitalusa ñi ha lu hupula ku kala Sikwata sa Bupilo?
- Kana 'batu fela' ba kona ku eza lika ze komokisa za Mulimu kamba konji ha muka ba 'batu ba butokwa' luli?
- Kiñi ha ku sa swaneli kuba ni lifapano mwa hala batu baba latelezi Jesu?

Kuluta: Hakuna ya swanela ku beyelwa kwa tuko

Buniti bo bunde mwa liñolo la kwa Makorinte ki kuli bao baba fokola luli kamba baba sa kutekiwi luli lilama za mubili li filwe likuta le liswanela a hulu. Se sitalusa kuli lilama zeo ze lu hupula kuli kize fokola luli kamba ze sina butokwa kwa ku bonahala ki zeo ka bu niti zeo Mulimu a kuteka. Nzila yeo Mulimu a hupula ku amana ni batu mwa likwata za luna ni mwa minzi ya shutana luli

kwa mukwa mo lu hupulela ku ama nan i bona. Kinto ye fetuhile ku swanisa ni batu babu tokwa sa pili.

Ni bao baba buinyani ba ikutwa kusa ba ni butokwa. Mu kona ku lumela kuli mu kona ku puma ka nwana kaka nyinyani ka liutu ni kuhupula kuli ha kuna tisa shutano. Mu kona ku ba ni ma fosisa. Ka kuli ha ku sina ka nwana kaka nyinyani ka li utu kuka mi bela butata kwa ku yema hande. Batu baba pumilwe ka nwana ka liutu kaka nyinyani ba swanela ku l tuta ku zamaya hape.

Kamba sinwana se si tuna sa lizoho? Haki kuli mwandi ki se situna kamba kuba ni mata a matuna a hulu fa mubili. Nihakuli cwalo, ha iba inge musi latehelwa haki bu nolo kunopa sika fafasi ni kusi sebelisa. Ni haike ha si bonahala bu nyinyani ki sa butokwa luli!

Kaufela luna lu swanela ku sebelisa limpo za luna.

Kuba baba likanelezi mwa mubili ni Jesu sina toho, ku talusa kuli ka ufela luna ni limpo mi luna ni likalulo za ku eza. Ha iba lu talima fa bubali mwa Makorinte lu bona mitala ye:

- baapositola
- baapolofita
- maloti
- babaeza limakazo
- baba folisa
- baba tusa
- baba etelela
- baba bulela mwa lipuo ze shutana

Kuna ni limpo ze ñata ze ñozwi mwa Bibe. Mwa mubamba wo Paulusi u fa mutala kwa keleke ya Makorinte. Wa buza kamba yo mumwi mutu wa ku bona wa kona ku eza lika ze kaufela? Kalabo ika ba hakuna!

Mwa nzila ye swana lu tokwa yo mumwi ni yo mumwi ni limpo zeo Mulimu a lu file ka ufela luna. Ha moho lu tiyile mi lwa kona ku eza seo lu kupiwa kuli lu eze ka swanelo.

Bao babali kwande a Kopano basike ba siyiwa kwa tuko!

Lipuzo: Hakuna ya swanela ku beyelwa kwa tuko

- Haiba kuna ni yo mumwi una ni musebezi wa ku eza mi batu ka ufela ki ba butokwa ku Mulimu, seo si talusa sika mani kwa batu bao babali kwa nde a keleke?
- Kana ba swanela ku eziwa sina batu ba kwande kamba ba swanela ku susu wezwa kuba babamwi ba lubasi?

Bubali bwa Bibe

Mateu na ñozi likande mwa bupilo bwa Jesu' ku luna kuli lu kone ku utwisisa seo neli sa butokwa ku Yena. Bubali bo ki mutala wo Jesu na swabisize bao babali kwa nde ya batu ba Mulimu mi bana ni nako ni bona. Se kisa butokwa luli ku Mulimu.

⁹Jesu ha zwa kwa teñi, a bona mutu ya bizwa Mateu, a inzi fapila ndu ya mutelo. Kiha li ku yena. 'U ni latelele,' mutu yo a yema, a mu latelela.

¹⁰Mi ha inzi fa tafule, mwa ndu, batelisi ba bañata ni baezalibi ba kena, ba ina fa tafule ni Jesu, ni ba lutiwa ba hae. ¹¹Bafalisi ha ba bona cwalo, ba bulelela balutiwa ba hae, ba li, 'Muluti wa mina kiñi sa cela ni batelisi ni baezalibi?'

¹²Jesu ha utwa cwalo a alaba, a li, 'Ba ba pila hande ha ba hande ha ba tokwi ñaka; Kono I batiwa ki ba ba kula. ¹³Mu ye, mu lemuhe taba ye li: "Ni lata sishemo, isi sitabelo." Kakuli ha ni si ka to bizeza ba ba lukile kwa ku baka, kono baezalibi.'

Mateu 9:9-13

Kuluta: Ku amuhela ba kwande

Hañata mwa li Keleke ni mwa si Kreste, lu inanga kwa hule ni bao be lu bona sina 'baezalibi'. Lulumela kuli lu swanela kuba kwa hule ni bona. Lu lumela kuli ba bamwi ku bona ki batu ba ba fosa hezi a hulu mi fokumwi bulyangalino bwa lu paleliswa ku ba ni nako ni bona. Se haki sa niti mi haki sona seo Jesu na lu kupile kuli lu si eze.

Mwa mutala wo Jesu nan a ni lico za mulalelo ni batelisi ba mutelo ni baezalibi. Batelisi ba mutelo neba boniwa kuli neli batu ba ba fosa halile luli. Sibaka fana pila, fa si ziba hala ka Isilaele, nesi zamaiswa ki mpi ya sisole sa Maroma. Batu neba toile se. Batelisi ba mitelo neba sebeleza Maroma, kutelisa masheleni ni ku a isa kwa Maroma. Neba eza nga kuli hañata neba putelela mi neba nan i bulyangelino mi ne ba ipulukela masheleñi a mañata. Neli sikwata sa batu bene ba toilwe a hulu mwa Palasitaini. Kono Jesu na zwile mwa nzila ya hae kuyo ba ni nako ni bona.

Haki kuli lu swanezi ku ba mubili wo batu kaufela ba likanelela. Lu swanela ku ba mubili wo amuhela batu bao ba bali kwande ku ba ni luna. Lu mema batu kuli ba ni nako ni luna mane cwalo ni Jesu. Likwata za Bupilo li swanela ku amuhela KAUFELA mwa silalo ka mukana, kamba ba cwani kamba seo neba ezize. Jesu na sika taha fela ku bao ba ba muziba, kono ku bao bane ba sika muziba. Lu swanela ku eza sina yena.

Lipuzo: Ku amuhela ba kwande

- Ki mufuta ufi wa batu bawo hañata ba kungulelwa kwa tuko mwa munzi wa mina?

"Ne kuna ni sikwata sa batu bene ba inanga ba likamba la nuka musihali kaufela inge ba nwa, ha kuna niyo mu kana yana kona ku ya bukaufi ni bona mi neba kungulelwi kwa tuko. Cwale ha ni buza Mulimu kuli ki ufi ye ni swanela ku mema kwa Sikwata sa Bupilo ne ni ikutwile kuli neni swanela kuyo bulela ni bona. Ne ni palelwa sa pili kakuli ne ba nani muunko o maswe a hulu mi neni swaba kuli batu ba bamwi baka ni bona cwani. Kono ne ni ziba kuli Mulimu na ba lata mi natabela ku ba mema kwa lubasi lwa hae. Cwale naya ni kuyo ina ni bona ka hola, na ba buza ku amana ni bupilo bwa bona mi neba ikabezi nina buchaziba bwa bona bwa ku haniwa. Na ba bulelela kuli Mulimu nan a ni sibaka sa bona mwa lubasi lwa hae mi haiba nase ba tokwa ku ziba ka butungi ba tahe kwa Sikwata sa Bupilo sa luna. Ne ba tabezi luli! Neba sweli ku tahanga biki ni biki, neba tusa ni kwa lingambolo za luna, mutu kaufela naba amu hezi, ba bata ku pilela Jesu, ba tuhela ku nwa bucwala ni kutusa ba bamwi ba minzi cwalo!" - Aginesi

Likande: Mutu Kaufela Usebelisa mpo ya Hae

Likande li lu bonisa ka mo Sikwata sa Bupilo si kona ku sebeleza. Hape li bonisa ka mo lu kona ku susuweza limpo ze shutana za batu likona ku sebelisezwa ha moho ni ka mo likona ku ezeza bupilo ni musebezi wa linzwi hamoho.

Nyirenda ni Masiye neba nze ba nyalani ka lilimo ze keta lizoho mi bana ni banana ba ba ne. Ba pila mwa munzi wa Mabanga mi base ba pilile mo ka bupilo bwa bona ka ufela. Ba lata batu ba mwa munzi, mi ka maniti ki kwa lineku la bona ko lika li swanela ku chinch. Batu ba ketululwa mwa munzi, batu ba kungulezwi kwa tuko ni batu ba omana. Neba utwile kaza Sikwata sa Bupilo sesi tusa silalo mwa munzi oli bukaufi mi ba iketela ku kala sesimwi ni bona. Neba bulezi kwa balikani ba bona ku ama mulelo wabona, mi ne ba latile maikuto awo. Neba memile batu baba shutana baba zwelela kwa likeleke ze shutana ni mwa silalo ka mukana. Kasamulaho a likweli ze silela 6 sikwata nesi hulile kwa palo, sina batu baba zwelela kwa likeleke li sili mane cwalo ni batu babalalu baba keni likeleke! Mutu kaufela nasa hulile mwa kutwisiso ya Mulimu ni lilato la mutu kaufela. Nese ba kalile ku eza musebezi o muñata mwa munzi ku tusa mutu kaufela.

Kuna ni batu ba silela mwa Sikwata sa Bupilo. Mukayo kana baba mwi ba ku bona ona fa...

Tumelo ni Beatilisi kaufela bona kiba shemi ba bana ni banana ba balalu, nese bali balikani luli ni haike hane baya kwa likopano ze shutana. Nyirenda ni Masiye bato le muha kuli ka ufela bona neli ba buleli sakata kwa ku luta banana. Baba susuweza kuli ba hupule ku amana ka mo neba kona ku tuseza banana baba sa keni likeleke. Tumelo ni Beatilisi ne ba tabezi ahulu kuli neb aka tisa shutano mwa bupilo bwa banana. Ba iketela ku kala ku luta banana ku amana ni Jesu, ba eza banana kukala ku bapala makande makande niku ba mwa lipapali za lisheya kuli ba kone ku I tuta! Se nesi tile ka kuli neba susu welizwe kuli ba sebelise limpo za bona ni kuya kuyo eza sesimwi.

Tandiwe ki musali muhulu wa mbelwa. U ikola ku zamaya a potoloha munzi inge a lumelisa batu ali 'mulumele' ku mutu kaufela. Sikwata sa Bupilo hasi kopana Tandawe na utwisisa lituto ka bu bebe mi nayi kola ku bulelela batu ku amana ni seo a i tutile. Nalikile mane cwalo ni ku zamayisa lituto mi nayi kola ku luta lituto! Nyirenda ni Masiye neba mu bulelezi kuli ba hupula kuli Mulimu mwendi u mu file mpo yaku luta mi ba mu susuweza kuli a ye kwa munzi oli mabapa ni ku kala Sikwata sa Bupilo kwa teni, kuyo luta baba mwi kwa teni.

Elia neli mubeleki wa simu ya miloho bupilo bwa hae ka mukana mi nana ni simu yuende yene tisanga li kutulo ze nde. Charlusi ki mwana hae wa mushimani mi ni yena wa ikola musebezi wa bulimi. Kaufela bona ba ya kwa keleke yeli mwa munzi. Neba memile mulikana bona Roidi ku kena mwa Sikwata sa Bupilo, ha kena ngi keleke kono u tabela ku tusa minzi mi wa lata kulima simu ya hae mi a iketela kuno taha nga kwa sikwata sa bona. Zazi le limwi hane ba sweli ku lima hamoho ba telwa ki mulelo wa ku tusa batu ka kuba luta mwa kulimela masimu. Neba kalile ka ku mema batu ba sikayi fela kuto ba ni bona ni ku to ba luta mikwa ya bu tokwa. Cwale batu babañata ne ba tabezi luli mane ba fumana mubu wa ku lima masimu ka sikwata mi ba lima lico mane ba fa baba njebwa hezi. Batu ba bamwi bene ba tusizwe mane ba kala ku taha kwa Sikwata sa Bupilo mi ba tabela ku ziba a hulu ku amana ni Jesu.

Nyirenda ni Masiye neba susu welizwe a hulu kuli batu bamwa Sikwata sa Bupilo neba lemuha limpo zeo Mulimu a ba file mane nese bali sebelisa mwa ku ezeza musebezi wa Mulimu mwa minzi!

Ki kwa butokwa a hulu ku utwisisa kamo Likwata za Bupilo ze moli konezi ku sebeza hamoho, yo mumwi ni yo mumwi inge si su su welizwe ku sebelisa limpo za bona ze shutana kwa ku lata bao babali ma bapa ni bona. Muswanela ku kutela ku bala likande le ku bona kuli mwa li utwisisa luli.

“Nekuna ni mwanana wa mushimani yana kalile ku taha kwa Sikwata sa Bupilo sa luna, na kuzanga a hulu ni kusa lukuluha. Sampili ne nisa zibi mwa ku mususuweleza kuli a sebelise mpo ya hae, babamwi batu neba bulela kuli na sina mpo. Kono Mulimu u tabela ku sebelisa mutu kaufela, cwale na mu buza kuli ki sikamani seo a tabela ku eza. Na bulezi kuli u lata a hulu mbola ya mautu. Na mu susuweza kuli a buze Mulimu kuli na kona ku sebelisa cwani lilato la hae ni buchaziba bwa hae mwa mbola ku lata ni ku ikabela Jesu. Kasa mulaho wa libiki nyana sani bulelela kuli na kalile sikwata sa mbola, na memile mitangana nyana ni likalibe bakwa likeleke ze shutana bao neba sa koni kuba ha moho. Neba swanela ku bapala biki ni biki mi biki ni biki na ba bulelela ka ufela bona ba ba pali ba mbola ya mautu kuli sikwata sa mbola nesi swana sina lusika lwa Mulimu ka kuli mutu kaufela na bapala mi mutu kaufela nana ni buchaziba bo bu shutana. Michaha ba ba beli ba kalile ku taha kwa Sikwata sa Bupilo sa luna bakeñi sa sikwata sa mbola sa hae.” - Asisi

Zakueza: Mubili wa Kreste

Mwa buka ya mina ya kusebeleza, mufumane maswaniso a mubili.

- Muñole ‘Jesu’ fat oho
- Muñole mabizo a batu ba ba mwi mwa lilama za mubili zeo muhupula kuba ze zamayelela ni bona
- Muñole libaka le mu beyezi libizo ni libizo mwa sibaka seo

Ka mutala, yo mumwi mutu ya li chaziba mwa bulimi mi u kona ku luta ba bamwi za ku lima, muñole mabizo a bona kwa lilama za mazoho ka kuli ba sebeza a hulu mwa ma simu. Yo mumwi ya ikonela ku luta, muñole mabizo a bona kwa mulomo wa siswaniso.

Kuluta: Ki luna fela baba kona ku tisa kuli ku eza hale!

Muhupule kuli luli kota ze tiyile za kuluka ni macwe a pila. Lu batu bao Mulimu a ketile ni ku beya mwa minzi ya luna kuli lu late ni ku tusa ba bamwi. Haiba lwa sepa kuli batu baba zwa kwande ba ka taha ni kuto tatulula butata bwa mwa minzi ya luna, luka litela ni ku litela mi ha kuna sesi ka eza hala. Bo itaba butata bo butuna. Lu swanezi ku hupula kuli Mulimu u lu ezize bo mani mi lu swanela ku tabela ku shimba kezo yak u tisa bupilo bwa hae mwa silala sa luna.

Likande la Sikwatasa Bupilo

Chalwe* upila mwa Kasempa mi u kalile Likwata za Bupilo ze talu za, sa pili nesi kalile ka silimo sa 2016 mi silimo ni silimo na kalanga se simwi ka ku itatama. U sepa kuli ku kaba ni se simwi se sikala hape ona fa.

Na ile kwa mikopano ya ba Dignity ni kuyo utwa kamo Likwata za Bupilo neli kona ku tiseza kutwano mwa minzi ni kutisa chincheho. Na kutile kwa silalo sa hae inge a tezi takazo yak u kala sesimwi sesi komo kisa. Ka kusebelisa za sweli ni susuwezo ya hae, sa kala ku kopanya batu mwa Sikwata sa Bupilo.

Zibo ya tumelo mwa silalo sa hae ne ili kwa tasi luli, mi batu neba bona keleke kuli ki nto yene ba eza hanwi fela ka biki. Kono cwale Sikwata sa Bupilo hasi kopani Chalwe a ba susuweza kaufela bona ku ikabela bupilo bwa bona, mwasimoya ni matata kaufela ili kuli ba kone kuitusa mwa mazazi a tatami a biki a silezi.

Chalwe una ni mpo ya bulimi mi una ni nyolelo yak u sebelisa mpo ya hae sina nzila yak u tusa silalo sa hae ni ku tisa lico kwa munzi ka ufela. Mi a iketela ku kopanya tuto ye ni Sikwata sa Bupilo

kuzwelela kwa Mutomo wa Balimi.³ Mulelo tuna ki ku ituta mwa kulimela ka silelezo luli ni ku tahula sibaka nyana sa lico ili kuli mutu kaufela abe nisa kufepa lubasi lwa hae, balikani mane cwalo niku bao baba tokwile. Sikwata sa Bupilo sa Chalwe fa sesi eza kuli biki ni biki mutu kaufela u taha ni ka hemele ka mboyi kwa sikwata ili yeo baka yabela ku tusa batu mwa nako ya kulima ya pula.

Muchaha yo mumwi mwa minzi yana tamilwe ki bucwala mi asamba kuba a lime, mazazi nyana na keni mwa Sikwata sa Bupilo. U bile mu Kreste mi u konile ku amuhelwa mwa lubasi lwa Mulimu. Sina yo mumwi wa lubasi lwa Mulimu ni yena sa lemuhile kuli ni yuena una ni mpo ya bulimi mi u kalile ku lima miloho ya hae ni ku kala ku ikabela lico ni baba pila mabapa ni yena.

**Mabizo a chinchizwe ka libaka la kunutu*

Lipuzo: Likande la Sikwatasa Bupilo

- Muhupula kuli likande la Chalwe li luluta sika mani?
- Chalwe na shimbile muhato mani?
- Chalwe na tisize shutano mani ka kezo ya hae?
- Ki sika mani sene si ka eza hala kambe kuli Chalwe na sika sebelisa mpo ya hae kwa ku tusa baba mwi?
- Mu hupula kuli muchaha na ikutwile cwañi hana a muhezwi mwa lubasi lwa Mulimu ki Sikwata sa Bupilo?

Tapelo

Luswanela ku lapela ku Mulimu kuli a lobake kusa utwana, likauhano ni kusa swalelana mwa munzi wa luna. Munge nako inge mulapela ku amana ni lika nze:

- Mukupe kuli Mulimu u ka kona ku kopanya likeleke ze shutana ka libaka la Sikwata sa Bupilo.
- Mulapele ku amana ni mioya ka ufela ye lwanisa mwa munzi, mukupe kuli l kone ku tiswa kwa mafelelezo.
- Mu lapelele ku swalelwa fo ku swanelela ka mafosisa a kwa mulaho mwa silalo.

Sa Ku Eza Biki Ye

Biki ye mu kopane ni batu ba pili ba Sikwata sa Bupilo bene mu kalile ni bona. Muhupule ni ku ambolisana ha moho ka linzila ze kona hala zeo mutu kaufela a kona ku sebelisa mpo ya hae mwa ku kalela Sikwata sa Bupilo ha moho. Mu susu weze mutu kaufela mwa sikwata kuli a hupule ku amana ni limpo za bona ni buchaziba bwa bona, ba li sebelisa cwañi nako ye mi ne ba kona kuli sebelisa cwani sina siyemba sa Sikwata sa Bupilo. Haiba kuna ni yah aka nyeha, mu buze sikwata kuli ba hupula kuli mpo yam utu yo ki ifi. Mutu yo mwendi a sika lemuha kale mpo ya hae mi ba kona ku susuwezwa a hulu ki sikwata ku sebelisa limpo za bona.

Mu kona ku buza sikwata lipuzo ze tatami:

- Kana kuna ni yo mumwi yeli mutelezi yo munde? Mwendi ne bakona ku ya ni ku yo bulela ni bo nduna wa munzi kuyo ba bulelela ku amana ni ku kala Sikwata sa Bupilo, ku ba kupa kuli ba hupula cwañi ni ka mo sikwata nesi ka konela ku tusa silalo.

³ Mu utwisise a hulu: <https://foundationszambia.org/portfolio/foundations-for-farming/>

- Kana kuna ni yo mumwi ya kona ku soka? Mwendu neba kona ku apeha lico ha moho ni ku mema batu bakwa likeleke ze shutana, ne ba kona kuto l kabela ku ama ni ku kala Sikwata sa Bupilosa Bupilo ni kuli ba kone kuba ba bamwi ba kwateni.
- Kana kuna ni yo mumwi ya ikonela ku eza silikani? Mwendu ne ba kona ku hupula kuli ki mañi ye ne ba kona ku ikopanya ni yena mwa silalo ni ku ba mema kwa Sikwata sa Bupilo.
- Kana kuna ni yo mumwi ya ikonela za ku lela? Mwendu mutu yon a kona ku mi tusa ku lela mukwa o konahala wa ku lela lituto za biki ni biki za Sikwata sa Bupilo, neba kona ku mitusa ku bulelela batu kaufela kuli ita ba lili mi ika ba kakayi ko Sikwata sa Bupilo si inzi ni ku bona kuli muna ni lika kaufela zeo mutokwa kwa tuto yeo.
- Kana kuna niyo mumwi ya ziba hande ku etelela lingambolo? Mwendu mutu yona kona ku tusa ku etelela lingambolo ha mu kala Sikwata sa Bupilo ni baba mwi. Muba buze haiba kuli neba tabela kufita mwa lituto za buka ye ni mina ili ye talusa a hulu ku amana ni ku etelela lingambolo.
- Kana kuna ni ya ziba hande ku tanguta matangu? Mwendu mutu yowa kona ku mi tusa ku tanguta matangu ni ku ekeza mwa teni lipapali ha mukala Sikwata sa Bupilo.
- Kana kuna ni yana ni mpo yaku amuhela banyeñi? Mwendu mutu yon a kona ku ba yena ya tusa kwa ku amuhela batu kwa makalelo a Sikwata sa Bupilo, ba kona ku bulelela ku baba tile lwa pili ni banyeni.

Mukona ku ba ni maikuto a mañata ku fita a, a abile fela kuli a mi tuse mwa ku hupula ka mo mutu ni mutu mwa kona ku sebeliseza mpo ya hae!

Biki ye taha muka kala Sikwata sa Bupilo ka ku mema baba mwi batu ni ku sebelisa libuka ze ñozwi kiba Dignity mwa ku etelela lituto. Mu buze batu ba pili ba sikwata kuli ba kone ku itukiseza ku sebelisa limpo za bona ni ku lela seo ba kayo eza biki ye kuli ba itukise.

Mutalime mwa libuka za mina za ku sebeleza ku fumana za ku eza zeo mu kona ku feleleza biki ye kuzwelela kwa tuto ye.

6

Kuzamaisa Sikwata sa Bupilo se si tiyile

Mu lumelise ni Keleke ye
mwa ndu ya bona.

Maroma 16:5

Mulelo

Likwata za Bupilo kiza butokwa a hulu ku Mulimu ka kuli u sebeza mwa munzi wa mina, li tisa batu hamoho ni kutisa kupila kwa evangeli! Tuto ye ika mi tusa ku likanyisa mwa ku zamaiseza Sikwata sa Bupilo mwa munzi wa mina.

Kwa mafelelezo a tuto ye muka ba:

- Muka utwisisa kuli tukwata nyana tu beleka hande ku fita likutazo fela
- Ku ituta mikwa mwa ku zamaiseza li tuto za tukwata nyana
- Ku ituta ka mo Sikwata sa Bupilo si kona ku kopanela biki ni biki

Ku Talima Kwamulaho

Kwa makalelo a tuto ni tuto lu bata ku mi susuweza ku talima kwa mulaho kwa tuto ye felile ni ku hupula ka zeo mu ezize ni seo Mulimu a mi lutile.

- Mu konile ku ituta sika mani mwa tuto ye felile ku amana ni mutu ni mutu ha bapala kalulo ya hae mwa lubasi?
- Kana mu konile ku susuweza yo mumwi biki ye ka ku ba bulelela kuli mpo ya bona ki ifi ye muhupula kuli bana ni yona ni kuli ba kone kuli sebelisa ku Mulimu? Kisika mani sesi eza hezi?
- Kana mu konile ku ikabela zeo mu itutile ni yo mumwi biki ye?

Likande: Ndu inzi mwa mulilo!

Nekuna ni munzi ono yahilwe mwa hala mushitu. Mwaha wa pula nese u felile mi bucwañi kwa mayendameno a munzi nebuli bobu telele luli. Buñata bwa linoha ni tubatana netupila mwa bona bucwañi bo kusaba kuchisa kwa lizazi.

Precious ni Piri neli banana b aba beli ba sishimani mwa munzi. Nto ilimwi yene batabelanga ahulu ku eza ka zazi ni zazi neli ku swala tu folofolo to twinyani sina tupeba. Ku tuswala Precious na tukisanga mulilo kwa lineku lelimwi la mushitu mi tufolofolo kaufela ne tu matelanga kwa lineku kwana yemezi Piri ili kuli a tuswale. Nebana ni lipapali zene sa feli ka ku eza cwalo ni ku swalanga bunsunso. Nako kamukana neba tu apehanga ni kutu cha kasa mulaho!

Hañata Precious ni Piri neba tondahalanga mwa linako za kakusasa za Sunda. Neba fumana kuli keleke ne isa tabisi ni butelele.

Zazi lelimwi Precious ni Piri ne ba tukisa mulilo, kono ne kusa swani sina mazazi kamukana ne kuna ni moya o mutuna. Sina mulilo ha ukala ku tuka ka butuna kufita mazazi ka ufela. Kasa mulaho wa nako nyana fera bucwañi ka mukana nese buli mwa mulilo. Nese bapalezwi ku utimisa.

Precious ni Piri seba kala ku mata mata kulika ku utimisa kono ne uba chisaka. Malimi a mulilo ne ali amatuna luli. Kanako nyana fela mandu amamwi a munzi nese ali mwa mulilo. Libyana za batu neli sinyehile ni mwa butata.

Precious ni Piri ba mata kuyo biza batu kuli bato ba tusa, kono nekusina mutu bukaufi yana kona kuto tusa. Seba to hupula kuli neli lizazi la laSunda mi batu kamukana nebali kwa keleka.

Ka nako yebayo fita kwa muyaho wa keleke, kutazo nese l kalile. Baana bene ba inzi kwa lineku lilimwi ni basali nebali kwa lineku lelimwi. Ka ufela bona neba ze ba telelize kubo pasita bene ba kutaza. Precious ni Piri balika ku lyanganisa sebelezo hañata ñata, kono nako kamukana neba

bulelelwa ki batu kaufela kuli ba kuze ni kusa lyanganisa sebelezo. Ne kubonahala kuli hakuna yana lata kuba teleza.

Kasumulaho bo pastor banyemisiwa ki lilata la banana bao mi ba laela kuli baba lelekele fa nde a keleke. Ba mamali ba sebelezo baba beli ba taha kuto bona kuli haba ezi lilata. Kanako yeo Precious sa huwa fera kuli, “Hamu utwisisi. Mandu a mina a sweli kutuka!” Mañi ni mañi na sabile maswe ni kumakala hanebaze bazwela fande kuyo bona sene siyegahala.

Kama niti luli, buñata bwa mandu ne asweli kutuka mwa mulilo. Batu bazwa mwa keleke ni kuyo kala ku beleka hamoho kulika ku timisa mulilo. Mi neba konile kukona ku tusa mandu amañata ni libyana ze ñata zenezili mwa teni. Amamwi mandu ni libyana nelikonile kutuka kaufela zona kusina tuso niye kana ni zene pila mwatweni.

Batu neba nyemile maswe niku kala kubuza kuli, “Kiñi hamusika lubulelela?” Precious ni piri seba kala kulila. “Lulikile,” ba bulela, “kono nemusa lutelezi. Ne mupatehile kuteleza kwa kutazo kufita kulu teleza.” Niha kuli cwalo Precious ni Piri neba kalile mulilo ka mafosisa, neba konile kuswalelwa onafu fela mi batu baswalisana kukala kutusa bani bene ba sinyehenzi libyana za bona kaufela. Batu kamukana ba nkonka ka luci kuli fa baka teleza ku mutu kaufela ka tokomelo kukala kacenu!

Lipuzo: Ndu inzi mwa mulilo!

- Muhupula kuli likande la Precious ni Phiri li luluta sika mani?
- Kana kuna ni ya na telelize ku Precious ni Phiri? Kiñi hane ba sika ba teleza?
- Lika neli kona ku ba ni shutano mani kambe kuli batu neba telelize ku Precious ni Phiri?
- Lika neli ba mwa mayemo a cwañi kambe kuli Precious ni Phiri ne ba nan i sibaka mwa keleke?

Kuluta: Tukwata to twinyani mwa Bibebe

Mwa Bibebe lubala ku amana balumeli bene ba kopananga ha moho mwa tu kwata nyana mwa mandu ni mwa libaka zemwi. Ka kwata nyana ka swana fera ni Sikwata sa Bupilo seluze lu bulela lusamba ku kalela mwa tuto ya luna. Ki sikwata sa batu baba kopana ha moho ka linako ku:

- ituta Bibebe
- kuikabela bupilo bwa bona hamoho
- kuhupula jesu ni ni ku ambola ha moho
- ku lapela ha moho
- ku fanana, kufa masheleñi abona ni nako
- kulumbeka mulimu ha moho
- kupaka za jesu hamoho⁴

Batu baba ñata baze ba komokwa kuli kanti maikuto a tukwata nyana a zwa kai. A zwelela kwa balumeli ba pili bao lu bona mwa Bibebe. Keleke ya pili mwa Bibebe nesi ma keleke a matuna, mwndi mane ne asa fiteleli batu ba mashumi a keta lizoho (50). Hamuka bala liñolo la ba Magalata ka mutala, neli ñolezwi kwa sichava sesi ninyani sa batu kufita mo muhupulela.

⁴ Pastors.com/Rick Warren, 2012. *Seven Marks of a Healthy Small Group*, Zefumanehile 28 June 2017. Kuba teni fa: <http://pastors.com/seven-marks-of-a-healthy-small-group>

Likwata za balumeli neli kopanela mwa mandu, kwande a lapa la tempele kamba mwendi mane ni mwa masinangonge (likeleke za maJunda). Neba sina miyahao ya likeleke sina yeo lunani luna kachenu. Ka bu niti, hakuna fo kuñozwi ku amana ni muyaho wa keleke mwa Bibebe mwa Tesitament ye Cha. Balumeli neli mukwa wa ku kopana mwa tukwata to twinyani mwa mandu. Luka talima mi tala ye mibeli mwa Bibebe.

Bubali bwa Bibebe

Likeleke za mwalibuka za Maroma ni Mafilimona neziizi mwa Maroma ni haiba mwandolopo ya Coloseya. Ze likeleke neziizi mwa malapa ya batu, isike mwa liyayelo zalikeleke.

³Mu lumelise Prisila ni Akila, batusi ba ka ku Jesu Krete.

⁴Ba ba ni beezi litho za bona ku pilisa bupilo bwa ka. Hasi na fela niitumela ku bona, kono ni likeleke kaufela za bamacaba.

⁵Mu lumelise ni Keleke ye mwa ndu ya bona.

Mu lumelise Epaineto mulatiwa w aka, ni mitamuno ya Asia ku Krete.

Maroma 1:2

Ku lume lezwe kukopana mwa tu kwata totuinyani inge Likwata za Bupilo mwa mahae yamina. lizi maswe bibiliko itukusezo ya kulatelela.

Likande: Nguli ya Luswana lo lu Telele

Sikwata sa minzi nesi ile kuyopanga katengo mwa mishitu. Kaufela ne banyakalala bake nisa bucha bwa makalelo ni chichezo yabupilo. Ne bafumani sibaka samainelo ni maezi yakenile ya mwanuka, lichalano zezihula miselo yemunati yeshutanashutana nei mubu yomunde wochaleya lichalano ze munati. Ne bapangile mukiti woneubatabisize nisebacha licho. Ni haike kuli: Nebabile nibutata bakeñisa kuli ne babata miswana yakuchisa licho niyona: kono liswana lenebanani neli lelitelele hahulu, kufita ni mazo yabona!

Nako kaufela yakucha likwata neli nyemanga hahulu nikuhutwa maswe tala bakenisakuli nako kaufela yakucha ne basakoni kucha kaufela bakenisa kuli ne basako ni kushenisa luswana mwa milomo yabona. Muzi wo mucha nausikatabisa kuina kwaeni neke. Ona fo bato ota a hulu ni kuba ni makulano mi bato kala ku nyemelela na. Munzi o munca ne usi sibaka sesinde sa ku pila ku sona luli.

Musali yomumwi nali kuswanela kuba zilayemwi yende yakucha licho zeneziyapeilwe. Mutu kaufela nalika kuichela, kono kaufela neba kafuma zila. Kanako yemwi ya kucha, musalashimbili luswana lwahaye lolutelele kuitusisa kucha licho zahahe, kufita aichise yena mungi kuno na chisize bana benebaizi bukaufi niyena. Nebakomokile kuno neba chile licho zahae mwa luswana bana bao nebabonahala tabo! Muntu kaufela naboni nikubata kucha cwalo inge muna yo, kono aze babuwa inge azieza hape sebabeya mwamunahano ku aiba u bata kuchi siwa batokwala ku beya butokwa bwababamwi pili ni seba tobelekela katata hamo. Babainyani batu ne bahotolo wile mazo yabona ku chisa bene baize bukaufi nibona ni bao neba hotoloji mazo ya bona kuchisa bene babachisa.

Ba munzi ba itama ka lunchi kwa kui fepa yo mumwi ni yo mumwi ka muchelo ni muchelo mi batu kaufela neba kula ni ku ba mwa makete sakata! Munzi wato ba sibaka se sinde sa kupila mi batu kaufela ba kala ku tusana ka lilato ni ku tokomelana.

likande le li luluta kuli luna ni tukelo ya ku sebelisa zeo luna ni zona ku tusa babamwi, kono butata fela ki bwa kuli hañata lu hupulanga fela ku amana ni ze lutokwa. Munzi o swana u kona ku ba ni lisebeliso ze swana ni ku eza ku eza batu hande kuli batu kaufela ba babalelwe KAMBA ba kona kuba ni bukumuso ni bumaswe mi munzi u fetuha sibaka sesi tata sa ku pila ku mutu kaufela.

Mukona kuba baba mwi ba keleke ye na ni tukwata to tunyiyani to tukopananga. Kana mu kopanela mina fela kamba ki Mulimu u mi kupa kuli mu kopane ka mukwa o shutana ka libaka la keleke ye tuna ni silalo?

Mwa kona ku kala Sikwata sa Bupilo mwa munzi wa mina seo si amuhela mutu kaufela, kamba ki keleke ifi ka simuluho ya mina icwani ya ku ituta ku amana ni Jesu, ku hulu ni ku lata ba bamwi. Hamoho mwa kona ku lemuhela seo mu kona ku eza kwa keleke ye tuna ni silalo. Sina mwa likande la luswana lo lutelele ne mu kona ku kopanya batu bao baba zwa mo kushutana kuli ba itute ku amana ni Jesu. Kana muka kona ku sebeza ha moho mwa ku zwiseza pili bunde bwa silalo sa mina?

Lipuzo: Nguli ya Luswana lo lu Telele

- Ki mutala ufi omu boni wa batu baba beleka hamoho kufeza matata a batu kaufela?
- Muhupula kuli ki sika mani seo si paleliswa batu ku sebeza ha moho hañata?
- Ki sika mani se sika susuweza batu kuli ba sebeze ha moho?

Bubali bwa Bibebe

Liñolo la Jakobo li tezi likelezo za kueza ni butali. Nto ilimwi mwa muhupulo wa hae kiya kuli ha ñata batu haba beyangi tumelo ya bona mwa likezo, ba bulela fela ku amana ni yona! Likwata za Bupilo li kona ku ba libaka ze tusa batu ku hupula ku ama ni ku beya tumelo ya bona mwa likezo, ba kona ku eza se ha moho cwalo ni baba mwi.

²²Mube ba ezi ba linzwi, isi ba utwi fela ba ba ipuma. ²³Kakuli mutu ha utwa linzwi, a sa li ezi, u swana sina mutu ya talima mwa siiponi pata ya hae ya pepilwe ni yona ²⁴mihe a mano ipona, wa ikela mi u libala ka pili mwa inezi. ²⁵Kono ya talimisisa mwa mulao o petehile, ona Mulao wa tukuluho, mi a tiiseza mwa teñi, isi muutwi fela ya libala, kono muezzi ya eza musebezi, mutu yo u ka fuyaulwa ku za eza kaufela.

James 1:22-25

Lipuzo: Kufita ku teleza fela

- Kana mu hupula kuli bu bali bwa Bibebe bu talusa ñi mi Jakobo ulu susuweza kuli lu eze sikamani?
- Ki sika mani se sika eza hala ha iba inge lu eza cwalo?
- Mu kona ku beya cwani tumelo ya mina mwa likezo?
- Sikwata sa Bupilo si kona ku tusa cwani batu kuli ba beye tumelo ya bona mwa likezo?

Kuluta: Seo lu konile ku ituta mwa nako ya cwale

Mwa nako ya cwale lu konile ku ituta:

- Ku kopana ha moho mwa tukwata nyana, sina Likwata za Bupilo, ki mukwa wa mwa Bibebe
- Likwata za Bupilo ki mukwa wa kuli mutu ka ufela a kone kuba yo mumwi wa keleke
- Likwata za Bupilo ki libaka za ku itutela Bibebe, ku ika bele bupilo, ku hupula Jesu ni kuba ni mulalelo wa mulena ha moho, ku lapela a moho, ku tusana, ku fana masheleni ni nako, lu lumbeka ha moho ni ku paka hamoho.

- Sikwata sa Bupilo ko na zila ya kutuseza keleke ye tuna ni silalo
- Sikwata sa Bupilo sa a muhelala ni kuko panya batu baba zwa mwa libaka ze shutana
- Sikwata sa Bupilo situsa batu kubeya tumelo yabo na mwa likezo ha moho ni baba mwi

Cwale ka ku feleleza: Likwata za Bupilo li talusa kuli mutu kaufela ki siyemba sa keleke, ku taha hamoho, kuituta, ku amuhelana, ku tusa babamwi ni ku beya tumelo ya bona mwa likezo!

Kuluta: Mwa ku zama izeza Sikwata sa Bupilo

Mwa kalulo ye luka ituta mwa ku kopa nyeza ni ku ete lela Sikwata sa Bupilo.

Where and Kayi ni nako mañi ya kukopana

Sikwata sa Bupilo sikona ku kopana kayi ni kayi mwa munzi. Neba konak u kopanela mwa tasa kota, mwa sikolo, mwa ndu ya bucwañi kamba ni haiba kwa masimu. Nto yabu tokwa yak u mamela kiya kuli ki sibaka seo mutu ni mutu u lukuluhile ku ina mwa teni ni ikona kuba ka nako yeo mañi ni mañi a konak u kopana. Mu kona kusiya ku sebelisa muyaho wa keleke haiba ikona kutisa kuli batu baba mwi ba palelwe kutahanga.

Mukona kuzamaisa cwañi Sikwata sa Bupilo

Mwa sebelezo ya mwa Keleke mukutazi mubuleli u bulela A HULU mi batu ba teleza ahulu. Fokumwi mane batu a ba utwisisi kamba mane fokumwi seba katezi ni kusiya ku teleza. Hañata ha kuna nako ya kuli batu ba buze lipuzo. Batu ba ituta ku mu eteleli.

Mwa Sikwata sa Bupilo mu eteleli uka bulela KAKA NYI NYANI fela ku toloka fela lika. Kukaba ni nako ya ku ambola ni kubulela ni baba mwi ku amana ni seo italusa. Batu ba ka kona kubuza lipuzo. Batu baka kona ku lapela ha moho ku amana lika zeba kata zeha ni zona kamba mukwa wo oba tabela ku sebeleza Jesu hande. Kukaba ni nako ya batu kunga seo Bibe I bulela ni kuhupula seo Bibele isi bulela mwa bupilo bwa bona.⁵

Ba mulikani: ki kwa butokwa ku ikopanya ni batu ba bali mwa mukopano wa Sikwata sa Bupilo

Ki kwa butokwa a hulu kuli li susu wezo za luna ha moho li sike za ba fela za mwa mikopano ya Likwata za Bupilo ye luna ni yona. I kona ku ba kuli yo mumwi una ni butata kamba u tokwa ku susuwezwa kuli a sebelise mpo yeo Mulimu a ba file. Sina mu onga ongi wa sikwata kamba ya sepilwe ki sikwata, ne mu kona ku potela batu ba sikwata mwa biki. Ye I kona ku ba cwalo ni kwa batu baba taha kwa sikwata mi ha ba sika ba kale ma Krete. Muba potele, muikabele nako ni bona ni ku ba susu weza. Se sika ba susu weza.

Sikwata si swanela ku kopana nako kaufela ni ka nako

Lituto za Sikwata sa Bupilo a li swaneli ku fitelela li hola ze peli. Ka mukwa o batu ba kona ku taha ka bunolo. Ba swanela ku fi ta ka nako ye swan aka ufela bona ka biki ni biki. Ha iba ha lukopani biki ni biki batu ba ka zwafa. Ha iba inge kuba ni ku yema yema batu ba kona ku zwafa. Ni haba mwa libaka za mataka nyani a lifasi la Afrika mo nako ha I baliwi a hulu, lika ze ki za butokwa a hulu.

Zakueza: Papali ya Mbola⁶

Muyo shimba mbola, ha iba mu nani yemwi, kamba muselo. Lu ka toloka mikwa ye mwi ye kona ku eza hala mwa Sikwata sa Bupilo.

⁵ Example of 'Speaking a Little and a Lot' taken from the Rooted in Jesus Team Training Manual. Revd. Dr. A. Morgan. The Mathetes Trust. (www.rootedinjesus.net)

⁶ Kalulo ye I shimbilwe mwa tuto ya Alpha Course za kuluta likalulo: Mu kona ku etelela cwañi ka Kwata Nyana. Ki ba Alpha International.

Mu hupule kuli mu inzi ni ba Sikwata sa Bupilo mi musweli ku etelela tuto. Mu kale ku bapalisa ka mbola mwa lizoho la mina mu nosi, inge muka poseza mwa moya inge muka swala ona cwalo inge mu zwela pili ku eza cwalo.

Ha iba inge muzwela pili ku bapala ni mbola mu linosi muka ikola papali mu nosi kono ha kuna yo mumwi ya ka ikola ni mina kamba ku ituta mwa ku bapalela ni mbola. Kasa mulaho a nako nyana fela batu baka kala ku onzela kwa ku mi buha inge mu bapala mulinosi. Kimono mo ku swanela ni mueteleli wa sikwata ha iba inge a bulela a hulu. Kasa mulaho a nako nyana batu ba ka tuhela ku teleza mi baka utwisisa ka kanyi nyani fela.

Fa cwale mu like ku nepela mbola ku mutu yo mumwi ni yena a kone ku mi nepela yona – mwa kona ku I nata mwa limota kuli I kone ku kuta ku mina hape.

Ha iba inge mu bapala mbola ni mutu yo mumwi baka kala ku utwisisa kuli papali ya mbola I swana cwani. Fo kumwi ba kona ku buza lipuzo kamba ba kona ku talusa seo bubali bwa Bibebe busi talusa mwa bupilo bwa bona. Ba nan i kalulo mwa papali ni bona. Niha kuli cwalo, ki mina fela ni mutu yani ye musweli ku poseza a nosi. Batu kaufela ha ba sweli ku bapala mi isali mina baba sweli ku eza lika lulo ka ufela za ku luta ni ku bulela.

Mwa kona cwale ku kala ku poseza mutu kaufela inge ba kutisa ku mina mbola – mwa kona ku nata fa li mota ha beli kamba ha lalu fa mamota a shutana.

Mwa Sikwata sa Bupilo ki hande ha iba batu kaufela ba sweli kunga kalulo. Fa cwale mutu kaufela una ni nako yak u buza lipuzo ni ku bulela seo bubali bwa Bibebe bu talusa mwa bupilo bwa bona. Mutu ka ufela wa ituta. Mutu kaufela una ni kalulo. Se si inzi hande.

Mi mukwa o mumwi o munde ki fo mueteleli haka fumaneha kuli haki yena ya alaba lipuzo kaufela. Ki kwa butokwa kuli fo kumwi batu ba alaba li puzo ze buziwa ki baba mwi ni ku toloka ka mo neba konile ku tatu lulela matata a mwa bupilo bwa bona. Mwa kona ku hupula kuli ku swana sina sikwata sa batu baba sweli kuno iposeza mbola mwa hala bona, ku zwa ku mutu yo mumwi ku isa ku mutu yo mumwi ona cwalo. Wo ki mukwa o munde wa papali ya mbola.

Lipuzo: Papali ya Mbola

- Ki ka mukwa ufi waku bapala papali yam bola, kamba ku etelela sikwata wo kona ku tusa batu kaufela kuli ba ambole ni kuituta ka butokwa?
- Kana mwa kona ku hupula nako yene muitutile sesimwi mwa sikwata sina se? Haiba ki cwalo, ki sika mani seo nemu itutile mi ne ku utwahala cwani ku ituta mwa mukwa wo?

“Ne nibile ni bundume bwa ku etelela Sikwata sa Bupilo. Ne bile kale mu eteleli wa lika kwa keleke ya ka. Kono ha ni to kala ku etelela Sikwata sa Bupilo ne ni tilo lemuha kuli ne kuna ni shutano ka kuli Mulimu na bata kuli mutu kaufela a bulele, isiñi fela na! Ne ni kalile ku ituta ku tusa babamwi kwa ku alaba lipuzo ni ku lumelela mutu kaufela ku bulela. Fa batu ba taha kuna ni maikuto a kulumbeka kamba a kufa masheleñi ku ba ba shebile.” - Agnesi

Kuluta: Matata a swana ni mukwa wa ku a tatululela

Ku kona kuba ni matata mwa sikwata se si swana ao mueteleli u swanela ku tatulula ili kuli Sikwata si kone ku tiya. Ha iba sikwata inge si zamaya ka mukwa o maswe batu baka tuhela ku taha mi Habana kuba ni susuwezo yak u zwela pili. Ye ki mitala ye latelela:

Mutu u bulela a hulu mwa

Mu hupule mo mu sebeleli selize mbola ku supeza ngambolo ya mwa sikwata? Muhupule haiba ne kuna ni mutu yon a swalelezi kwa mbola mi nasa tabeli ku iposeza kwa mulaho kamba kwa pili. Hañata mwa sikwata kuna ni mutu ya tabela ku alaba lipuzo kaufela ni ku fitisa ma ikuto a hae fa lika kaufela. Ba kona ku bulela a hulu kuli mane baba mwi ha ba fumani sibaka sa ku bulela sesimwi.

Sina mu eteleli, ki sika mani seo muka eza ka se? ki sifi se muka bulela kuli ba tuhele?

Haiba mubulela cwana, “Johani so bulezi a hulu kuza cwale kuzwa fa,” pulelo yeo ika tisa kuli Johani a I kutwe cwañi? Uka ikutwa bunyemi mi ukona ku say o kuta kwa sikwata.

Kono mukona ku bulela sina cwana, “Yeo ki kalabo ye nde luli Johani cwale baba mwi ba bulelañi kamba maikuto aba bamwi ki afi fateni?” Johani hana ku nyema kono uka ziba kuli fa u swanela kuku za nako ya cwale ili ku lumelela batu kaufela ku bulela.

Mutu yana ni maswabi yasa alabi lipuzo kamba ku bulela

Muhupule ku poseza mbola mwa sikwata batu kaufela inge bayi swala mi mutu a limumwi inge I mutual kamba ha lati ku swala mbola. Mutu yo a lati ku bulela, mwendi ba swaba kamba ba saba kuli mwendi baka bule lika zisili.

Mukona ku bulela sikamani ku tusa mutu yo kuli a bulele?

Hamuka bulela, “Kiñi hosa buleli, usi kuba?” Ana uta ikutwa bukuba mi ka buniti hana kuyo kuta hape. Kono mu kona ku bulela sina cwana, “Ana u bonahala kuli una ni maikuto a mande. Una ni sesimwi sa ku bulela fa maikuto a?” Ukona ku ikutwa ku lukuluha ni ku kona ku bulela.

Fo kumwi batu baka bulela, “Batili, ha ni tabeli ku bulela sesimwi.” Haiba kuli se ki cwalo muba lumelele ku zwela pili ni ku teleza. Hañata sikwata sina hasi zwela pili ku kopana batu ba baka ba ni bundume mi baka kala ku kena mwa lingambolo mwa libiki ze tatama.

Mutu ya bulela kuli kalabo I fosahezi

Haiba mutu yo mumwi u bulela sesimwi sina, “A ni lumeli kuli Jesu ki Mulimu.”

Cwale mukona ku alaba ka ku bulela sina sesimwi sina cwana, “Ne ni lumelanga cwalo nina konji hane ni tilo kopana ni yena mi na chinchize bupilo bwaka,” kamba “Ba bamwi ku luna ba lumela ka ku shutana mo, ha lu zwelepili ku ituta mi luka bona kuli Bibebe I bulela sifi.”

Haiba yo mumwi u bulela nto yemwi ye fosahezi luli mu kona ku bulela sina cwana, “Ao ki maikuto a komokisa ni samba kuba ni utwe mutu yana kile a bulela cwalo.”

Mu hupula kuli baka ikutwa cwani haiba mubulezi, “Mu ezize mafosisa, mu kona ku lumela cwañi seo!” I ka ba tiseza kuli ba ikutwe bumaswe. Ka maniti haba sana kuyo kuta hape kwa mukopano wa sikwata mi mukona ku sinyehelwa sibaka sa ku ikabela buniti bwa Jesu ni bona. Musike mwa bilaela ni batu baba tabela ku ziba lika kaufela mwa biki ya pili. Ki basikayi ku luna baba ita hanela ku ziba Jesu. Buñata bwa luna lu ituta ka bunya.

Batu baba lwanisa Sikwata sa Bupilo

Mwa linako zemwi batu baka lwanisa Sikwata sa Bupilo sa luna mwa munzi. Batu ba hupulelanga ka bu bebe. Mukwa o munde wa ku komera se ki ku ambola hande ni batu ni ku lapelisa batu bao. Mube ba ba kwaluhile ku amana ni seo mu eza ni ka mo musi ezeza. Mu shimbe nako yaku tolokela batu. Ha iba inge mutwa sesimwi se si sona mu bone kuli mwaya ni kuyo toloka hande ku mutu yo mutwile ku yena. Lu boni mikwa ye cwalo inge I komiwa hañata.

Mu hupule likande la Precious ni Phiri kwa makalelo a tuto ye? Kamba ba munzi ne baba telelize munzi ne u ka ba hamoho, kamba mane Precious ni Phiri neb aka ba fumanela sibaka mwa keleke mi neba sike ba ba ni nako yak u ba palisa mulilo batu kaufela habali kwa keleke!

“Ne ni na sabo ku amana ni ku etelela Sikwata sa Bupilo kono Mulimu nan i file bundume bwa ku eza cwalo, mi fana lata! Lisebeliso zeo ba Dignity ba mi fa li bunolo luli ni ku tusa. Ni hulile mwa bundume mi ni kalile ku luta baba mwi ku etelela lituto ili kuli ba kale za bona Likwata za Bupilo.” - Mutambo

Likande la Sikwatasa Bupilo

Mabo* neli mu eteleli wa Sikwata sa Bupilo mi na tabela ku bulela likande la Nuwe kwa sikwata biki yemwi. Na tabele kuli eza sina la kuhupula, kuli kaufela ba kone ku bulela ni kuli pila ili kuli ba kone ku hupula likande ni ku li beya mwa likezo. A I ketela kuli uka yo I eza mwa papali, na kayo bapala kuli ki yena Nuwe mi uka yo bulela ku Mulimu fa wayalesi ya mwa lizoho.

Cwale mwa mukopano wa Sikwata sa Bupilo a yema kwa pila batu ka ufela ni ku bonahala kuli u inzi fa ngambolo ni Mulimu ka wayalesi ya mwa lizoho. Na bulezi likande la Nuwe mwana ala bezi ni likezo zana ezize ku seo Mulimu na mu buza ku eza. Linzwi la hae neliba le lituna ni ku kuza hape, na zamaya zamaya ni ku mata mata. Mutu kaufela neba telelize ka tokomelo luli, neba hupula kuli ne I sehisa luli kono seo ne si tisize likande kwa bupilo. Ne ba utwisize kuli Nuwe na bile cwañi ndume kwa ku eza seo Mulimu a mu bulelezi ku si eza.

Mu eteleli yo mumwi nail teni fateni fa mukopano wo mi buha Mabo inge a bapala likande. Na tabezi maswe mane a iketela kuli uka yo luta Sikwata sa Bupilo sa hae ma kande ama mwi!

**Libizo lincincizwe kalibaka la kunutu*

Tapelo

Muñole mwa buka ya mina yaza ku eza lika ka ufela zeo mutabezi ku eza ha mukala Sikwata sa Bupilo ni lika kaufela ze muna ni sabo ku amana ku kala Sikwata sa Bupilo. Mubulele Mulimu ku amana nit abo ya mina ni sabo ya mina mi mumu kupe kwa butali bwa hae ni ku etelelwa ki yena. Mu mukupe kuli a mi supeze batu bao mu kona ku meme la kwa sikwata.

Sa Ku Eza Biki Ye

Seli nako ya ku kala Sikwata sa Bupilo se since! Mu swanela ku beya nako, lizazi ni sibaka seo muka yo kopanela. Muhupule kwa mulelo ye mu lelile kwa mulaho ku amana ni sibaka ni lili fo muka yo kopanela ka mukwa wok a bunolo kwa batu bao mu bata ku fita ku bona.

Mubuze bao bene ba mi tusa kwa ku lela sikwata sa mina kuli baye ni kuyo bulelela batu ni sibaka sa Sikwata sa Bupilo ni bao baba fuma neha mwa silalo bene ba kile ba mema kale. Mwendu ne mu kona ku mema bao be muna ni silikani ni bona mwa silalo sa mina ni bao be musina hande sili kani mwa silalo ka mabaka a mamwi. Ye ki yona nako yak u ba amuhela mwa lubasi lwa Mulimu.

Ika ba ku bile hande ha muka mema batu baba likana mashumi a mabeli (20) kwa sikwata sa mina se since. Muba tolokele kuli ku talusañi ni kuli kuka eza hala cwañi hamuta kopana.

Mwa kona ku sebelisa **Mutomo**, ki buka ye ñozwi ki ba Dignity ku etelela kalulo ka ufela ya Sikwata sa mina sa Bupilo. Mukonile ku bala ha nyinyani ku amana ni yona mwa buka ya pili ya Lisebeliso mañusa, **Kuluta Batu ba Mulimu**, haiba kuli ha muna buka ya **Mutomo**, mwa kona ku bulela ku mutu ye mubulela nga ni yena kamba ku muitomboli wa ba Dignity kamba mwa kona ku luswala ka makepe fa
hello@dignityonline.org.uk kamba likepe la WhatsApp fa +44 7340 573 937.

Mu talime mwa buka ya mina yak u sebeleza kuli mu fumane ze ñata za ku eza zeo mu kona ku feleleza biki ye.

LISEBELISO: Mube Mulisana

Nekuna ni mubuleli yana sa supezi a hulu mi na etelezi keleke ye nyinyani mwa munzi wa hae. Mubuleli yon a sephalile mwa ku etelela keleke ka lilimo ze ñata kona kuli nasa supala a hulu kwa ku etelela. Ona fa a lela ku tuhela mi na lukisize kuli mwana hae wa mushimani kuli a to muyola mwa musebezi hasa tuhezi.

Kasa mulaho a likweli nyana za fela mwana hae a sika fita kale kuyo zwa kwa muleneñi. Mwana yon a shutana a hulu nibo ndatahe mwa linzila ka ufela. Na tilo tabisa a hulu batu ba munzi ha fitile hana matisa mota ya hae ni liapalo za ma suti. Kona kuli ka kunutu ba hupula kuli uka sebelisa masheleñi a mañata, kuba tusa ni ku eza keleke ya bona sina zale zakwa muleneñi.

Muchaha kutazo ya hae ya pili ne I chisize luli biki ya pili mwa keleke ya hae ye nca. Na ba bulelezi ku amana ni milelo ya hae ya sweli ya keleke ya hae. Na tabele ku yaha muyaho o mutuna wa keleke fa hala munzi. Una ni balikani baba fumile babali kwande a naha bawo ba kona ku mu tusa kwa lisebeliso ze nca ni lituso. Batu kaufela neba lumela kuli muchaha yo luli ki 'Muna wa Mulimu'.

Kasa mulaho a silimo ni keleke nese I shutana luli. Mubuleli yo muncha sa felize muyaho wa keleke o mucha. La sunda ni la Sunda, batu ba maneku kaufela neba tahanga kwa lisebelezo za hae sina haneli mueteleli wa ma nyamenyame ya etelela kwa pili. Kuzwelela fande, lika kaufela neli bonahala ku ba hande kono ne ku ipatile mwa hali matata a ma tuna luli.

Mubuleli yo mucha yo a hula mwa ku lata mata a hae mi nasa sepi mutu ufimwa keleke ya hae kuli a eze sesimwi. Ba eteleli ba keleke ni baba hulu neli bali kani bene bali bukafu kono na sa ba sepi mutu ni haike a limumwi mwa keleke. Lika kaufela mwa keleke neli eziwa ka nzila ya hae mi mutu ka ufela yana lika ku taha ni maikuto a hae kamba ku tusa sesimwi mwa keleke na kungulelwa nga kwa tuko kamba kusa telezwa. Sina linako ha ne liya, hakuna mwa keleke yana hula niyo mukana mwa ku ziba Jesu ka kutunga.

Mubuleli wa muchaha na lata a hulu ku bonahala. Kasa mulaho a nako ye telele a ba yana ni mahanyi a hulu mi ka nako yeo batu ba hae neba talimezi ku yena, yena naba talimela fafasi. Ne ili muipi hape. Mwa likutazo za hae na kona ku bulelela batu kuli ba sike ba sinyeza bupilo bwa bona mwa kunwa bucwala ni mwa mikiti kono yena na kuzwanga ka kunutu kuyo potela libaka za manwelo ni maikatulusezo mwa muleneñi mwa linako za busihu.

Kasa mulaho, mubuleli wa muchaha yo a fiwa musebezi kwa muleneñi mwa kelekeye tuna. Mikwa ya hae ya to lemuhiwa! Lona lizazi leo, a puta libyana za haeni kuya kwa muleneñi ku sina ni haike linzwi la ku siya. Na sika hupula kupila kwa keleke ya hae kuli kikwa butokwa a hulu kuli ku zwele pili mi ba munzi basamba ku mu bona fo haba sika mubona hape mi neba swabisiswe a hulu ki ku toba kwa hae. Ku tokwa lubasi lwa niti ni

lituto mwa keleke ne ku supeza kuli ba munzi neba sika ba lukisiwa kuli babe keleke bona bañi. Keleke isa katazaha ni ka cenu.

Likande le ki mutala wo bu eteleli kaufela ha bu swaneli ku swana. Mubuleli wa muchaha na ikumusa, mahanyi ni ku fiteleza mata a kumayiso. Na bata kuli ba mu latlele ni kamayiso ya hae, linto ka ufela nesi za butokwa ku yena. Na talimisisa nga fela kwa lika ze fosa hezi mi nasa bilaeli ni batu ba hae mi na sika ba tusa kuli ba hule mwa kuza mayisa ni mwa tumelo.

1 Pitorosi 5:2-4 | supeza a hulu kuli mu eteleli wa niti u swanela ku bonahala cwani.

²Nili mu lise mutapi wa Mulimu o ku mina, isi ka ku hapelezwa, kono ibe ka ku lata ku ezeza Mulimu, isi kabakala bufumu bob u maswe, kono ibe ka pilu ye lata; ³isi ka ku busa mitapi ya mina ka tata, kono ka ku ezeza mutapi mutala. ⁴Mi Mulisana yo mutuna, nako yaka bonahala, mu ka amuhela ku wani ya bulena, ya kanya, ye sa sinyehi.

Ba eteleli ba swani sizwe sina ba lisana baba lisa mutapi wa lingu. Ka zazi ni zazi, ba etelela lingu mwa nzila ye lukile. Ba etelela lingu kwa ma fulelo ko likona kuyo fulela, kwa mezi ko likona ku nwa mi ba sileleza lingu kwa libatana ze bata kuli holofaza. Balisana ba baba lela limunanu za bona ni kuli tusa kuli lihule.

Bu bali bu supeza kuli musebezi wa mueteleli wa swana fela sina wani wa mulisana. Mulimu u konile ku chala batu mwa bupilo bwa luna, lu swanela ku tusa ku etelela batu ba, ku tusa kuba sileleza ni ku batusa mwa ku hula mwa tumelo ya bona. Haiba muna ni pilu ya ku tusa baba mwi mwa munzi wa mina, fa kifona fo ikalela.

Mwa Johani 10:14, Jesu ubulela ku amana yena kasibili kuba Mulisana yo munde ka kubulela, “*Na ziba lingu zaka mi lingu zaka zani ziba*”. Ha lu etelela Likwata za Bupilo mwa minzi ya luna lu swanezi ku ziba ni ku utwisisa batu babali ba bamwi ba bona, ku supepeza pabalelo ye tiyile ya bupilo bwa bona ni ku beya nako mwa bupilo bwa boana.

Mibona halelo ya luna kiya butokwa. Lwa bulelelwa kuli lusike lwa lutelela a hulu ku fumana ka bu puteleli mwa bueteleli kono lu nyolelwe ku sebeza. Sina ka kuba mu eteleli lu swanela ku ipuza luna bañi kuli kiñi ha lu bata ku etelela. Ki kuli lu ikutwa kuli lu kona ku fumana sesimwi mwa situlo kamba cwañi? Lwa eza cwalo ka libaka la kuli ku zwelela kwa pilu ya luna lwa bilaela ku amana ni batu be lu baba lela mi lu tabelela kuli ba hule, ni haike ka lwa mina munosi?

Sina ka kuba ba eteleli lu sike lwa beya mitiyo kwa batu ba mwa likwata za luna. Batu hañata ba bonanga kuli ba eteleli sina ‘bana ba Mulimu’, batu ba butokwa luli, kono se hasiyo mwa bibebe. Mwa liñolo la hae lakwa Mankorite, Paulusi u sebelisa linzwi la Singerike “*huperetes*” ku toloka musebezi wa baeteleli. Ye ku itoloka l talusa kuli ‘misebezi- yakwa mafelelezo’ – ba neli batanga bene ba fuluha kwa lineku la kwa tasi a mukolo. A neli mayemo a kwa tasi a hulu kwa litulo, musebezi wa mafelelezo o sina a hulu butokwa, mi sina ka ba eteleli lu bizizwe ku ba ‘misebezi ya kwa mafelelezo’ ba Jesu.

Se sitalusa kuli mutomo wa luna ki ku sebeleza batu bao Mulimu a lu file mwa bupilo bwa luna. Haki fela ku amana ni seo Mulimu a kona ku eza ka mina, l swanela kuya mane konji kwa mafelelezo a bupilo bwa mina kuyo fita mwa bupilo bwa babamwi. Lu swanela ku tusa batu ba kuli ba hule mwa silikani sa bona, kuba tiisa ni ku ba lume lele kuli ba be batu mo Mulimu a tokwela kuli ba be.

Ka buniti sina balisana lu na mu tala o munde wa ku latelela Jesu. Ki yena Mulisana yo Munde ya nela bupilo bwa hae kwa lingu za hae. Fo ha lu bulela ku amana ni lifu la hae, Jesu na ziba hala a hulu ka ku bulela kuli Mwana

mutu ha sika tela kuto pulusiwa kono u tile ku to pulusa ([Mateu 20:28](#)). Lu swanela ku ba ni muhupulo o swana sina Jesu mwa Likwata za Bupilo ze lu zamayisa; ku lata, ku pulusa ni kufa baba mwi mata.

Muhupule seo munitutile

- Ki afi mabaka a mina a ku tokwa ku kala Sikwata sa Bupilo? Kana ki kuli mabaka a susuwelizwe ki Mulimu kamba ki mina?
- Kana mwa tabela ku ba mutanga mwa Sikwata sa Bupilo? Kana muka etelela ka kupulusa kappa ku pisiwa?
- Mulimu u bizeza batu ba mwa Sikwatasa mina sa Bupilo kwañ? Muka tusa cwañi batu ba kuli ba tabele ku pilisa baba mwi ni bona?

7

Kuikabela Lilato ni Mazwi a Jesu

Mu ye cwale, mu lute
macaba kaufela, mu ba
kolobeze ka libizo la Ndate,
ni la Mwana, ni la Moya o
Kenile

Mateu 28:20

Mulelo

Evangali ki makande a komi kisa ni ku makaza mi Mulimu u lubizize kuli luikabela makande a mande a ni baba mwi ili kuli ba kone ku lemuha bupilo bo bunca! Tuto ye ika mi tusa ku ika bela lilato ni mañusa a Jesu ni baba mwi.

Kwa mafelelezo a tuto ye muka ba:

- Muutwisize kiñi ba Krete haba ika bela evangeli ni baba mwi
- Ku ituta mwa ku ikabela likande la mina
- Muutwisize kamo kuli butokwa kuba balikani ni batu, ku ba lata ni kuba mema mwa silalo ili kuli ba fumane bupilo bona bañi

Ku Talima Kwamulaho

Kwa makalelo a tuto ni tuto lu bata ku mi susuweza ku talima kwa mulaho kwa tuto ye felile ni ku hupula ka zeo mu ezize ni seo Mulimu a mi lutile.

- Kisika mani seo muitutie mwa tuto ye felile ku amana ni ku etelela Sikwata sa Bupilo?
- Kana mu konile ku kopana sina Sikwata sa Bupilo biki ye felile? Kisika mani sene si zamayire hande? Ki sifi se muka eza ka ku shutana nako yemwi?
- Kana mu konile ku ikabela seo mu itutile ni yo mumwi biki ye?

Zakueza: Kiñi ha Muswanela ku Bulelela yo Mumwi Evangeli?

Mutalime mwa mulaho kwa Tuto ya 3: Evangeli Kiñi. Muñole mwa libuka za mina za kusebeleza mabaka kaufela awo mu hupula ha lu swanela ku ikabela evangeli ni babamwi.

Bubali bwa Biblele

Tayelo ya Jesu ya mafelelezo inge asika ya kale ku Ndate neili ye:

¹⁸Cwale Jesu a sutelela, a ba bulelela, a li, 'Ni filwe bulena kaufela mwa lihalimu ni mwa lifasi. ¹⁹Mu ye cwale, mu lute macaba kaufela, mu ba kolobeze ka libizo la Ndate, ni la Mwana, ni la Moya o Kenile, ²⁰mu ba lute ku mamela ze ni mi laezi kaufela. Mi, a mu bone na, ni inzi ni mina ka mazazi ka ufela, ku isa kwa mafelelezo a lifasi.'

Mateu 28:18-20

Kuluta: Kiñi ha Luika bela Evangeli?

Luna ni musebezi oli wa butokwa luli wa ku eza, musebezi o mutuna luli mwa lifasi! Eza ba lutiwa ba Jesu, kuba kolobeza ni kuba tusa kuli ba kone ku muutwa. Ikona ku sa ba musebezi o bunolo wa ku eza, kono ki oli o bunolo luli mi Jesu u lu sepisize kuli uka ba ni luna mwa mutambo ni mutambo wa musipili. Lu ba yemeli ba Mulimu mo mwa lifasi, lu yemela yen aka ufela ko luinzi.

Muhupule ha iba kuli Makreste kaufela inge ba tokomela ku ikabela evangeli ni ku eza balutiwa ba Jesu. Ki shutano mani yewo ika tisa! Muhupule ha iba munzi wa mina u tezi fela batu ba ba ziba Mulimu, ba ba mulatelezi, baba lata baba mwi, baba sebe lisa limpo za bona ku tusa baba mwi, baba na nikozi nit abo mi baba sebeza kaza bunde bwa batu kaufela – munzi wa mina no ka ba sibaka se si shutana!

Jesu na bulezi manzwi a Isaya ku zwelela mwa Testamenti ya Kale mi na inze kuli u tile kuli a to tazeleza manzwi ao:

¹⁸*Moya wa mulena u fahalimwa ka,
Ka kuli u ni tozize,
kuli ni bulelele babotana Evangeli.
U ni lumile ku folisa ba ba lobehile lipilu,
¹⁹ku zibisa ba ba hapilwe kuli ba luku lu hile,
ni ba ba shile meto kuli ba filwe ku bona,
ba ba nyandiswa, ni ba kutise ba lukuluhile,
mi ni zibise mwaha wa mulena, wa sishemo’.*

Luka 4:18-19

Manzwi a Jesu ki makande a mande kwa ba botana, a tisa tukuluho ni foliso! Jesu u tisa ba jebwe ha moho, ku to yema ha moho. Fo ha lu ikabela Jesu, lika ze za kona hala sina sina batu ha ba kopana ni Jesu mi bupilo bwa bona bwa chinchiwa. Lilato ni manzwi a Jesu a cincha silalo ka ufela ili ku talusa kuli a hulu ni batu ba bañata batu ba kona ku mu lemuha.

Mwa tuto mo luka talima fa linzila ze mwi mwa ku ikabela ha moho LILATO ni MAÑUSA a Jesu.

Ki kwa butokwa ku ikabela MAÑUSA a Jesu ka manzwi a luna ka kuli Bibebe I bulela kuli ‘*tumelo I taha kuzwelela kwa ku utwa’* (Maroma 10:17).

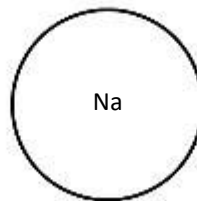
Ki kwa butokwa hape ku supeza baba mwi LILATO la Jesu, ka kuli Bibebe I bulela kuli ‘*niha ni ka bulela lipuo za batu ni za mangeloi, ha ni sin a lilato, ni mulangu fela o lila, kamba ngongi ye mulumo o mutuna’* (1 Makorinte 13:1).

Zakueza: Kibo Mani bao Luikabela ni Bona Evangeli?

Mwa buka ya mina yak u sebeleza, mu fumane sibaka kwa zohoto ya mapa ya balikani mi mubeye mwa munzi wa mina.

Mu ñole sikwenda fa hali mi muñole libizo la mina mwa hali.

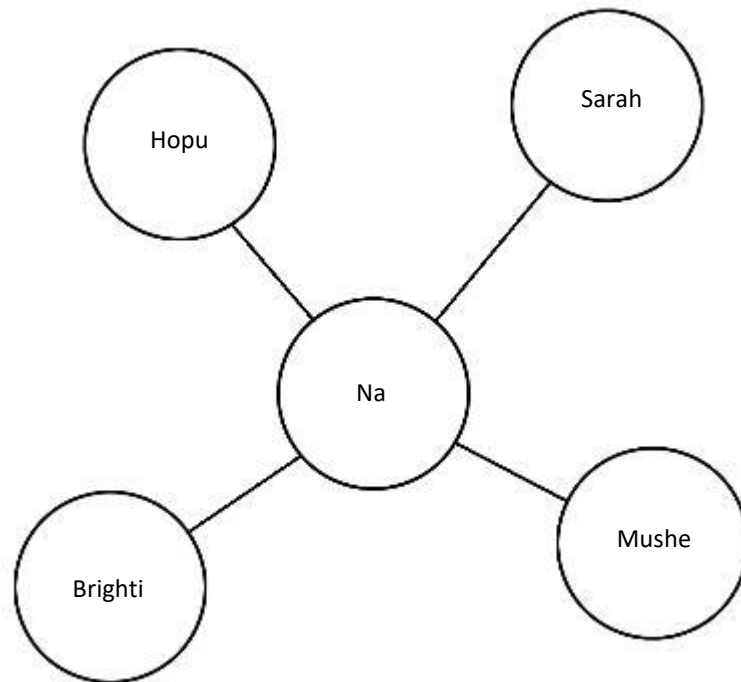

Fo Jesu hana lu lapelezi, na si ka lapelela fela luna kono na lapelezi cwalo ni batu baba ka lumela mañusa ba keñisa kuli lwa ikabela ni bona.

Tapelo yaka ha ki ya bona fela ba linosi. Ni lapelela cwalo ni bao ba ba ka lumela kun aka manzwi a bona.

Joani 17:20

Cwale fa muhupule yo mumwi ye muziba yali kwa hule ni Mulimu. Mwendu ki mulikani, kamba yo mumwi mwa lubasi kamba mutu ye musebeza ni yena. Mu swanise tu kwenda ku potolosa sa pili mi mu ñole mabizo a bona mwa hala likwenda zeo. A swanela ku bona hala sina a tatami:

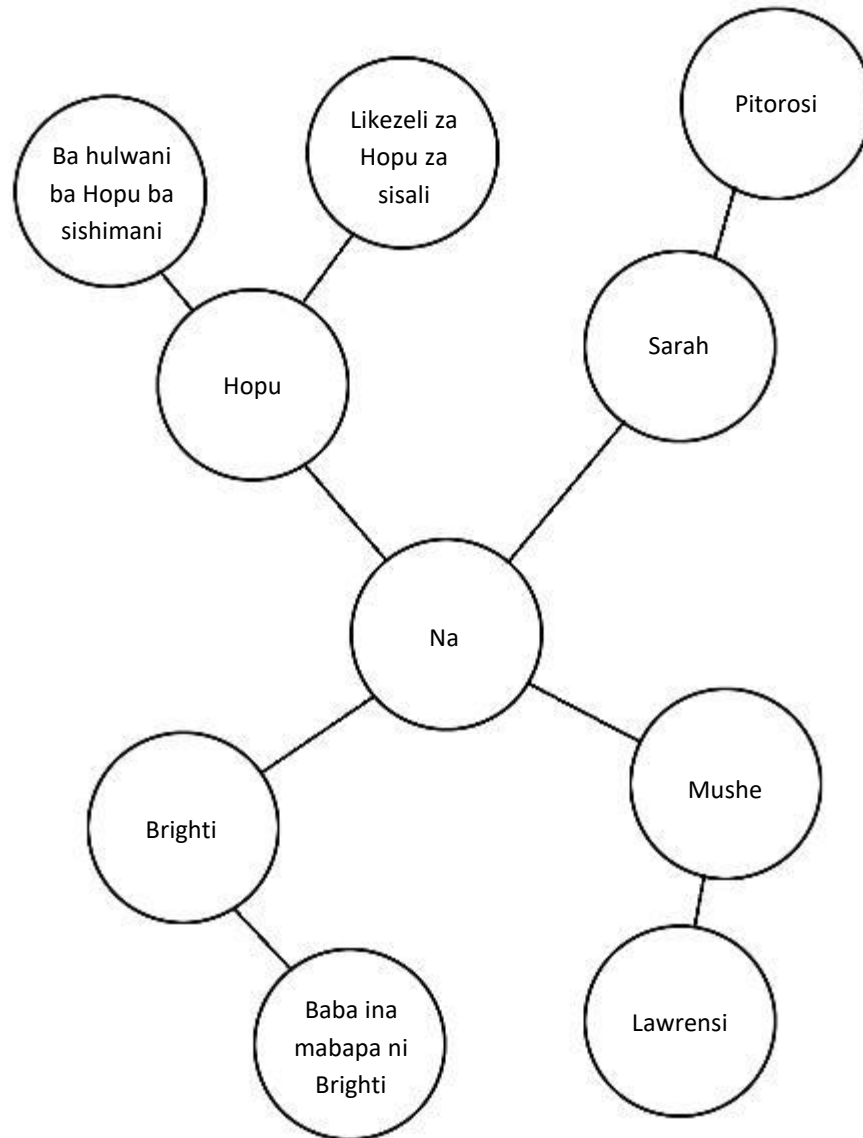

Fa cwale muhupule batu bao muñozi ni batu bao baba ziba. Kana ba nyezi/baana ba bona? Kana bana ni banana? Kana bana ni lubasi? Kana bana ni balikani? Kana ba sebeza ni batu babamwi?

Muswanise sikwenda kwa lineku la mutu ni mutu mwa siswaniso sa mina mi muñole mabizo a batu bao ba kona ku ikabela lilato ni bona ni manzwi a Jesu ni bona. I swanela ku bonahala sina siswaniso mwa likepe le li tatami.

Sina ha mu swanisa mapa ya mina ya balikani mu bone shutano ye tuna yeo lu kona ku fumana haiba inge lu ikabela manzwi a Jesu ni babamwi ni ku ba luta kuli ni bona ba ikabele lona ni baba mwi. Ki kwa butokwa ku luna ku bulelela manzwi a Jesu a, evangeli kono ki kwa butokwa kuli lwa luta babamwi kui kabelo evangeli ni bona.

Siswaniso se si swana sina lito la nyinywani moli bonela batu bao muziba mwa munzi wa mina. Mu tundamene mwa tumelo ku lapelelela batu ka zazi ni zazi. Mulapele kuli ba kone ku lumela kwa evangeli mi Mulimu a miyeze bundume ni ku mifa sibaka sa kuikabela lilato, ka ku eza mutuse ni manzwi a Jesu ni bona.

Zakueza: Likande la mina lina ni mata

Kubulela likande la mina ka mo ne ku tezi kuli mu kone ku beya tumelo ya mina ku Jesu I kona yena ni mata luli. Babamwi baka bapanya kwa likande la mina ni kuutwa mutala wa niti wa shutano ye Jesu a konile ku eza mwa bupilo bwa mina.

Kuna ni makande mwa Bibeale a batu bene ba koapani ni Jesu, bene ba beyile sepo ya bona ku yena mane ni ku ikabela zibo ya bona ni babamwi. Musali yo mumwi na kopani ni Jesu fa lisima, na potezi lisima mwa linako za musihali wa lizazi ku saba lizazi ku saba babamwi ba sali bene ba muatula.

Jesu na ambozi ni yen aka lilato ni ku mu bulelela lika ze ama bupilo bwa hae ze ne kusina yo mumwi yali ziba. Na iponahalize ku yena sina kuba Mupulusi mi a lumela. Na tabile a hulu ka libaka la makande a mande a mane a kona kuya kwa tolopo ni kuyo bulelela mutu kaufela yana a kona ku fumana, ni bona neba tilo lumela! Mwa kona ku bala likande le mwa Johani 4:1- 26, 39- 42.

Kwa Masamaria ba mwa munzi wo, ba babañata ba lumela ku Jesu ka linzwi la musali yana pakile, a li: 'U ni bulelezi ze ni ezize kaufela.'

Joani 4:39

likande la mutu kaufela ki la butokwa – babamwi batu bana ni makande a ku katana ni Jesu mi bupilo bwa bona ka makazo bwa fetuha, babamwi ba konile ku ziba Jesu mwa bupilo bwa bona kaufela.

Ikona ku tusa a hulu ku sebelisa mukwa o bunolo wa kuikabela likande la mina mwa likalulo ze talu. Kamba I kona kuba kuli mwa kona ku ikabela likande la mina ka mo ne mukonile ku ziba Jesu mi ki shutano mañi yeo I konile kuba teñi.

- **Kusina Jesu:** Bupilo bwa mina ne buli cwañi pili musika katana Jesu? Mwendi ne pila ni sabo, kuzamaisa kamba ku eza lika zene muziba kuli lifosahezi. Mwendi ne muikutwa kuli ne mupila bupilo bo bunde kono ne mu ikutwa kuli ne kuna ni nto yemwi yene ntondahala.
- **Kukatana Jesu:** ne mukonile ku katana Jesu cwani? Ki sika mani sene si eza hezi? Mwendi mutu yo mumwi na mi bulelezi evangeli kamba mwendi ne muyile kwa keleke mi mwayo eza muhato wa ku latelela Jesu. ne ku swana sina cwañi?
- **Kasa mulaho wa Jesu:** Bupilo bwa mina mwa nako ya cwale bu bonahala cwañi kasa mulaho a ku katana Jesu? Mwendi fa semuna ni tabo ni kozo, mwa ziba kuli mwa latiwa ni ku swalelwa mi muna ni mulelo mwa bupilo bwa mina. Ki sika mani sesi shutani mwa bupilo bwa mina ka libaka la Jesu?

Mwa buka ya mina ya kusebeleza, muñole likalabo za lipuzo ze fa halimu, cwale muna ni milelo ya ku hupula ha mu ikabela likande la mina ni babamwi.

“Ne ni sabanga ku bulelela likande laka ni batu kakuli ne ni hupulanga kuli neli swabisa mi neni sa lati kuli batu ba kone ku ni seha. Ne ni ikabezi lona linako nyana mi mutu a limumwi a kena kwa Sikwata sa Bupilo sa luna ni ku iketela ku pilela Jesu! Neni susuwelizwe luli mi nese ni tabela ku bulelela mutu ka ufela likande laka, fo kumwi batu neba ni sehanga kono nekuli hande kakuli ni ezeza seo Jesu. babamwi batu ba telezanga likande laka ni ku tabela kuli ba zibe Jesu ka lwabona, ili nto ye komokisa!” - Asisi

Kuluta: Mubulele yo Mumwi

Ki mañi yo ye mukona ku ikabela likande la mina ni yena biki ye?

Kana musa hupula kuituta ku amana ni **Lika Zene**, ili nzila ye tusa mwa ku toloka evangeli. Kiye mikwa – kana mwa kona ku hupula kuli li talusañi?

Haiba kuli ha mukoni ku li hupula kaufela zona, munge nako ya ku litalima hape mwa **Tuto ya 3: Evangeli Kiñi?**

Likande la mina ni **Lika Zene** ki likalulo ze mata luli ze mukona kiu sebelisa ha muikabela MANZWI a Jesu ni batu. Ki bo mani bao muka ikabela likande la mina ni bona ni **Lika Zene** biki ye?

Mwa Tuto ya 3, lu konile kuituta kuli evangeli kinto ye tuna luli haki fela ku swalelwa libi. Kiya mañi ni mañi mi ikona ku tisa shutano ye tuna luli mwa munzi kaufela kamba silalo muka tumbi. Ona fo halu iketela ku amuhela lilato la Mulimu ni swalelo ya libi lu konile ku beyiwa baba inzi hande ni Mulimu mi lwa kona kuya ni kuyo eza lika hande mwa minzi ya luna. lwa kona ku ikabela LILATO la hae.

Evangeliu ki makande a mande. Ki ku amana ni sepo, ku swalela libi, ni lilato ni bupilo. Ku utwisisa manzwi a evangeli, likeleke li konile kuba ni mikopano ku utwisisa ni ku lumelelana kwa buniti bwa Mulimu. Neba ñozi ‘tumelelano’ ili ona mutomo wa litumelo ye luswala ku amana ni Jesu. Mubamba ni mubamba ki woli wa butokwa kakuli una ni mata a tisa shutano kwa bupilo bwa luna ni kwa silalo sa luna. Ba Apositola Tumelelano ya bona ki bubali bo bumwi bwa kale bwa tumelo. Ne buñozwi ka lilimo ze 150 kasa mulaho ba apositola kaufela seba shwile. Isana ni tuso kacenu sina ha iluhupulisa kaseo ba Kreste ba lumela.

Tumelelano ya ba Apositola

*Ni lumela ku Mulimu, Ndate ya mata kaufela,
mubupi wa lihalimu ni lifasi.*

Se silu hupulisa kuli kuna ni Mulimu a limumwi fela,
isiñi Milimu ye miñata kamba balimu, mi kiyena
muezi wa lika kaufela

*Ni lumela ku Jesu Kreste, Mwana hae wa
libanda, Mulena luna,
Yena pepilwe ka mata a Moya o Kenile,
Na pepilwe ku Mwalyanjo Maria,*

Ye ilu hupulisa kuli Jesu ki Mulimu luli, ki mwana wa
Mulimu mi una ni mataa a ku lu swalela libi za luna,
mi Jesu ki mutu luli, na fitile mwa litaba kaufela za
batu

*nanyandisizwe ki Potusi Pilato,
na kokotezwi, na shwile, mi na pumbekilwe.
Na shetumukezi kwa ba fu;
kalizazi la bulalu na zuhire hape,
na kambamezi kwa lihalimu,
u inzi kwa lizoho la silyo la ndate,
mi uka taha kuto atula baba pila niba ba
shwile.*

Se silu hupulisa kuli Mulimu nana ni mulelo wa ku
pulusa batu ba hae, Jesu na shwile ku lifa tifo ya sibi
sa luna mi na kutile hape kwa bupilo ni kuto koma
lifu.

Na lumela kwa Moya o Kenile,

Se silu hupulisa kuli Moya o Kenile ki yena mutu wa
‘bulalu’ mwa bulimu bwa bulalu, ya filwe kuzwelela
kun date, kutaha ka Jesu mi u inzi ni luna nako
kamukana

ni Keleke ye kenile ya catholic,

*bu lapeli bwa balumeli,
swalelo ya libi,
zuho ya kwa bafu ya mubili,
ni bupilo bo busa feli.
Ameni⁷*

Se siluhupulisa kuli bao kaufela baba lumela ku Jesu, ka linako kaufela, tifo seyi konile ku lifiwa kale, kona kuli Mulimu sa kona ku eza munzi wa hae mwa hala luna mi selu kona kuba batu ba hae.

Lipuzo: Tumelelano ya ba Apositola

- Muñole mibamba ye milalu ku amana ni Tumelelano yeo ikona ku tisa sepo mwa munzi wa mina ni libaka? Kamutala, na *'nyandile mwa mazoho a Potosi Pilato'* ifa sepo kakuli Jesu wa ziba kuli kunyanda ki sika mani mi kuna ni batu baba ñata baba nyanda mwa munzi wa ka bao ni kona kui kabela ni bona se.
- Muhupule ku amana ni yo mumwi yasika fa kale bupilo bwa hae ku Mulimu. Ki mubamba ufi o kona kuba wa makande a mande ku bona? Kiñi haitaba makande a mande ku bona?
- Muhupule ku amana ni yo mumwi ya katazaha mwa tumelo ya hae. Ki mubamba ufi o kona kuba wa makande a mande ku bona? Kiñi ha utaba makande a mande ku bona?

Kuluta: Mube Balikani

Kuikabela lilato ni manzwi a Jesu ki ku yaha silikani sa lilato ni batu! Fo halu ikabela evangeli ni babamwi ha lu tabeli ku bona mutu yo sina ye lu ndongwami, kamba mueza libi, kono sina mulikani.

Mulimu u tabela kuli lube balikani ba hae, isike lila za hae. Kona kuli lu tabela kuba balikani ni babamwi cwalo. Kuba mwa silikani ku talusa ku ikabela bupilo bwa mina ni yo mumwi, kuba ni nako ni bona, kuba lata hande niku itama ku bona.

Lu swanela kuba ni nako ya ku ziba batu ba, kuba utwisisa ni mipilelo ya bona, kuba buza lipuzo, kuba lata niku ba tusa kuli ba utwisise evangeli. Mwendu mukonile ku ikabela likande la mina ni bona, ni kuikabela evangeli ni bona kono kusa bo nahala kuli basa hakanyeha. Ku inzi hande. Lulumela kuli Mulimu usweli ku sebeza ni haike halu sa muboni. Muzwele pili kuba lapelela batu bao, inge muli ba likani ba bona niku ba bonisa LILATO.

Kuna ni mabaka a mañata a tiseza batu kuli ba kone ku palelwa ku amuhela MANZWI a Jesu kwa makalelo fela. Ka mutala, yo mumwi na kila aba ni bupilo bwa ku nyandisiwa a hulu kibo ndataha mi ba fumana a hulu butata kwa ku bapanya ku Mulimu kuli kindata bona.

Kamba yo mumwi a samba kuba a fumane lilato kwa balikani ba hae kamba ba lubasi lwa hae, mi iba belanga a hulu butata ku amuhela lilato la Mulimu. Ka mabaka a cwalo batu ba kuka banga nako ye telele kuli ba tahe ku Mulimu ni litombo za pilu ya bona ni ku lifa ku Mulimu. Kono ona fo haba ka amuhela Mulimu uka ba folisa kwa butuku bo ba utwa ni kuba supeza lilato lelisa feli.

Mwa buka ya Matesalonika, Paulusi u ñola kuli haba sika ikabela fela evengeli, kono ba latile ni batu ni kuikabela bupilo ni bona.

⁷ Tumelelano ya ba Apositola neyi kile ya kaliwa mwa linako za balumeli ba pili ba kekeke. Lu konile kunga bubali bo kwa makepe a latelela: The Church of England, *What We Believe*, Zefumanehile 6 October 2020. Kuba teni fa: <https://www.churchofengland.org/our-faith/what-we-believe/apostles-creed>

⁷Kono lwa ba ni musa mwahala mina, sina muanyisi mwa babalelela bana ba hae ka lilato.
⁸Ni luna cwalo, mwa ku mishemuba, ne lu lakaza ku mi fa, isi Evangeli ya Mulimu fela, kono ni bona bupilo bwa luna; kakuli ki mina balatiwa ba luna luli.

1 Matesolonika 2:7-8

Lipuzo: Mube Balikani

- Kibo mani be muli balikani ni bona nako ya cwale?
- Mukona kuba babalelela cwani sina mushemi wa sisali ha babalelela ban aba hae, ku ikabela Jesu ni bona ka kuikabela bupilo bwa mina ni bona sin aka kuba mulikani wa bona?

“Neni hupulanga nako kaufela kuli evangeli kiya batu babali kwa keleke mi nisamba kuba ni ikabele ku amana Jesu ni batu bao neba sayi kwa keleke. Kasa mulaho wa ku eza tuto ya evengeli, na to lemuha kuli lu swanezi ku bulelela babamwi ku amana ni Jesu kakuli u tisa tukuluho ni foliso ni ku chinja mipilelo ni minzi! Na iketela ku ikabela lilato ni manzwi a Jesu ni bao ni pila mabapa ni bona ka kuba mulikani wa bona. Ne ni kona kuba mema kwa linco, kuba buza ka moba pilela, ku talima bana ba bona ni ku ba tusa kwa kulima. Linako ze ñata zene luli balikani ki mo ne ba ni buzeza lipuzo ku amana ni Jesu mi ne ni kona kuba taluseza ‘Lika Zene’ mi neba tabela ku ziba ka butungi!” - Agnesi

Kuluta: Mube Lilato

libaka fela leli kona ku tisa kuli lu late babamwi, kikuli Mulimu u lu latile sa pili.

Lwa lata kakuli u konile ku lulata sa pili.

1 Johani 4:19

Lutalima ku Mulimu sina mutala ka mo lu kona ku latela babamwi. Mulimu ulu lata ahulu, ka sitabelo nika kufana. Mi wa lubiza kuli lulate batu sina cwalo. Ona fo halu bonisa babamwi lilato, luba supeza lilato la Mulimu.

Lipuzo: Mube Lilato

- Kibo mani bao mukona ku supeza lilato biki ye?
- Kibo mani bao mufumana butata kuba lata mi mukona kuba supeza cwani lilato biki ye?

Kuluta: Mube Silalo

Mukwa o mumwi wa ku lata babamwi ki kuba mema mwa silalo sa mina. Ha luswaneli ku litela kuli konji haba ka amuhela Jesu kona luka ba mema kwa Sikwata sa Bupilo. Hañata silalo ki ona mukwa wo batu ba tahanga ha moho kuli ba zibe Jesu. Mu sebezi wa luna ki ku supeza batu kwa bupilo bo bunca ku Jesu ni ku ba supeza bupilo bo bunca bo buli mwa sibaka sa luna.

Kwa makalelo a tuto ye, ne lu mi buzize kuli mu hupule haiba mu Krete kaufela mwa munzi wa mina na ikabela evangeli mi batu ne ba iketela ku pilela Mulimu. Muhupule kuli haiba munzi wa mina kaufela ne uka pilela Mulimu. Bao ki batu babañata! Ha mu koni kuba fela mina muli nosi baba ikabela evangeli, kono mu Krete kaufela wa kona kuikabela likande la hae, ku ikabela evangeli, kuba ni silikani ni babamwi, kuba supeza lilato niku ba mema kwa Sikwata sa Bupilo.

Lipuzo: Mube Silalo

- Kimani ye muka mema kwa Sikwata sa Bupilo yasa lumeli?
- Mukona kuba eza kuli ba kone kuikutwa ku amuhelwa ni ku ombaombiwa sina mukwa wa ku supeza bupilo bwa mina ku Jesu?

- Muka kona ku tusa cwani babamwi kuli ba kone kuikabela MANZWI ni LILATO la Jesu? Muhupule kali sebeliso ni lituto zeo mu itutile ka nako ya cwale – muka kona kuba luta cwani ku babamwi ni ku ba susuweza kuli ba kone ku fita kwa batu babali mabapa ni bona?

Likande la Sikwatasa Bupilo

Confoti* yazwa kwa Petauke nayile ni Sikwata sa Bupilo sa hae kwa mukopano wa Bibe. Nekuna ni lipuzo za Bibe busihu bo bumwi mi Sikwata sa Bupilo nesi ezize hande luli mi batu neba tabezi a hulu likalabo za bona. Neli lipuzo zeñata luli zene ba alabile, mi batu baba ñata baba lemuha mi ka nako nyana fela batu ba kala ku ba buza kuli kunutu ya bona neli ifi. Se nisi ba file sibaka sesinde sa ku bulelela za Jesu ni Sikwatasa bona sa Bupilo. Neba tolokile kuli ba kopana nga biki ni biki mwa munzi niku mema batu kuli ba tahe kwa teni ni kuto ituta a hulu ku amana linzwi la Mulimu. Batu babamwi ba amuhela memo mi baya kuyo potela Sikwata sa Bupilo ka libiki nyana. Neba izo susuwezwa luli kuli mane baya, kuku tela kwa minzi ya bona ni kuyo kala Likwata za bona za Bupilo koo.

Confoti na bulezi kuli Sikwata sa Bupilo si tisize lishutano ze ñata luli mwa bupilo bwa batu. Batu bene baneli ba nwi ba bucwala ni lizubi za kwayi nako kaufela ba konile ku tuhela kasa mulaho a kukala ku taha kwa sikwata. Kinto ye komokisa luli ku bona shutano ye tuna ye latelela bao ba ba latelela Jesu ha moho ni mwa ku lata silalo, sina Sikwata sa Bupilo, ye taha fa halimu a bupilo bwa batu.

**Libizo lincincizwe kalibaka la kunutu*

Tapelo

Biki ye mulapelele batu bao kaufela babali fa mapa ya mina ya balikani, mu lapele kuli mukaba ni sibaka sa kuikabela manzwi, ni niti ni lilato la evangeli ni bona mi baka ba ni buiketelo bwa ku pilela Mulimu mi cwale ba ikabele Jesu ni batu baba ziba.

Sa Ku Eza Biki Ye

Biki ye muikabele MANZWI a Jesu ka ku sebelisa likande la mina ni **Lika Zene** ni balikani bao musamba kuba mu bulele ni bona ku amana ni Jesu. Muba bulele ku amana ni Sikwata sa Bupilo seo mukalile mi muba meme kuli bato ba ni mina.

Biki ye musupeze LILATO la Jesu. Muhupule kuli ne mukona ku lata cwañi yo mumwi ka swanelo – kili kamani zeo ba tokwa? Mwendu ne mukona kuba apehela za kuca, kamba ku tusa kuba ezeza sika sesimwi se sishwile kwa kwa libyana za bona kamba kuba kalimisa njinga ya mina kamba kuba teleza fela ka nako nyana ni ku ba lapelela. Haiba inge ba buza libaka kuli kiñi ha muba tusa muba bulele likande la mina kamba evangeli ka ku sebelisa **Lika Zene**.

Biki ye muzwele pili ku kopana fa ka Sikwatasa Bupilo fa sibaka sesi swana, li zazi le liswana ni nako ye swana.

Mutalime mwa buka ya mina ya kusebeleza ku fumana lika za kueza zeo mukona ku feleleza biki ye ku zwelela kwa tuto ye.

8

Kulapelela Batu

Ba sino feza ku lapela, sibaka se ne ba kopani ku sona sa zikinyeha, mi batu kamukana ba tala Moya o Kenile, mi ba bulela Linzwi la Mulimu ba sa sabi.

Likezo 4:31

Mulelo

Tapelo l tisa shutano mi kulapela ni babamwi ikona kuba nto yena ni mata luli ni ku tiyisa silikani sa luna ni Mulimu! Tuto ye ika mi tusa ku utwisisa mata a tapelo.

Kwa mafelelezo a tuto ye muka ba:

- Ku utwisisa kuli tapelo kiñi mi lulapela cwañi
- Ku utwisisa butokwa bwa batu haba lapela ha moho
- Ku ituta mwa ku lapelela babamwi

Ku Talima Kwamulaho

Kwa makalelo a tuto ni tuto lu bata ku mi susuweza ku talima kwa mulaho kwa tuto ye felile ni ku hupula ka zeo mu ezize ni seo Mulimu a mi lutile.

- Mukonile ku ituta sika mani mwa tuto ye felile ku amana ni kuikabela lilato ni manzwi a Jesu?
- Kana mu konile ku ikabela **Lika Zene** ni mutu yo mumwi? Kana mu ifumani bunolo kamba bu tata? Neba konile ku alaba cwañi? Kana neba tabela ku fa bupilo bwa bona ku Mulimu?
- Kana mu konile kuikabela niyo mumwi seo mu itutile biki ye?

Zakueza: What is Prayer?

Mwa buka ya mina yak u sebeleza mu alabe lipuzo ze:

- Tapelo kiñi? Muñole kaufela manzwi a taha kwa muhupulo wa mina, mukwa kaufela kamba mukwa o shutana o mukona ku lapel aka ona.
- Mulapela cwañi mi mukwa wa mina wa tapelo u konile ku shutana cwani musamba ku kalela?
- Ki kalabo mañi yese mu boni kwa litapelo za mina?
- Kana se ukile mwa lapela ni babamwi batu? Neku swana sina cwani?

Kuluta: What is Prayer?

'Tapelo l tisa shutano kuluna ni kulu fetula lifasi leli lupotolohile, kakuli ilu eza sina Jesu Krete.'

Justini Welby, Mubuleli yo muhulu wa Canterbury⁸

Buñata bwa batu ba lapela, nihaike ha ba lapela tapelo ya teni hakuna konji, 'Nituse!' Tapelo ki ona fela mukwa o zibahala wa ku ambola ni Mulimu. Ki ona 'muhalo wa bupilo' bwa luna ku Mulimu ni mukwa wa butokwa wa ku supeza tumelo ya luna. Hakuna mukwa o swanela ku latelelwa wa tapelo. Tapelo ha ina kalulo ye filwe yak u lapela, mi kinto yemwi yeo lukona ku hula ku yona ni ku zwiseza pili sina ha luze lu hula mwa tumelo ya luna.

Tapelo ikona kuba:

- Kulilela ku Mulimu mwa linako za kutokwa.
- Ku huweleza ka mulumo wa buitumelo, ka butumelo bwa ku fiwa mpo.
- Kulapelela likupo za babamwi batu zeba tokwa.
- Nako ya milumbeko ni Mulimu.
- Nako yak u kona fela ku teleza mwa buteñi bwa Mulimu.

⁸@archbishopofcanterbury, 29 July 2020. Zefumanehile 6 October 2020. Kuba teni fa:

<https://www.facebook.com/archbishopofcanterbury/posts/prayer-changes-us-and-it-changes-the-world-around-us-because-it-makes-us-more-li/3109601985760593/>

- Kunga nako ye telele yaku amuhela lilato la Mulimu.

Tapelo haki fela kalulo yak u eza ka ku tumusa yeo lu eza kuli lu kone ku fumana ze lutokwa. Tapelo ya buba ku zwelela kwa silikani ni Mulimu. Ikona ku bonahala kuba ye tata kwa makalelo, kono ka sa mulaoho a kulemuha kuli Jesu u inzi ni luna mi lwa kona ku bulelela ni yena cwale fo ifetuha kuba ye bunolo luli. Sina halu ze lulika, litapelo za luna lika kala ni ku hula. Lwa ituta ku ambola ni Mulimu ku amana ni maikuto a luna a matuna, mayemo ao luipumana ku ona ni lifasi leli lupotolohile. Litapelo za luna lifetuha likezo mi lieza shutano. Tapelo ki yona nzila mo luitutela ku teleza, ku eza ni ku zamaya mwa Moya wa Mulimu. Fo halu lapela ni babamwi mo ki mona mo Moya wa Mulimu u kona ku zamayera mwa munzi wa luna mane cwalo ni mwa silalo sa luna.

Bubali bwa Bibe

⁹Wo, cwale, ki ona mukwa o muswanela ku lapela ka ona:

“Ndata luna yakwa lihalimu,

Libizo la hao libe leli kenile,

¹⁰*mubuso wa hao utathe,*

ku eziwe tato ya hao,

mwa lifasi sina mo ku inezi mwa lihalimu.

¹¹*Ulufe kacenu buhobe bwa luna.*

¹²*Mi uluswalele lifoso za luna,*

Sina ni luna halu swalelanga baba lufoselize.

¹³*Mi usike wa lukenya mwa miliko,*

Kono ulu lamulele kuya maswe.

Mateu 6:9-13

Jesu na ngile nako ye ñata inge a lapela ku Ndatahe Mulimu. Mwa bubali bo bwa mwa Bibe mo u luta ba lutiwa ba hae tapelo yeo ye lubiza kuli ‘Tapelo ya Mulena’. Hape cwalo l luluta kamo lu konela ku lapelela, ilu luta kuli ki likamani zeo lu swanela ku lapelela cwalo.

luka talima fa bubali ni bubali bwa Tapelo ya Mulena kuli luitute kuli Mulimu ki mañi, ki luna bo mañi, lika zeo a tabela ki lifi mi ki mufuta ufi wa tuso wo lutokwa kuyena. Mwa kona ku sebelisa Tapelo ya Mulena sina sikuka sa ku lapele mwa linzila ze ñata:

- Mwa kona kulapela ka lwa mina, kamba mwa lapela kaku tumusa kamba mwa pilu ya mina, ni mwa mushobo o muikutwa kuli mwa u ziba hande.
- Mwa kona kuñola tapelo ya mina fa papili ku mi tusa kuli mutokomele.
- Mwa kona ku lapela ni mutu yo mumwi, mu ambole mulelo ni mulelo ni seo Mulimu a kona ku bulelela, ku ikabela litapelo za mina ni ku lapelelanela.

Kuluta: Tapelo ya Mulena

Luka talima cwale fa bubali ni bubali bwa Tapelo ya Mulena ku bona kuli ilu bulelela sika mani. Sina ha muzwela pili ku bala mwa kalulo ye, muñole mubamba ni mubamba wa tapelo mwa buka ya mina ya kusebeleza ni kuyema nyana ku lapela sina mo ku hupulezwi. Muñole kaufela lika zeo musweli ku lapelisa. Ka mukwa wo mwa kona ku talima kwa mulaho ni ku bona fo Mulimu na mi alabile litapelo za mina.

‘Ndata luna ya kwa lihalimu’

Se silu bulelela kuli lu hupule kuli Mulimu ki mañi, mi lukona ku ambola cwañi ni yena. Sina Ndata

luna, ya mwa Lihalimu. Haki fela kuli ki Ndatahe Jesu, kono ki waluna ni luna mi seo si talusa kuli wa bilaela ka luna cwalo: mi uta bela ku utwa ku luna.

- Muitumele ku Mulimu ki yena Ndata luna ni kuli lu siyemba sa lubasi lwa hae.
- I bulelela cwana mwa Bibeke kuli lika kaufela zende lizwa ku Ndata luna. Mubulele Mulimu kuli mwa itumela ku zeo kaufela nikwa ku alaba litapelo za mina.

'libizo la hao libe leli (Kenile)'

Se silu taluseza kuli Mulimu kiya Kenile, ki yena Ndata luna kono hape Kiyena mubupi wa lifasi kaufela, kiyo mutuna luli ku fita mihupulo ya luna.

- Muitumele ku Mulimu kwa pupo ya hae ni kwa ku bupa mina.
- Muitumele ku Mulimu ka mo mwa mibupezi ni seo se mubona ku babamwi se mu kona kui tumela ku yena.

'ku tahe mubuso wa hao'

Se silu taluseza kuli una ni mulelo mi lu swanela ku u lapelela kuli u bona hale. Jesu na lutile kuli Mubuso wa lihalimu u yinzi fa lizoho: lwa utokwa Mubuso wa hae, nako yeo kamayiso ya hae fa lika kaufela mwa lifasi ahika itazeleza, kuli itahe ka bubebe.

- Mulapelele batu kaufela, mayemo ni libaka ze mutabela kuli Mulimu a kone ku zamaya mwa teni.

'ku eziwe tato ya hao, falifasi sina mo ku inezi mwa lihalimu'

Mwa lihalimu tato ya Mulimu I ezahezi, cwale lwa lapela kuli ona kalulo yeo I kone ku eza hala nifa lifasi – kuli lifasi li kone ku fetuha.

- Mulapele kuli Mulimu uka mi tusa kuli mu kone ku latelela milelo ya Mulimu mi isiñi ya mina, ili kuli uka mi bonisa kuli tato ya hae ki ifi.
- Mulapele kuli uka bonisa tato ya hae nikwa batu babamwi ni kona.

'Ulufo kacenu buhobe bwa luna bwa kazazi'

Se silu taluseza kuli lu swanezi ku sepa Mulimu kazeo lu tokwa ka zazi ni zazi. Ka mukwa wo lu siyala inge luitingile ku yena mi isiñi ki luna bañi.

- Mukupe Mulimu kazeo mutokwa. Mukone ku bulele zeo mutokwa mi mube ni bundume.
- Mukupe Mulimu ka lika zeba tokwa babamwi.

'ulu swalele lifoso za luna, sina ni luna halu swalelenga bao ba lufosezelize'

Se silu taluseza kuli Mulimu sa lu swalezi. Le ki likande le lituna kono swalelo ye I swanela ku isiwa ni kubao baba konile kulu utwisa butuku kamba bao baba lu kolota.

- Muhupule kwa mazazi a kwa mulaho mi mukupe Mulimu kuli a mibonise lika kaufela zeo mukonile ku fosa. Muikupele maiswalelo kwa lika zeo. Haiba kuli muinzi ni babamwi, mwendi ne mukona ku ipulela lika zeo kuba bamwi batu ni ku lapela hamoho.
- Mukupe Mulimu haiba kuli kuna ni yo mumwi yo muswanela ku swalela? Mukupe Mulimu kuli a kone kumi tusa kuli mukone kuba swalela ka butungi ni ku ba lata. Mwendi mane mwa kona kuya ku bona ni kuyo ikupela maiswalelo.

‘usike wa lukenya mwa miliko, kono ulu lamulele kuya maswe.’

Se silu taluseza kuli lu swanela ku lapelela silelezo kwa miliko mane cwalo nikwa tukuluho kuzwa ku Satani. Mulapele kuli Mulimu uka mi sileleza kwa miliko ni kwa misebezi ya Satani.

- Ibulela kuli ‘lu etelele’ ni ku ‘lu lamulela’ kona kuli mu lapelele silelezo yaba likani ba mina, ba lubasi lwa mina, Sikwata sa Bupilo ni minzi kaufela.

“Hane nize ni hula hañata neni hupulanga kuli tapelo neli mukwa fela wa kukupa lika ku Mulimu. Fa cwale na utwisisa kuli tapelo ki mukwa wo luna ni silikani ni Mulimu ni mukwa wo luinela kwa tato ya hae. Fa seni kupanga Mulimu kuli a eze musebezi wa hae, isike musebezi won i tokwa kuli a uyeze. Ni itamile kuli nika tusa babamwi kuli ba kone ku lemuha cwalo ni bona. Biki ni biki batu ba Sikwatasa luna sa Bupilo ba yanga ku potela minzi inge ba lapelela baba kula, lu konile ku bona Mulimu inge a eza lika ze makaza limakazo!”
- **Mutambo**

Likande: Mulimu wa alaba Litapelo

‘Naha ya Uganda ni izibahala ka makande a kwa ikale kuba batu bene ba eza silikani ni milimu ya masika ka ku eza batu litabelo. Kalulo ye ya buloyi neyi kwalulezi neyi kwalulezi mioya ya lifu ni ya businyi mwa naha ye kaufela. Baeteleli bene ba yemela mubuso wa Iddi Amini Dada, wa libizo la Milton Obote, ni babamwi neba siyanga sichaba mwa sabo ka zazi ni zazi. Ka silimo sa 1984, kulongiwa mwa tolongo, kunatakiwa ni lifu neli filwe kwa keleke ki masole: bo lule na lule neba shwile. Fa halimu a ze, katengo ka lifasi ka makete neka laezi kuli ka 1997 lichika la batu mwa lifasi bakabe ba yundisizwe ki butuku bwa ncwa ya AIDS.

Ne ili yona nyandiso ye yene tisize litapelo za kwa mukunda ni mikopano ya kuipata kuli I kone ku ambalakana naha ya Uganda. Likeleke mwa nah aka ufela za kala ku kopana ka litapelo za ku utwana, kwanda litapelo za kuli Mulimu a iponahaze ni ku felisa mafu ni nyandiso’.⁹

Ye ki kalulo ya buka ye ñozwi ki Daniel Bernard. Sina ka likalabo za litapelo ze Bernard ufa bupaki kuli bu bangoki bwa mwa naha nebu kutezi fafasi, mane cwalo ni bona butuku bwa HIV ni AIDS mwa naha ya Uganda. Tapelo I eza shutano, sihulu sikwata sa batu hasi taha hamoho.

Kuluta: Kulapela Hamoho

Buñata bwa luna hañata lu lapelanga luli nosi mi lu tabela ku eza cwalo ka kuli ya lutusa, haki kuli mwendi ku fosa hezi ku lapelela zeo lutokwa. Kono ha lu lapela ha moho kuna ni mata a silalo kaufela. Kuna ni mata a matuna luli balumeli haba kopana a moho ni kulapela ha moho, sina ha lu balile ku amana ni naha ya Uganda ni shutano yene ka batu bene ba lapela ha moho. Sikwata sa Bupilo sifa sibaka kwa batu kuli ba lapele ha moho, mwendi neba sika ba ni nako yak u lapela ha moho kamba seku fitile lilimo ze ñata.

Mañolo a latelela amwa Bibebe a supeza se ka kutala. Mañolo a ne a ñozwi mwa linako zeo keleke nei fita mwa linako ze tatafezi. Keleke neyi nyandisiwa ki ba busisi (nto ye bata ku swana ni likeleke za mwa Uganda ka silimo sa 1984). Pitorosi ni Johani, ba eteleli ba keleke mwa nako yeo, nebali mwa butata mi kona hane bayo zwa kwa kuku lukululwa mwa tolongo. Nebali mwa

⁹ Daniel Bernard, *Praying up a Storm* (Shippensburg, PA.: Destiny Image Publishers Inc., 2004), p122

mayefeyefe a kuli ba tuhele ku nyemela Jesu Kreste. Ka zona linako ze za kuishuwa, Pitorosi ni Johani neba konile ku fumana lituso kwa keleke.

Bubali bwa Biblele

²³Ba sino lukululwa, ba kutela ku bahabo bona; ba ba zibisa litaba kaufela ze ba ba bulelezi baprisita ba batuna ni ba bahulu. ²⁴Bao ha ba utwa zeo, tumusa kwa manzwi ku lapela Mulimu ka pilu I liñwi, ba li; Mulena, ki wena ya ezize lihalimu, ni lifasi ni liwate, nil into kamukana ze ku zona. ²⁵No bulezi ka mulomo wa Davida mutanga hao, wali:

“machaba a halifeziñi,

Mi batu ba lelelañi ze sin a tuso?

²⁶Malena a lifasi ba lumelelana,

Ni bazamaisi ba kopani,

Ku Iwanisa Mulena ni Mutoziwa wa hae.”

²⁷Ki niti, Heroda ni Ponse Pilato ba kopani ni bamacaba ni masika a Isilaele, mwa munzi wo, ku Iwanisa Mutanga a hao ya Kenile, Jesu ye u ketile. ²⁸Mi ba ezize linto kamukana ze ne laezwi pili ki lizoho la hao ni ki maikuto a hao. ²⁹Cwale Mulena, bona mifumbelo ya bona; mi u fe batanga ba hao mata a ku bulelela Linzwi la hao ba sa sabi. ³⁰Mi u otolole lizoho la hao ku folisa batu, ni ku eza liponososi ni limakazo ka libizo la Jesu mutanga a hao ya Kenile. ³¹Ba sino feza ku lapela, sibaka se ne ba kopani ku sona sa zikinyeha, mi batu kamukana ba tala Moya o Kenile, mi ba bulelela Linzwi la Mulimu ba sa sabi.

Likezo 4:23-31

Kuluta: Kulapela Hamoho

Bubali mwa 23 bulu hupulisa kaza butokwa bwa kuba ni batu baba bilaela ku ama nan i luna, mi batu bao ba eza Mubili (kamba lubasi) wa Kreste. Pitorosi ni Johani fa nebana ni sikwata sesi ba tusa sa batu bene ba lumela ni ku latelela Jesu. Batu ba neba kopani ka mo lubiza kuli tapelo yaku swalisana. Neba kopani mwa tabo ya ku lukululwa kwa bona kono mane cwalo ni mwa ku ikabela mitiyo ya bona. Neku sina luli kalulo yemwi yene ba kona ku nylelwa ku fita ku sepa mizwale ni likezeli kwa kuba tusa.

Mwa bubali bwa 25 ni 26 lu bona kuli ba lumeli ne ba lapezi [Lisamu 2:1-2](#) ha moho. Mwa bubali bwa 27-29 neba ngile kalulo yani ya liñolo ni kuyi lapela ku amana ni mayemo a bona, kuyi hupulisa bona bañi kuli ka ufela milelo ye Iwanisa Mulimu, kamba ye mu hanela kiya mbango fela. Bu niti bo nebu konile kuba susu weza a hulu basika ya kale kwa tapelo ya bona ye latelela.

Bubali bwa 29 ni 30 bulu lumelela kuli lu utwe seo ba lapelezi se sitatama. Mwa tapelo ya bona lu bona lika ze talu zeo lili za butokwa kwa kuli lapelela:

- **Neba lapezi kuli Mulimu a ba lamulele kwa lineku la bona.**
Neba lemuhile kuli una ni mata asa palelwi se simwai; una ni MATA KAUFELA (ki yena muña mata). U yinzi fa halimu alike kaufela, mi wa bona ni ku ziba mifumbo yeo ba konile ku amuhela.
- **Neba lapelezi bundume kuli ba kone ku bulelela linzwi la Mulimu.**
Ka mukwa wa nama ne luka tekelwa kuli ba lapelele kuli nyandiso I zwiwiwe ku bona kamba ku kupa silelezo ya bupilo bwa bona, kono ka ku etelelwa ki Moya o Kenile, neba konile ku lapelela BUNDUME bwa ku bulelela hape.
- **Neba lapelezi limakazo zeka taha ka linzoho la Jesu Kreste.**

Ku bonahala kuli hane ba sabisizwe, neko kaufela neba alabelanga mwa kalulo ya ku zamaisa: fa cwale ba tilo lapelela kuli Mulimu a kone ku eza LIMAKAZO ze ñata ka bona. Se si kona fela ku susu weza kutwano Mulimu limakazo za hae hali bonahala mwa hala luna.

Pitorosi, Joani ni balateleli ba Jesu kaufela bona neba lapelezi kuli ba fiwe sibaka se siñta sa ku zibahaza ni kusupeza Mubuso wa Mulimu, ni haike mwa pata a kulwanisiwa. Neba ziba kuli batu neb aka amuhela Jesu haiba inge ba utwa ku amana ni yena ni ku mu bona mwa likezo. Hakuna se simwi sene sikona ku mu paleliswa haiba seo neli kuli si eza halke. Mwa bubali bwa 31 lwa bona kuli kalabo yene akufile ya litapelo za bona ya fita ka libaka la kuli ha lu lapela, Mulimu wa utwa.

Lu bulelezwi kuli lika ze peli neli ezahezi:

- **Makazo**
Sibaka fo ne ba kopanezi nesi nya nganyize: yeo ki makazo. Ki kalulo ya kezo ya Mulimu yali mwa lifasi.
- **Kalabo ye otolohile kwa tapelo**
Neba lapezi kuli ba fiwe bundume mi neba bu amuhezi ka kutsalwa ki Moya o Kenile.

Kaku feleleza lu bona keleke ye lubonisa butokwa ni mata a ku lapela ha moho. Lwa utwisisa cwale fa kuli kezo ya kulapela hamoho i lutisa mwa buteñi bwa Mulimu mwa nzila ye shutana, hañata ye mata ku fita ha lulapela luli nosi.

Lipuzo: Ki lika mani zeo lu fumana ha lu lapela mwa Sikwata sa Bupilo?

- Ki lika mani zeo lu fumana halu lapela hamoho mwa sikwata?
- Kana se mukile mwa lapela ni babamwi? Ki lika mani zeo mukonile ku fumana kamba ku lemuha?
- Mufe mutala wa linako zeo likona kuba zende kwa kulapela hamoho.

Kize fa zeo mukona ku fumana ha mulapela hamoho. Kuna nize ñata zeo mukonile ku hupula cwalo!

- Lwa yaha silikani sa luna ni Mulimu sa makopanelo ni kuyaha silikani sa luna lu nosi.
- Lwa yaha tumelo ya sikwata sina mutu ka ufela ha bona ku tundamena kwa babamwi ni ku utwa seo Mulimu a sweli ku eza kuba bamwi.
- Litapelo za luna za ikabelwa mi hamoho za lapelelwa mi tapelo ni tapelo ki ya butokwa ni ku sepahala.
- Ka ufela luna lwa kupela ni ku bona limakazo hamoho!
- Luna ni sibaka sa ku lapela ha moho ku lapelela ze lutokwa ni lika ze lutokwa mwa silalo sa luna mane cwalo ni mwa naha ya luna.
- I tiyisa milelo kaufela ya silalo, I luhupulisa kaufela luna kuli haba yo ba nosi kono kuli nibona ki babamwi ba mulelo o mutuna.
- Lwa utwa buteñi bwa Mulimu ni kuituta ku teleza kwa Moya wa Mulimu ha moho.
- Mutu kaufela wa kona ku nyakalala ha moho ni ku lumbeka Mulimu kwa ku alaba litapelo!

Likande la Sikwatasa Bupilo

Keni* na pila ni musala hae ni bana ba hae mwa munzi wa musika wa Chibombo, ki libima ze likana 90km kwa wiko wa muleñi wa Zambia ili Lusaka. Keni wa beleka sina mulimi mi nako ya hae ka ufela uyanga kwa hule ni lubasi lwa hae mwa libaka za masimu z abo Lunsemfwa. Wa cala

limela ni miloho ku fepa lubasi lwa hae. Mane cwalo wa fumana nako ya musebezi wa Mulimu ni kufa nako ya hae kwa ku tusa batu ku kala Sikwata sa Bupilo.

Keni na lukisize kuli a zamayise tuto mwa Kwekwe ku tusa batu kuli ba zibe mwa ku kalela Likwata za Bupilo. Hasa fitile, Keni ni bao bene ba mutusa ba utwa kuli kuna ne kuna ni musali yana kula mwa munzi. Libizo la hae neli Lucy* mi na lobalizwe ka kweli muka tumbi, nasa koni ku yema, ku ca kamba ku bulela. Ka ku utwisisa ba lubasi lwa mukuli neba tokwa kuli Keni ni babamwi ba sikwata sa hae ba to mulapelela, ne ili fela sepo yanani yona. Nako nyana fela lona lizazi leo, ka kusa kona ku zamaya, neba mu nanulezi kwa sibaka ko lituto neli eza halela.

Neku kona kuba bunolo ku Keni ni babamwi ba sikwata ku kona ku mu lapelela Lucy ka lwa bona. Nese ba konile ku eza kalulo ya mufuta wo sa pili mi nesi nto ye nca ku bona. Niha kuli cwalo, ma iuto ata ku Keni, kiñi halusa kupi munzi kaufela kuli umu lapelele? Balumeli ba tiyile hamoho mi batu kaufela ba likanelela ni butokwa ku Mulimu. Keni abulelela batu baba tile kwa lituto kaufela bona kuli bona baka lapelela Lucy sina kalulo ya lituto. A tiyiseza maikuto a kuli mutu kaufela wa kona ku sebeliswa ki Mulimu mi litapelo za bona ne zili ze butokwa sina ya hae.

Kasa mulaho a kalulo ye ya Keni ni batu ba hae, palo ya batu kwa lituto kaufela bona ba lumela ku lapelela Lucy ha moho. Batu bene ba zwa kwa minzi ye shutana, ba lilimo ze shutana ni kwa likeleke ze shutana kaufela bona ba lumbeka Mulimu ni ku beya mazoho a bona ku Lucy sina haneze ba lapela.

Kaku makaza, Lucy na folisizwe luli lona lizazi lani. Na konile ku zanya kukuta kwa lapa! Ka lizazi leli tatami, yena musali ya swana yo yana lobalizwe mi yana sa koni ku zamaya ka lwa hae na konile ku taha ni kuto fitisa buitumelo bwa hae kwa batu bao kaufela bona bene ba konile ku mulapelela. Ahulu mane, na bata kuitumela ku Keni ni sikwata sa hae kwa shutano ye ba ezize ni mwa silalo ni mwa bupilo bwa hae. Sikwata kasa mulaho sa fa kanya kaufela ku Mulimu. Ba konile ku bulela ku Lucy kamo neli Mulimu yana konile ku mufolisa mi na tabela ku eza lika ze komokisa mwa bupilo bwa hae.

**Mabizo a chinchizwe ka libaka la kunutu*

Lipuzo: Likande la Sikwatasa Bupilo

- Muhupula kuli likande lilu luta sika mañ?
- Ki muhato mañi wana shimbile Keni?
- Ki shutano mani yene tile ka muhato wa Keni ku Lucy ni kwa batu bene ba mulapelezi?
- Kisika mani sene sika eza hala kambe Keni na lapezi ka lwa hae?
- Ki sika mani sene sika eza hala kamba Keni nasika eza sesimwi?

Kuluta: Lukona cwani ku Lapela hamoho?

Kuna ni linzila ze shutana mo lukona ku lapelela hamoho; zemwi likona kunga:

- Ku opela hamoho
- Kulapela bubali bwa mwa Bibe (kamutala, mwa kona ku lapela Lisamu)
- Kulapela Tapelo ya Mulena ni babamwi, kuno ikutela kaku I titela ka kulapela ka bubali
- Fokumwi mutu a limumwi ni babamwi ba lumelelana kamba fo kumwi kaufela bona ba lapela ha moho
- Mukupe susumezo kuzwelela kwa Moya wa Mulimu kuli u etelele litapelo za mina, wa kona ku hupulisa batu ka bubali kamba kuba fa linzwi kamba siswaniso seo Mulimu a tabela kui kabela ni sikwata.

Mwendi muna ni maikuto a mañata awo mu kona ku hupula mi mwa kona ku añola mwa buka ya mina yak u sebeleza.

Hamuka kopana ni babamwi batu kwa kulapela, kungelela cwalo ni mwa Sikwata sa Bupilo, ikona kunga nako kwa batu kuli ba twayele ku lapela hamoho kona kuli musike mwa akufisa a hulu nako ye munani ha moho. Mutu ni mutu u swanela kuba ni sibaka sa ku lapela haiba inge ba lata, babamwi batu ba kona kuba ni sabo yaku lapel aka ku tumusa lwa pili. Kono ha lulapela ha moho ha kuna tokwa halo ya kulapela litapelo ze telele ni ku toloka tapelo. Manzwi amamwi kamba mifuta ya mazwi ayi yezi tapelo yay o mumwi kuli ibe ya butokwa ku fita babamwi. Musike mwa saba kukuza, se sifa batu nako yak u lapela fo haba lata mi ya tusa ku mutu ni mutu kwa ku teleza kwa Moya o Kenile niku seo u bata ku bulela.

Ketelelo ya Kueza

Fo halu lapela ha moho ki kwa butokwa ku mamela lika ze sikayi ze mwa muhupulo ni ku talima mutu kaufela mwa sikwata:

- Fokumwi mwa kona ku lapela ka sikwata ha moho, fo kumwi mwa kona ku lapela mubababeli kamba muba balalu. Haiba kuli mu sweli kuyi tapelela ku lapelela yo mumwi ni yo mumwi kwa likupo za bona zeba ba bilaeza, mu bone kuli baana ba lapela ni baana ni basali ba lapele ni basali ka bona. Ka mukwa wo, mutu kaufela uka yi kutwa ku lukuluha kwa kukupa litapelo. Mu hanele litapelo za kuli mutu a limumwi aye a yo lapelele ha moho kwa mukunda.
- Haiba kuli mu sweli kulapelela foliso ya yomumwi muka tabela ku beya lizoho la mina ku bona kamba ba sibaka se ba utwa butuku. Mubone kuli ye kinto ye swaneleha mi muba kupe kwa ku mi lumelela ku eza cwalo. Ha iba kuli mubana baba lapelela musali ne kuka ba hande hane muka kupa yo mumwi musali kuli a beye lizoho ku bona mina inge mu lapela fela, kamba ki ku muuna mi ya lapelela ki musali.
- Mutu yo mulapelela wa kona ku mi bulelela lika ze ipatile za kwa mukunda ku amana ni bupilo bwa bona. Musike mwa bna hala ku saba mi musike mwa ba atula. Kunutu kiya butokwa a hulu, kona kuli musike mwaya cwale inge batu ba sikwata kaufela kaufela. Haiba kuli zeba mi bulelezi za mi bilaeza, muba buze haiba kuli ze ba mi bulelezi mwa kona kuli bulelela yo mumwi mutu ili kuli nonge ya bona I kone ku fumana tuso ni pabalelo ye tokwa hala.

Lipuzo: Lukona cwani ku Lapela hamoho?

- Muikutwa cwani ku amana ni ku lapela ni babamwi batu?
- Mu kona cwañi ku mema ni ku susuweza batu kuli ba lapele ha moho?
- Mu kona ku bona cwani kuli mutu kaufela uikutwa ku lukuluha hamuze mu lapela ha moho?

“Kwa makalelo neni ikutwanga ku ba ni saba kuli ni kupe sikwata saka kuli si lapele ka ku tumusa hamoho, neni sa tabeli kuli basike ba ikutwa kusaba hande. Babamwi ku bona ne ba nani maswabi kwa makalelo kono fa kaufela bona se ba tabela ku lapela kulapela ha moho, lui kutwa kuba hamoho ka sikwata mi tumelo ya luna I konile ku hula sina ha luboni likalabo ze ñata za kwa litapelo. Sikwata sa kopananga ha moho biki ni biki ku lapela ha moho mazazi a hamoho cwalo ni nako ya Sikwata sa Bupilo, ba tabela ku lapela mi litapelo za bona li tiyile luli!” - Asisi

Tapelo

Mulapele kuku tela tapelo ya Mulena hape, munge nako ya mina ni kukupa Moya o Kenile kuli u etelele litapelo za mina.

Sa Ku Eza Biki Ye

Muzwele pili ku kopana sina Sikwata sa Bupilo fa sibaka se siswana, lizazi ni nako.

Biki ye mulukise ku kopana ni babamwi ba Sikwata sa Bupilo ka nako yemwi ka linako zemwi za ku lapela ha moho.

Mukale ka tapelo yaku itumela ku Mulimu ka seo a konile ku eza kale. Mwa kona ku opela pina ha moho.

Mulapelele munzi wa mina ka ku tumusa ha moho. Mulapelele batu kaufela be mukonile kui kabela ni bona lilato ni manzwi a Jesu nibona, mu lapele kuli baka kona ku teleza evangeli mi Mulimu uka mifa bundume ni ku mifa sibaka sa kuikabela ni bona.

Mususuweze sikwata kuli si kupe Mulimu haiba kuna ni mutu kamba sika seo a tabela kuli mumu lapelele, kamba haiba kuna ni sesimwi sa tokwa kuli mu eze sin aka sikwata. Ka mutala, mu kona kuikutwa kuli Mulimu u bata kuli mu lapelele mutu yo mumwi ya kula kono ha muikutwi kuba ni bundume bo. Mu swanela kunga muhato, ni ku musepa niku lapela.

Mu talime mwa buka ya mina yak u sebeleza ku fumana za ku eza zeñata zeo mu kona ku feza biki ye ku zwelela kwa tuto ye.

LISEBELISO: Muitute kusa Lumela

Kwa Mbowela Wiko ya mwa naha ya Zambia kuna ni munzi wo bizwa Matondo. Buñata bwa batu bamwa munzi wo ba pila ku bulimi, likutulo za bona ka nako kamukana nebali isanga kwa tolopo yeli mabapa ni bona mwa simbayambaya ni kuyo lekisiwa kuli ba fumane sesimwi. Silimo sesimwi, sikiliti nesi kenezwi ki pula ye tuna. Mikokolombwa ya menzi ya falula sikiliti, makamba a nuka a pazauha ni mitano ye miñata mwa sikiliti ya pazauha.

Bo neili butata bo butuna kwa ba minzi. Bato ipumana kuli ki kale ba pumiwa kwa sikiliti kaufela, ba palelwa ku leka kaufela zene ba tokwa kamba ku lekisa likutulo za bona. Likeleke ze peli za mwa minzi bayi ketela kunga muhato, ba bulela kuli baka zusulusa mitano ye lobakehile. Nihakuli cwalo, kuzwelela fela kwa makalelo nekuna ni butata. Likwata ze peli neli palelwa ku lumelelana kwa lika kaufela.

Keleke yemwi neyi bata ku yaha mutano ku sebelisa lisimbi, yemwi keleke neyili neba swanela ku sebelisa likota. Yemwi neyi bata kuli bafe musebezi wa kuyaha mutano ku mucaziba ya ziba musebezi wa kuyaha mitano, yemwi ya ikutwa kuli batu ba mwa silalo neba kona ku sebeza ha moho kwa kuyaha mutano. Kona likwata kaufela za palelwa ku tisa masheleñi kufitela musebezi ha uta eziwa moba latela bona.

Kona kuli kusa lumelelana kwa likeleke ze kwa ba butata bo butuna a hulu mane ku fita ni kuyaha mutano. Likeleke ze peli ze neli shutana a hulu, yemwi neli ya sizo mi yemwi neli ya charasimatiki. Kona kuli kusa utwana kwa bona kwa kuyaha mutano kwa supeza ahulu ku amana ni mukwa mo neba bonela Mulimu ni bona bañi.

Kona kuli musebezi wa fita fa kuyema ni lingambolo kaufela za fita fa kusa zwela pili. Yona pula sina hane I zwela pili ku nela, kwa to fumanaha kuli tatululo kwa butata bo neyi tokwa hala. Kalibaka la ku palelwa ku fumana mutisi, bupilo mwa minzi nebuze bub abo buli bo tuta luli. Mutu a limumwi mwa munzi na tibile hana lika ku tapa kuli a silele mw abuse bwa nuka. Likeleke kaufela zona neli ziba kuli nto yemwi neyi swanela ku eziwa ku amana ni butata bo. Mutu ka ufela na tabela luli kuli mutano ukone ku yahiwa, kona kuli ka bunya ba kala ku ikopanya hape. Likeleke za palelwa ku lumelelana hape ni ku omana ka liholo ze ñata mi batu kaufela ba neba zwafisizwe. Kasa mulaho wa liholo ze ñata, mutu yo mumwi wa mulimi a kena fa ngambolo mwa mukopano. Nasa katezi likañi za bona nikusa lumelelana kwa likeleke ze peli zeo. “Bana ba hesu hamu tuhele ku omana!” a kupa. “Munzi wa luna u tokwa mutano wo, kiñi luna kaufela halusa lumelelani ku seo sitokwa hala ku eziwa?”

Likwata kaufela neli sika tabela, neba bila ela kuli maikuto a bona aka beyelwa kwa tuko. Kono neba ziba kuli nto yemwi neyi swanela ku eziwa! Kona kuli batu aba vota mi batu ba munzi ba iketela ka mo neba tabela kuli mutano u kone ku yahelwa mi likeleke za kala ku sebeza fa mutano.

Lika nelisi bunolo. Liwata ze peli neli zwela pili kusa lumelelana kono ba iketela kuli ka libaka la munzi wa bona ni batu ba mwa teni, baka beyela

lifapani za bona kwa tuko. Sina musebezi wa kuyaha hase u zwela pili, ba kala ku bona kuli nebase shutani kwa mafelelezo. Kasa mulaho wa nako nyana mutano ne ufelele kuyahiwa mi batu kaufela mwa munzi neba tabile luli. Likeleke za ituta nto yemwi yeli ya butokwa luli; neba konile ku beya lishutano za bona kwa tuko ni kueza nto yemwi ye nde kwa batu ba munzi wa bona.

Kusa lumelelana ki mukwa o mumwi wa bupilo. Halu koni ku hupula kuli luka zamaya fela mwa bupilo inge lu sa fumani matata ni kusa lumelelana mwa mayemo a mamwi. Hakuna kuba ni tatululo ye nde nako kamukana. Lu swanela kuyi tuta kusa lumelelana ka mukwa omunde.

Mwa Maefese 4:2-6, Paulusi u toloka kamo lu swanela ku yela ni ku tatulula matata akusa lumelelana.

²Mwa ku ishuwa kaufela; mwa kuba ni musa ni pilu telele, inze mu swalelana ka lilato. ³Mu tundamene mwa ku buluka buñwi bwa Moya ka tamo ya kozo. ⁴Mubili ki uli muñwi, ni Moya ki uli muñwi sina ha mu bizelizwe sepo I liñwi mwa ku bizwa kwa mina; ⁵mulena ki ali Muñwi, tumelo ki iliñwi, kolobezo ki iliñwi; ⁶Mulimu ki a li muñwi, ili Ndatahe ba ba pila kamukana, ki yena ya inzi fahalimwa bona kamukana, ni mwahala bona kamukana ni mo ku bona kaufela.

Halu fumana lifapani mwa Likwata za luna za Bupilo, lu swanela ku ikokobezwa, ku I shuwa ni ku ombalala. Buñata bwa kusa lumelelana buzwa nga fo batu haba bona mayemo kamba litumelo kuzwelela kwa mihupulo isili. Mwa lika kaufela, kambe kuli lwa utwisisa maikuto a mutu yo mu mwi mwa a bonela ni mabaka a maikuto a bona, nelu sike lwa ba nikusa utwana nako ka mukana. Ki kwa butokwa ku ba ni musa ku baba mwi batu ni maikuto a bona ni mihupulo ya bona. Lu laezwi kuli lu kone ku swalelana ka lilato. Se sitalusa ku lumelela batu ku bulela, kukuteka maikuto a bona, ku bonisa kuli mwa ba kuteka, ni haike kuli a mulumelelani ni bona mwa lika kaufela. Mwa mayemo a mamwi, I kona kuba kuli ki kueza nto yemwi ye mu lumela kuli ki ye sina butokwa ka kuli kiya butokwa kuyo mumwi mutu. Ka ku bona matata ni ku a tatulula mwa nzila ye cwana, lu tisa mikwa ya Mulimu mwa mayemo ao.

Kuna ni tumelo yemwi yeli kuli haiba inge lusa lumelelani ni babamwi, halu sa kona kuba lata. Ye ha ikoni kuba kwa hule ni ni buniti. Mutalime kwa bupilo bwa Jesu. Nasa lumelelani ni batu baba ñata baba swana sina Mafalisi, Maroma ni Majunda bene basa lumeli. Kono ni haike nasa lumelelani ni yo mumwi kamba hana sa lumelelani ni likezo za bona, nasa zwela pili kuba lata, hape mane na konile kuba shwela ni kuba fa sibaka sa ku amuhela swalelo y alibi. Mu lumelele bupilo bwa hae bube mutala.

Lwa kupiwa kuli lu bate kozo ni kutwano sina ba lumeli. Jesu kasibili na bulezi kalulo ya butokwa yaku lapel aka se inge asali mwa Simu ya Getesimani inge a litezi kukokotelwa. U kupa kuli 'lu kone kuba balibamwi' sina yena ni ndate habali ba libañwi ni kuli balumeli kaufela ba kone ku 'tisiwa kwa kutwano ye petahezi' (Joani 17:22-23). Mulimu u lutokwa kuli sina ma Krete kuba mubili uli mumwi.

Se hasi talusi kuli kaufela luna luka bona hala ka ku swana, kubulela lika ze swanelela kamba ku hupula ka mukwa o swana kwa lika kaufela. Mwa Likwata za mina za Bupilo ku swanela kuba ni sibaka sa bao baba lapel aka ku shutana, baba lumbeka ka ku shutana ni ku lumela lika ze shutana. Sesili sa butokwa ki kuli kaufela luna lwa ikabela linotolwa za tumelo ze swana ni kufa ezeza baba mwi sibaka si hulu bao baba sa lumeli. Mwa Maefese, Paulusi ulu fa lika zeo lu swanela ku eza kuli lube bali bamwi: luna ni mubili uli muñwi, Moya uli muñwi, sepo ili ñwi, Mulena ali muñwi, tumelo iliñwi, kolobezo ili ñwi ni Mulimu ali muñwi. Ze ki litumelo zeli za butokwa zeo lu swanela ku ikabela sina ka ba lumeli. Lika ze mwi likona kuba sina lizo za luna, litumelo za luna ni mo lulumelela luna bañi. Hañata sina ma Krete lwa swalwa nga mwa lika nyana, zesi za butokwa ni ku libala Moya o luna ni on aka ku swana. Mufuta wo wa sizo ni tumelo mwa hala ma Krete u maswe a hulu. Haki mona mo Mulimu a lu kupezi kuli lu latelele. Lu swanela kuba batu baba latelela ni ku bata kozo isike lifapani, kutwano isike lifapani.

Mwa Maroma 15:7 Paulusi u ñola kuli, “*Mu amuhelane ki hona, sina Krete ha lu amuhezi, kuli Mulimu a fiwe kanya.*” Lu kona kufa lumbeka Mulimu ka ku amuhelana ni ku lata bao be lusa lumelelani ni bona.

Muhupule seo maitutile

- Ki boni batu mwa munzi wa mina bao musa lumelelani ni bona?
- Ki libaka mani ni likalulo zeo musa lumelelani ka zona? Mulike ku hupula ku amana ni seo ku zwelela kwa maikuto a yo mumwi mutu. Mu hupule kuli mi hupulo ya bona ni maikuto a bona a zwelela teñi.
- Mukona kusa lumelelana cwani ni mutu yo ka kozo? Ki lika mañi zeo mukona ku eza kuli mayemo a kone kuba mbubo?

9

Mube ni Tumelo

Cwale tumelo ki ku sepa ka
ku tiya ze lu libelezi, ni ku
kolwa ze sa bonwi.

Maheberu 11:1

Mulelo

Tuto ye ika lutusa ku utwisisa mitala ya batu bao neba nan i tumelo mwa Bibebe ni seo si talusa ku luna mwa munzi wa luna.

Kwa mafelelezo a tuto ye muka ba:

- Kuituta kuli tumelo kiñi
- Kuituta ku amana ni makande a batu bene bana ni tumelo mwa Bibebe nika mo lukona ku bela ni tumelo sina bona
- Ku utwisisa kuli ni haike ka tumelo kakanyinyani ka kona tisa shutano ye tuna

Ku Talima Kwamulaho

Kwa makalelo a tuto ni tuto lu bata ku mi susuweza ku talima kwa mulaho kwa tuto ye felile ni ku hupula ka zeo mu ezize ni seo Mulimu a mi lutile.

- Mukonile kuyi tuta sika mani kwa tuto ye felile ku amana ni tapelo ni ku lapelela baba mwi?
- Kana mu konile ku lapelela mutu yo mumwi biki ye? Ku konile ku zamaya cwañi? Mukonile ku ikutwa cwañi? Kisika mani sesi eza hezi?
- Kana mu konile ku lapela hamoho sina Sikwata sa Bupilo biki ye? Ku konile ku zamaya cwañi? Mu konile kuikutwa cwani? Kisika mani sesi eza hezi?

Bubali bwa Bibebe

Mubale bu bali bo kaku tumusa ka linako nyana ka tokomelo ku amana ni manzwi.

¹Cwale tumelo ki ku sepa ka ku tiya ze lu libelezi, ni ku kolwa ze sa bonwi... ⁶Mi kwanda tumelo mutu ha koni ku tabelwa ki yena kakuli ya taha ku Mulimu, u swanezi ku lumela kuli Mulimu u teñi ni kuliki yena ya fa ba ba mu bata mupuzo.

Maheberu 11:1 ni 6

Kuluta: Tumelo kiñi?

Tumelo kiñi? Buka ya Oxford ya manzwi I bulela kuli tumelo ki “sepo ye tezi kamba sepo ku yo mumwi kamba nto yemwi.” Tumelo ki sepo ye tezi kamba bundume ku Mulimu.

Kiye mitala ya tumelo:

- Kuna ni sepo ye tezi ni bundume bwa kuli lu pulusizwe mi kuli luka ba ni Jesu kuya kuile. Luna ni tumelo ya kuli lu pulusizwe.
- Kuna ni sepo ye tezi ni bundume kuli Mulimu uta yema kwa lineku la luna ka lilato. Hana ku lueza ka bumawe. Luna ni tumelo mwa lilato ni mikwa ya Mulimu.
- Kuna ni sepo ye tezi ni bundume mwa kuli sina halu nanuha kuyo eza tato ya Mulimu, uka eza zeo lusa koni ku eza. Luna ni tumelo mwa zeo a lufepa ka nako kaufela.
- Kuna ni sepo ye tezi ni bundume bwa kuli Moya o Kenile u inzi ni luna, kulutiseza bupilo ni kulu tusa kuli lupile ka tato ya Mulimu. Luna ni sepo ku Mulimu kuli uka lutusa ka moya wa hae.

Tumelo haki kuli ki ku amana ni luna kamba zeo lukona. Ha isika itinga ku zeo lu lika ku lumela ku amana sesimwi. Haki bubali bu buipatile bo lulumela kuli nto yemwi yesa konahali ika eza hala, bo kibu timbi.

Kono, tumelo ki kuamana ni Mulimu ni mikwa ya hae. Tumelo ki ku lumela ku Mulimu ya lulata, yasa chinchi niya sepahala. Halu nanuha ka tumelo ka tato ya hae, Mulimu hana ku lu tuhela sina lindiya. Ukabe a bile teñi. Seo lulum ela ku amana ni mikwa ya Mulimu si lwanisana ni sepo ya luna, bundume ni mikwa ya luna ku yena.

Lwa kona ku hupula ku amana ni sepo ni bundume mwa mikwa ya mutu yo mumwi ka kuya ka mutala wa likezo za hae. Muhupule mulikani ya kupa sikoloti sa masheleñi ku mina mi usepisa kuli uka kona ku milifa ona. Ika ba swan aka mukwa wo muka alaba ku itinga ka mo mulumelela ku amana ni mulikana mina.

- Haiba mu boni kuli mulikana mina wa ziba ku babalela masheleñi a hae ni kuli ba sepahala, mwa kona ku iketela kuba kolotisa mashelañi. Ku itingile ka mo muba zibela ka kuya ka mikwa ya bona muna ni tumelo ya kuli muka kona ku kutisezwa mashelañi a mina hape.
- Haiba mu boni kuli mulikana mina ha yo hande kwa ku babalela masheleñi a hae ni kuli ha ñata haba ezangi zeo ba bulela kuli baka eza, fo muna ni buiketelo bwa kusa kona kuba fa sikoloti sa masheleñi a mina. Ku itingile ka seo muziba ku amana ni mikwa ya bona mi ha muna tumelo ya kuli muka kona ku fumana masheleñi a mina ku bona.

Lwa ziba kuli Mulimu kiyo munde, una ni sishemo, wa sepahala ni lilato, kona kuli lwa kona ku musepa ni mikwa ya hae ni ku beya tumelo ya luna ku yena. Lwa kona ku musebeleza ka ku ziba kuli uka ba hande nako kaufela, ni sishemo ni lilato. Ha luna ni tumelo ku Mulimu ni ka moa li yena, lwa kona ku mu latelela mwa bunde ni mwa mayemo a maswe.

Lipuzo: Tumelo kiñi?

- Tumelo kiñi?
- Kana muna ni tumelo ku Mulimu? Libaka kamba kiñi ha musina?
- Mufe mutala wa kafo ne mukile mwa supeza mata a tumelo ya mina ku Mulimu kamba mutu ka likezo za mina kamba mu toloke seo ne muitutile ka mukwa wa tumelo wo.

Bubali bwa Bibe

Maheberu 11 | lu taluseza ku amana ni batu mwa Bibe bene ba supelize tumelo. Se si kona ku lutusa kuli lu utwisise tumelo.

¹Cwale tumelo ki ku sepa ka ku tiya ze lu libelezi ni ku kolwa ze sa bonwi. ²Ka yona tumelo baikale ba pakilwe bupaki bo bunde.

³Ka tumelo lwa ziba kuli lifasi li ezizwe ka linzwi la Mulimu, ni kuli ze bonwa ha li si ka ezwa ka ze bonahala.

⁴Ka tumelo Abele u tahisize fapila Mulimu sitabelo se si fita sa Kaine. Mi kabakala tumelo u pakilwe kuli ki ya lukile, ka kuli Mulimu u pakile limpo za hae. Mi ka yona u sa bulela, niha shwile.

⁵Ka tumelo Enoke u ngilwe, kuli a si ke a bona lifu: 'Mi ha si ka fumanwa, kakuli Mulimu na mungile.' Kakuli, a si ka ngiwa kale, u pakilwe kuli Mulimu na mu katelwa. ⁶Mi kwanda tumelo mutu ha koni ku tabelwa ki yena kakuli ya taha ku Mulimu, u swanezi ku lumela kuli Mulimu u teñi ni kuli ki yena ya fa ba ba mu bata mupuzo.

⁷Ka tumelo Nuwe, a mano zibiswa ki Mulimu ze ne si ka bonahala kale, a saba Mulimu, mi a yaha aleka ku bandukisa ba ndu ya hae; ka yona u atuzi lifasi, mi a fetuha mucasanda sa ku luka ko ku zwa kwa tumelo.

⁸Ka tumelo Abrehama, nako ya bizwa a utwa mi a funduka ka ku ya kwa naha yana ka fiwa ka sanda; a funduka a sa zibi ko a ya kuli ki kakayi kakai. ⁹Ka tumelo, a ina mwa naha ya sepiso mo ku inelwa mwa naha ya basili; inza pila mwa litente, hamoho ni Isaka, ni Jakobo, ba ba ne ba ka can i yena sanda sa sepiso. ¹⁰Ka kuli na talimezi munzi o nan i mitomo ya niti, o mulali ni muyahi wa ona ki Mulimu. ¹¹Ka tumelo, ni yena Sara u filwe mata a ku ba fa mezi a manca, mane a pepa ha na sa supezi kakuli na lumela kuli, ya mu sepisize ki ya sepahala. ¹²Ka bakaleo, ku tahile ka munna a li muñwi, mi ki ya sa hulile luli, batu ba bañata, ba ba likana ni linaleli za kwa lihalimu, ni inge mushabati o sin a moka balelwa, o fa likamba la liwate.

Maheberu 11:1-12

Batu kaufela mwa bubali bwa mwa buka ya Maheberu ba zwa kwa Tesitamenti ya Kale. Muñoli wa bu bali bo na ñlela Majunda bao ne ba kona ku lemaha batu ba kaufela. Sina halu sika hula kale kuli lu zibe hande makande a batu ba, lu swanela ku ituta makande ni mitala ye mituna yeo ba konile ku lusiyele.

Tumelo ki ku lumela ni ku sepa ku seo lusa koni ku bona. Kwanda tumelo ha ku kona hali ku tabisa Mulimu. Batu babali banna ba Mulimu ba ezelizwe ku pila bu mipilelo ya milao ye shutana niya baba mwi. Ka mutala haiba Mulimu a bulela kuli uka lufepa, lu swanela kulumela seo ni ku pila ka ku yelela. Haiba Mulimu inge a bulela kuli uta lu sileleza, lu swanezi ku lumela cwalo ni ku eza ka swanelo.

Haiba inge lunga batu baba beli kwa bu bali bo lubalile luka bona kuli kanti tumelo ne italusañi kwa batu ba ba beli mwa Tesitamenti ya Kale ba mwa Bibebe.

Kuluta: Likande la Nuwe (lifuma neha [mwa Genese 6-9](#))

[Maheberu 11:7](#) I bulela ku amana ni tumelo ya Nuwe.

Mwa [Genese 6:22](#) I bulela kuli, “Nuwe na ezize lika kaufela sina mwana mu laelezi Mulimu.” Mulimu na sa lelile ku lumela munda mi hape Mulimu na tabela ku pulusa bao bene ba musepa. Na kupile Nuwe kuli a yahe mukolo fo ne ku sina mezi! Batu neba mu shenauzi Nuwe mane ba hupula kuli na sa pulumuka. Cwale menzi a taha mi batu kaufela kwanda Nuwe ni lubasi lwa hae kona bene ba pulusizwe. Tumelo ya Nuwe ku Mulimu neyi pilisize bupilo bwa hae.

Tumelo I tokwa likezo. Se sitalusa kuli lu eza seo Mulimu a lukupa ni haike ha iba inge lusa utwisisi ka ku tala libaka.

Lipuzo: Likande la Nuwe

Mubale [Genese 6-9](#) ni [Maheberu 11:7](#) mimu alabe lipuzo ze latelela mwa buka ya mina yak u sebeleza.

- Nuwe na bonisize cwañi tumelo ya hae ku Mulimu mi ki likezo mani za na shimbile ka libaka la tumelo ya hae?
- Ki sika mani sene si eza hezi ka libaka la tumelo ya Nuwe?

- Kisika mani sene sika eza hala kambe Nuwe na sin a tumelo?
- Kiñi ha muhupula kuli Nuwe nan a ni tumelo ku Mulimu mi lu kona ku ituta sikamani kwa mutala wa hae?

Kuluta: Likande la Abrahamama (lifumaneha mwa Genese kauhanyo ya 12 ni 17)

Maheberu 11:8-12 I bulela ku amana ni tumelo ya Abrahamama ni musala hae Sara.

Abrahamama na bulelezwi ki Mulimu kuli uka ba ni mwana mushimani ni haike kuli na sa supezi mi musala hae neli mumba. Musala hae na sa lumeli luli, mi a kona ku seha ni ku seha hana bulelezwi. Mulimu hape na mu bulelezi lusika lwa hae luka be lu bile lo luñata sina linaleli. Abrahamama na katezehile kwa ku lumela. Mane na likile kuli ku eza hale ka ku akufa ka mukwa wa hae, fo na konile ku kopana ni mutanga hae. Ni hakuli cwalo, na konile ku lumela kwa mafelelezo. Mulimu na file Abrahamama ni musala hae mwana mushimani ni ku tazeleza sepiso ya hae ku bona.

Na na ni tumelo ni haike kuli na shwile inge a sika amuhela lisepiso kaufela. Lusika lwa hae ne lusika ba kale loluñata sina linaleli mwa mbyubyulu. Fo kumwi lu swanela ku litela ka nako ye telele Mulimu inge a sika alaba litapelo za luna kamba ku taze leza lisepiso za hae. Lusika lwa Abraham aka cenu ki batu kaufela ba bana ni tumelo ku Mulimu wa ma Isilaele. Mulimu ka ma niti na tazelize sepiso ya hae ku Abrahamama.

Lipuzo: Likande la Abrahamama

Mubale Genese 12 ni 17 ni Maheberu 11:8-12 mi mu alabe lipuzo ze tatami mwa buka ya mina yak u sebeleza.

- Ki kalulo mani yeo Abrahamama na shimbile fo hana sina tumelo ku Mulimu?
- Ki kezo mani yeo Abrahamama na shimbile fo hana nan i tumelo ku Mulimu?
- Kisika mani sene si eza hezi ka libaka la tumelo ya Abrahamama?
- Kiñi ha muhupula kuli Abrahamama na na ni tumelo ku Mulimu mi lu kona kuituta sikamani kwa mutala wa hae?

Kuluta: Muyeme ka kutiya mwa Tumelo

Nihaike kuli batu neba seha kuyena, Nuwe nako ka ufela nana ni tumelo ni ku sepa Mulimu.

Bupilo bwa hae ni bwa lubasi lwa hae neba pulusizwe! Na konile ku bona Mulimu inge a tazeleza lisepiso za hae.

Sara na sehile Abrahamama mi Abrahamama na sina tumelo ka mita, na likile kuli lisepiso li kone ku eza hala ka nzila ya hae. Kono na lumezi kwa mafelelezo mane a amuhela mwana. Na konile ku bona sepiso ya Mulimu ya mwana hae mi Sara nayi tazelize, kono na sika kona ku bona lisepiso kaufela za kuli uka kona bona lusika lwa hae lo luñata sina linaleli. Seo nesi kona kunga nako ye telele ku fita bupilo bwa Abrahamama mwa lifasi.

Fo kumwi batu baka luseha.

Fo kumwi luka ikutwa kuli haluna tumelo.

Fo kumwi ha luna ku kona ku bona lisepiso kaufela zeo Mulimu a sepisize.

Kono sina Nuwe ni Abrahamama, lwa kona ku ba ni tumelo sina bona sina halu sebeleza Mulimu ya swana!

Zakueza: Kana Mubatelañi Tumelo?

Sina ha lukala ku zamayisa Sikwata sa Bupilo se since ki kwa butokwa kuli lu beye tumelo ya luna ku Mulimu.

Kisika mani seo mina mutokwa kuli mulumele ni kuba ni tumelo ku Mulimu? Muhupule kuli Mulimu wa kona ku eza lika ze sa kona hali! Mwa buka ya mina ya ku sebeleza, mueze mukoloko wa lika za butokwa mwa bupilo bwa mina ni za munzi wa mina, ka mutala a mutu yo mumwi kuli a folisiwe, kamba kuli a kone ku fepiwa, kamba kuli mutu yo mumwi kuli a tahe kwa ku ziba Jesu. Muñole kaufela zeo kaufela muhupula!

Kana kuna ni mayemo a mamwi mwa silalo sa mina awo mu bona kuba sisitaliso kwa Sikwata sa Bupilo kuli si amuhelwe? Kana kuna ni matata a mamwi awo mu bona mwa silalo sa mina awo a tisa butata kwa batu baba ñata mwa silalo?

Kana kun a ni batu baba inzi mwa butata ni ku nyanda mwa mukwa wo mumwi?

Ku nga tumelo kuli mulapelele matata ni batu, sihulu ha musa boni kuli lika li kona ku chinca cwañi. Kupila ka tumelo ki ku amana ku shimba mihato yak u eza mwa bupilo bwa luna ni mwa silalo sa luna ka kuitinga ka zeo lulumela kuli Mulimu ki mañi!

“Neni sa lumeli kuli munzi wa luna ne u kona ku chinca, ne ni hupula nga kuli ku kaba ni batu nako kaufela bene ba nyanda, kukula ni baba omana. Ne ni sina tumelo yaku lumela kuli Mulimu na kona ku chinca zeo. Ku fitela na to lemuha kuli tumelo haki ku amana ni na kamba munzi wa hesu, ki ku amana ni Mulimu ni seo a kona ku eza! Wa lata munzi wa hesu mi utabela ku tusa minzi. Kona kuli na kala ku lapelela lika zeo ne ni hupula kuli a li kona hali – mi Mulimu na alabile! Na folisize mutu wa mwa hae ni ku eza nzila ya likeleke kuli li kale ku beleka hamoho. Mulimu wa teleza kwa litapelo kaufela, mwendi hana kuyi alaba ka nako yeo mu lapela kono na lumela kuli usweli ku sebeza ka nako kaufela.” - Mutambo

Likande: Muzwale Andru

“Mwana wa mutuli, Muzwale Andru na sika kena sikolo sesi pahami. Kono Mulimu na mu sebelisize muna yow a Dutch, ni mukokoto wa hae ono kataza, kusa zwela pili mwa lituto, kutokwa baba mulifela kwa sikolo ni ku tokwa masheleñi a ku ezisisa lika zeo babañata neba li hali konahali. Kuzwelela kwa Yugoslavia kuya kwa Upa wan aha ya Korea, Muzwale Andru na konile kuzamaya linaha ze tata kwa evangeli ku tisa Bibebe ni susuwezo kwa ba lumeli. Mwa linako ze ñata na ipeyanga a hulu mwa mayemo a sabisa a hulu ni mwa matata ka libaka la babamwi.

“Mutala o mumwi wa Mulimu mwa fepela ka limakazo neli fo Andru hana swanela ku lifela visa ya hae. Fo Andru ha amuhela munyeñi lizazi leo a sika lu mela kale kupo ya hae ya visa, nan a ni sepo ya kuli muyeñi yon a tile kuto tisa masheleñi a ku lifa visa ya hae. Kono mupoti yo neli Richadi, munna yo Andru na katani mwa silumus mwa Glasgow. Richadi na sa tahi kutisa mashereni, kono na kwa kukupa. Andru a mu tolokela kuli na sina masheleni yena a kufa ku Richandi, kono sina hana bulela, Andru a bona shiliñi fafasi. Shiliñi ye ki ona masheleni awo Andru na tokwa kulifela visa ya hae ye ikona ku mu lumelela kuli ayo pila kwa sikolo sa Bibebe. Kwanda a ku ipeyela shiliñi ku yena muñi, Andru a fa shiliñi yeo ku Richadi. Andru na yezize seo na lumela kuli si inzi hande, kono cwale Mulimu na ta mufepa cwañi? Mizuzu nyana fela, Andru a amuhela liñolo mi mwatani ne kuna ni 30 shiliñi! Mulimu u mu file ka nzila ya hae, mukwa wa makazo ya kufiwa.

“Ka lilimo ze latelela, Andru a nela bupilo bwa hae kwa litokwa halo za keleke za mwa linaha za sikomunisiti. [Mwa linaha za sikomunisiti, Bibe neyi sika lumelelwa ku lekisiwa, ku ñoliwa kamba ku baliwa. Mubuso waka nako yeo ne u lwanisana ni silumeli sa si Kreste ni Kikopano za bona, ku beya ba kutazi mwa litolongo ni kutatafaza bupilo bwa banna ni basali.]

“Mulimu a lukiseza Andru mota ya Volukisiwagani mi ka yona Muzwale Andru na silisezanga mwa teni ma Bibe ne ni libuka zemwi mwa linaha zene lina ni tokwa halo. Kubeleka a li nosi ka lilimo nyana za ma kalelo, Andru a beleka ka tata a hulu mwa ku tuseza likeleke zene li fumaneha mwa linaha za sikomunisiti. Fo Andru hana fezanga musipili uli mumwi na kutanga kwa Holandi ko nayo ikabelanga mwana zamayezi ni kuya ku yemwi naha. Kona kuli musipili ni musipili no tezi makande a shutana ka mo Mulimu na mu lukiselize ka makazo ni ku etelela Andru kwa kuyo fumana batu ba Mulimu.”¹⁰

Kuluta: Kukala ka Bunyinyani

Mpo ya tumelo ki mpo ya moya. Jakobo 1:6 I bulela kuli ha lukupa, lu swanela ku lumela ni kusa haka nyeha. Lwa kona ku kupa kwa tumelo ye ñata inge lu ziba kuli Mulimu uka lufa yona ku luna!

Jesu na ize kuli nelu tokwa fela tumelo ye likana ni peu ya masitete kuli lu kone ku shimbulula malundu. Na bulezi ze kakuli peu ya masitete neli yona ye nyinyani ku fiteleza, kono ne I hula kuba kota ye tuna luli! Kana se mukile mwa swala toze mwa lizoho la mina? Ki kaka nyinyani, eni? Ka kanyinyani luli ha mukoni ni kuka bona hande. Kono hase muka chalile ni kuka babalela ni kuka fepa, ka hula ni ku hula ni ku hula! Mulimu u bulela kuli kona mo I swanela nit tumelo ya luna. Haiba kuli luna ni tumelo fela ya lika ze nyinyani, kona kuli mu susuwezwe mi sina ha mulumela Mulimu kuze nyinyani lika tumelo ya mina ika hula. Kona kuli muka kona ku ba ni tumelo ya lika ze tuna.

Mwanana wa mbututu wa kona ku hula kuba mutu yo mutuna ya tiyire.
Ka kokwani kaka nyinyani ka kona ku tisa sinyehelo ye tuna kwa limela.
Ka sitina ka kanyinyani ka kona ku feza muyaho o mutuna.

Ka nto kaka nyinyani ki ka butokwa mi ka kona ku tisa shutano ye tuna!

Ona fo kota ya masitete se yi hulile luli I kona ku tisa litoze za yona nyiñi mi haiba inge li chaliwa fo lika hula ni zona kuba kota ye tuna! Mulimu uka mi sebelisa kuli mu chale litoze za tumelo mwa batu baba mwi ni ku ba tusa kuli ba hule ni bona. Muhupule haiba inge muyezeza zeo mutu a li mumwi mi tumelo ya bona ya hula. Muhupule kuli bubeli bwa mina inge muyezeza batu baba beli mi hase ba hulile ni bona ba yo chala litoze ku baba mwi. Muhupule haiba kuli seo inge si zwela pili ona cwalo. Ki shutano mani yeo ikaba teni? Batu baba ñata mwa munzi wa mina neb aka kona ku ba ni tumelo ku Jesu mi Mulimu naka eza lika ze komokisa luli!

Likande la Sikwatasa Bupilo

Franki ni Geofuri* kaufela bona ba pila mwa Kapwila, sibaka se si fumaneha libima ze likana 20km upa wa Nakonde, fa tuko fela ni museto wa Tazania.

¹⁰Wortes, David N. (10 February 2012), *Brother Andrew Biography*. Zefumanehile 28 April 2020. Kuba teni fa: <https://www.inspirationalchristians.org/evangelists/brother-andrew-biography/>

Kaufela bona Franki ni Geofuri ki balimi bakwa mahae bene ba utwile ku amana ni Dignity ku mulikani mwa Nakonde. Mulikana bona na ba bulelezi kuli baka kona ku fiwa lisebeliso kaufela mane cwalo ni lituwelo za masheleñi, kono neba hakanyeha.

Sikwata ku zwelela mwa silalo ba buza Franki ni Geofuri kuli baye ni kuyo batisisa buniti ka kuikopanya ni sikwata sa Dignity seo ne si potela Nakonde. Kwanda fela a ku hakanyeha kwa bona, Franki ni Geofuri bato kopana ni sikwaa mi neba komokilwe a hulu ku to utwa manzwi awo neba ikabela. Ne asali a seo a seo Dignity neyi kona kuba fa kamba ku fa lisepiso za lituwelo – mulikana bona na ba bulelezi lishano. Kono bato utwa kuli naba sa tokwi buteni bwa mulikani ku ba yemela kamba mutu kuba neulela yazwa kwa nde; ne ba nan i bona bañi, sikani ni sizwale sa bona, zeo naba nan i zona ni mazoho a bona. Kono sa butokwa luli: neba nan i Mulimu. Sina hane ba zwela pili ku teleza Franki ni Geofuri ba kala ku utwisisa kuli ze neli ze ñata! Hase ba kutezi kwa munzi wa bona, neba tabile luli kuyo ikabela kuli mutu yo mumwi u konile ku lumela ku bona mi Mulimu wa bona u konile ku ba konisa ku fumana bupilo bona bañi.

Franki ni Geofuri ba kutela kwa munzi wa bona ni kuyo ikabela seo ba konile ku utwa ni ku ituta ni bao baba lumile mi ne ba kona ku toloka zeo ba konile kuyo ituta ku mutu kaufela mwa silalo. Neba I kabezi bulumeli bwa bona kuli bao baba ziba Mulimu mwa silalo wa kona ku kopanya libaka za munzi, ku ba luta ñkuli ba be ni **tumelo** ni ku tateka ku sebeza kwa ku fumana tatululo ni bupilo ka bona buñi.

Mwa munzi wa bona se kuna ni Likwata za Bupilo ze talu ze ituta ku amana ni Jesu ni ku sebeza ha moho mwa silalo. Mulimu u konile ku beya bupilo ni ku shutaniswa fa pilu ya silalo ka sibili, ku zwelela kwa batu baba pila mwateni.

**Mabizo a chinchizwe ka libaka la kunutu*

“Kasa mulaho a kuya kwa mukopano wa Dignity ne ni kutwile Mulimu inge a ni bulelela kuli ni kale Sikwata sa Bupilo, kono ne ni hupula kuli ni tokwa masheleñi, lico ni ndu ye tuna yak u amuhela batu ka ufela. Fo hase ni balile ku amana ni Nuwe ni kuli nan a ni tumelo yene sepile ku Mulimu ni ku eza seo kaufela Mulimu na mu laezi kuli a si eze – ne ni iikutwile kuli Mulimu na sweli ku ku ambola ni na! Ne ni tabela ku eza seo Mulimu a ni kupile ku si eza ni haike kuli ne nisa utwisisi ka ku tala. Na to lemuha kuli ne ni tokwa tumelo ni sepo ku Mulimu ku kala Sikwata sa Bupilo ku kala Sikwata sa Bupilo, ne ni sa tokwi mashele, lico kamba ndu ye tuna!” - Agnesi

Lipuzo: Likande la Sikwatasa Bupilo

- Ki sika mani seo Franki ni Geofuri neba tokwa kuli ba tise shutano mwa munzi wa bona?
- Kana ne ba tokwa lika zeo neli bonahala kuba ze tuna (sina lituwelo) kamba kana ne ba bile ni tumelo ya kuli Mulimu uka sebelisa lika ze bonahala ku ku swana (sina silikani)?
- Kanti Franki ni Geofuri neba konile cwani ku supeza tumelo ya bona ku Mulimu mi ki muhato mani wo neba shimbile ka libaka la tumelo ya bona?
- Ki sika mani seo nesi eza hezi kasa mulaho wa kezo ya Franki ni Geofuri?
- Ki shutano mani yeo neyi tile kasa mulaho wa kezo ya bona kwa tumelo ya batu?

Kuluta: Tundululo

Mwa tuto mo lu konile ku talima kwa mitala ye miñata ya batu bene bana ni tumelo. Nuwe ni Abrahama neba na tumelo. Muzwale Andru nana ni tumelo. Franki ni Geofuri ne bana ni tumelo.

Kakuli neba nan i silikani ni Mulimu, neba ziba mikwa ya Mulimu ni ku lumela kuli wa sepahala. Neba utwile linzwi la hae, neba zibile kuli hana kuba tuhelela ba nosi, ne ba boni Mulimu inge a eza lika ze makaza sa pili mi neba nan i tumelo ya kuli uka eza hape. Kaufela bona neba shimbile muhato ku zwelela ku seo neba lumela ku amana ni Mulimu.

Tumelo ki mpo ye zwa ku Mulimu mi mpo ye ya tumelo ya hula ka nako. Lwa kala ku sepa Mulimu ka lika ze nyinyani mi ha lumubona inge a lufa za nanula tumelo ya luna ku lumela kuli wa kona ku eza lika ze tuna ni ze tuna ze tuna lika. Tumelo ya luna ya hula sina ha lushimba muhato ni ku bona Mulimu inge a sebeza.

Lipuzo: Tundululo

- Kisika mani seo si konile ku mi susuweza ku amana ni makande a batu baba shutana ba?
- Kana muna ni sepo ni bundume bo buswana ku Mulimu ka libaka la likezo za hae? Libaka ni kamba kiñi hamusa lumeli?
- Ki tumelo ifi yeo mutabela ku ba ni yona mi ki kezo mani yeo mukona ku shimba ku kala ku sebelisa tumelo?

Tapelo

Mutalime kwa mulaho kwa mukoloko wa lika ni mayemo ali mwa munzi wa mina awo mutokwa ku bona Mulimu inge a tisa shutano ku ona. Mulapele kuli Mulimu uka mifa mpo ya tumelo ni kuli muka kala ku lumela Mulimu ku mi fa tumelo ye tuna ku fita yene muna ni yona sa pili. Mulapelele mayemo ali kwa mukoloko wa mina. Mukupe Mulimu kuli a beleke mwa mayemo awo ni ku chala litoze za tumelo mwa batu babamwi bao baka hula ni ku hula ni ku hula!

Sa Ku Eza Biki Ye: Mukopane ha Moho ku Lapelela Tumela

Muzwelepili ku kopana sina Sikwata sa Bupilo fa sibaka se si swana, lizazi leli swana ni nako ye swana.

Biki ye mu lukise ku kopana ni babamwi ba mwa Sikwata sa Bupilo ka nako yemwi ni kuyo ambola kaza tuto ye fa tumelo. Muikabele ni bona litapelo zeo mu ñozi mwa tuto niku ba kupa kuli ba beye zeo ba kona ku ekeza kwa mukoloko. Mwendu kuna ni batu bao kamba mayemo mwa munzi wa mina awo mina kamba Sikwata sa Bupilo ba kona ku ba ni tumelo kuli a fetuhe.

Mu lapele ha moho ku Mulimu kuli a ekeze tumelo ya mina, ni kwa mayemo a kaufela.

Ka mutala, ku kona ku ba ni batu baba tamilwe ki bucwala mwa munzi wa mina – muba lapelele niku lapelela tumelo kuli I kone ku bona kuli se si kona cwani ku chinca. Ku kona kuba ni batu ba batokwa ku fepiwa mwa munzi wa mina – muba lapelele mi hape ni kuba ni tumelo ya kunga mihato yak u ba fepa.

Mutalime mwa buka ya mina yak u sebeleza ku fumana zaku eza zeo mukona ku tazeleza biki ye kuzwelela kwa tuto ye.

10

Tundululo – Kisika Mani Seo ni Konile ku Ituta?

...ni kolwa kuli yena ya kalile
musebezi o munde wo ku
mina, u ka u feleleza, ibe o
petehile mwa lizazi la Jesu
Kreste.

Mafilipi 1:6

Mulelo

Mukonile cwale ku feza **Musipili Wamunzi**. Lu tabela ku mi fa cwale nako fay a ku hupula ku amana ni seo mukonile ku ituta ni mihato ye latelela ki ifi.

Kwa mafelelezo a tuto ye muka ba:

- Muhupulo ku amana ni seo si kona ku tusa kamba zesa tusi kwa mulaho
- Muhupuzi seo mukonile ku ituta mwa **Musipili Wamunzi** ni seo sikona ku tusa luli
- Muitutile ka mo kuli butokwa mwa ku tundamena ni ku sa zwafa

Ku Talima Kwamulaho

Kwa makalelo a tuto ni tuto lu bata ku mi susuweza ku talima kwa mulaho kwa tuto ye felile ni ku hupula ka zeo mu ezize ni seo Mulimu a mi lutile.

- Kisika mani seo mukonile ku ituta mwa tuto ye felile ku amana ni kuba ni tumelo?
- Kana mu konile ku kopana ni batu ba pili ba Sikwata sa Bupilo ku eza mukoloko wa lika zeo mutokwa kuli mube ni tumelo ka zona? Mukonile ku bona kalabo kwa litapelo biki ye?
- Kana mu konile ku ikabela seo muitutile ni yo mumwi biki ye?

Likande: Musipili

Mulubwa na shimbile musipili wa hae wa kuya mwa mushitu. Na ngile biki kaufela inge a itukisa kuno longa libwana za hae. Na longile ni ku longa ni ku longa hape. Na bata ku bona kuli na shimbile lika kaufela za na tokwa kwa musipili wo. A I ketela kuli uta longa ndu ya hae kaufela ni kuya ni yona!

A nanuha ni mukotana was aka ni ma hemere a mabeli mwa mazoho a hae.

Kasa mulaho wa mazazi ama nyani fela, Mulubwa nasika yo fita kale kwa hule! lika kaufela zana longile neli ze bukiti mi neli sakoni ku mu lumelela kuli a zamaye ka ku akufa.

Kuno hape mwa nzila nasa sweli kuno nopaka lika zana tabela kuli mwendi kiza butokwa mwa musipili wa hae.

Cwale fa Mulubwa na shimbile saka fa mukokoto wa hae, hemere fa toho ya hae, ma hemere a malalu mwa mazoho a hae ni puli yaza holholola mwa mulaho wa hae ye tamelelzi muhala mwa teka ya hae.

Kono usa zwela pili ku no shimba ze ñata za fumana, u bata ku itukiseza kwa lika kaufela zeo likona kuyo ezahala mwa mushitu!

Mulubwa sa shimbile masaka a mabeli fa mukokoto wa hae, ni sizuma fat oho ya hae, mahemere a malalu mwa mazoho a hae, tupupe to tu lalu twa linsi ni mezi ni puli ni kuhu zeze li nyenda ela mwa mukokoto wa hae.

Mulubwa sa za zamaya ka kulyeha luli, luli, luli ka bunya!

A lemuha kuli batu baba ñata ba sweli kuno mu fitelela. U bona batu baba shimbile tu kotana to tu nyinyani inge ba zamaya ka ku akufa luli.

Kasa mulaho a nako nyana mwa musipili wa hae a katana chaziba wa misipili yana ni zibo yaku zamaya mwa mishitu ka lilimo ni linako ze telele. Ba ina hamoho busihu ka ufela mi chaziba yo a mu buza Mulubwa kuli kiñi hana shimbile lika ze ñata cwana. Mulubwa a bonisa munna yo lika kaufela zana shimbile hayo nanuha ni lika zeo na fumani mwa nzila ya hae. Lika zemwi kiza butokwa luli kakuli na li fumani kuli ki za butokwa luli. Lika zemwi neli sina butokwa mi Mulubwa nasa li tokwi! Munna yo a mu bulelela kuli na tokwa fela lika ze nyinyani ze bunolo za musipili wa hae, kaufela buyima ne bu imeza fela ni kumu tiseza kuli asike ayi tahanela. Munna a mu supeza zeneli za butokwa za ku shimba.

Kasa mulaho a mazazi nyana Mulubwa a yo pumula fa sibaka sa ku ikatuluseza mi a iketela ku bakanya hande libyana za hae kaufela zona, nasa si koni ku zwela pili sina cwana! Fa cwale n asana ni buiketelo bwa ku eza – ki sifi sibyana sa ku shimba? Kisifi sibyana sa ku siya? Mi ki sifi sibyana se since saka shimba mwa musipili wa hae?

Kuluta: Musipili wa Mina

Muinzi kwa makalelo a musipili mo mulatelela Mulimu ku bona shutano mwa silalo sa mina!

Sina musipili kaufela, lwa shimba mukotana mi ka tokomelo lwa keta zeo lutokwa mwa musipili wa luna. Halu beyi lika zeo lusa tokwi. Mane fo kumwi lwa kona ku talima mwa mukotana wa luna ni ku zwisa mwa teni zemwi.

Lwa kona ku siya zemwi za butokwa mwa mukotana wa luna, kamba zibo yemwi kamba maikuto awo ne a felile ka ku mi zwafisa. Mwendu halu sika utwisisa nto yemwi ku amana ni Mulimu. Sina Mulubwa, mwendi mukalile tuto ye ni milelo kaufela ye sa mi tusi ka mo mwa ku ezeza lika ni Mulimu ni ka mo mu kona ku tiseza shutano mwa munzi wa mina.

Lutokwa ku shimba maikuto ni zibo ye maswe kuyi zwisa mwa mukotana wa luna kakuli zika lu imeza ni kulu lyevisa haiba inge luzi shimba ni luna.

Kuna ni maikuto a mamwi hape awo a kona ku lu tusa ku luna kuli lu shimbe mwa musipili wa luna. A lu tusa kuli luyi tahanela. Lu konile ku ñola **Musipili** ku mi fa MINA mikwa ni maikuto a mamwi mwa ku ezeza milelo ye MITUNA ye tisa shutano. Ha mutokwi maikuto a mañata ñata ali tata kamba ku tolokelwa. Mutokwa fela ku zamaya mwa nzila yeo Mulimu yen aka sibili a mi lukiselize. A ki maikuto awo lutokwa kuli lwa ba ni ona.

Fa cwale se muna ni buiketelo bwa ku eza. Kuzwelela ku seo mu konile ku ituta mwa **Musipili Wamunzi**, ki maikuto a fi ni milelo yeo muka shimba mwa musipili wa mina? Ki maikuto a fi ni milelo ifi yeo muka siya?

“Ne niyi kutwile kuli ni swana ni munna yo mwa likande mo yana shimbile mikotana ye miñata ye bukiti. Ne ni patehile luli kwa keleke mi ne niyi kutwa ku katala mwa ku eza lika ze ni kuli kuba mu Krete ni ku pila sina mu Krete. Kono likande le lini tusize ku utwisisa kuli ku bu nolo. Ni tabela ku latelela Mulimu ni ku mu buza kuli a ni supeze seo a tabela kuli ni eze, cwale na shimba nako ka zazi ni zazi ku mu buza kuli a ni supeze seo na tabela kuli nisi eze. Zazi le liwi neli ku tusa baba pila mabapa ni na, zazi le limwi neli ku lapelela mulikani yana kula, zazi lelimwi neli ku bulelela batu likande laka mone ni fumanezi Jesu.” - Asisi

Zakueza: Mushimbire sika Mañi?

Munge mizuzu ye 20 ku alaba lipuzo ze peli ze mwa buka ya mina yak u sebeleza.

- Ki maikuto mañi ni milelo yeo muka shimba mwa musipili wa mina?
- Ki maikuto mañi ni milelo yeo muka siya?

Sina ha mu lipuzo ze, muhupule ka tokomelo ku amana ni lika ze latelela:

- Mulimu u swana ni ñi?
- Mulimu u beleka cwañi mwa munzi wa mina?
- Mu bona cwañi batu baba mwi? Kana ki ba butokwa kamba ba kena fela mwa nzila?
- Kana mikwa ya mina mo mu pilela ya mi kutiseza mwa mulaho?
- Kana mukwa mo mu utwiseza keleke ku mi tusize kamba ku mi sitatalisize ni munzi wa mina?
- Kana se mu kile mwa zwafisiwa kamba ku susuwezwa ki makaikuto e mu likile ku eza kwa mulaho?
- Ha iba ne mu utwile butuku ka mukwa wo batu babamwi ba bulezi ku ku amana ni mina kamba ku utwisa butuku ku seo mu konile ku bulela?
- Kana kuna ni zibo ye ne kile ya ezahala kwa bupilo bwa mina mi musa utwa butuku bo?

Kuluta: Ku Talima Kwamulaho

Ye ki yona tundululo ya lika kaufela zeo luitutile mwa **Musipiliwa Munzi**.

Tuto ya 1: Likota ze Tiyile Zena ni Niti mwa Tuto ya 2: Musipili wa Dignity

Batu ba Mulimu ba swana sina likota ze **Tiyile za Kuluka**, ba tisa miluti ni mukundamo ku baba mwi. Mukota ye tiyile mi muna ni kalulo ya butokwa yaku eza mwa munzi wa mina wa ku kopanya batu ni ku eza babamwi kuli ba be likota ze tiyile! **Batu fela ba kona ku eza lika ze komokisa za Jesu!** Mwa kona ku kala sesimwi sesi nca mwa munzi wa mina ni ku tusa babamwi kuli ba beleke ha moho.

Tuto ya 3: Evangeli kiñi? ni Tuto ya 7: Kuikabela Lilato ni Mazwi a Jesu

Evangeli ki makande a mande a kuli Mulimu ulu latile a hulu kuli u lumile Mwana a hae wa libanda kuto shimba koto ya luna ka kusa pila kalwa Mulimu. Lwa kona ku iketela ku amuhela swalelo ye ni ku kukuluha kwa koto, kunela bupilo bwa luna ku Mulimu ni ku pila ka nzila ya hae kuzwa ka nako ya cwale kuya kwa pili. Halu iketela cwalo lu beiwa baba li hande ni Mulimu mi lwa kona kuya kwa minzi ya luna ni mwa lilalo za luna ni mwa lifasi nikuyo eza lika hande nibona! **Lwa kona kuikabela manzwi, buniti ni lilato la evangeli ni babamwi ka manzwi a luna ni likezo. Se si tusa babamwi kuli ba fumane bupilo ku Jesu**, lilalo ze se li chinchize ni ku lumelela babañta ku utwa evangeli ni ku kopana ni Jesu.

Tuto ya 4: Bupilo ki ka Lubasi ni Tuto ya 5: Mutu kaufela una ni Sibaka

Mulimu wa lumema mwa lubasi lwa hae! Mabasi a beleka ha moho, ba beleka ka likwata za bona, ba talimela ku seo siba kopanya hamoho ni ku mema babamwi batu mwa lubasi. **Mutu kaufela una ni kalulo yak u eza mwa lubasi**, mutu kaufela una ni kalulo yeo I tusa babamwi mi mukona kuba mutu ya kona ku tusa batu kuli ba kone ku lemaha se. **Mulimu u bizelize batu kaufela kuba mwa lubasi lwa hae** mi sina ha biza mutu kaufela ba kopana sin aka lubasi lwa Mulimu ku tusa ni ku lata minzi ya bona hamoho.

Tuto ya 6: Kuzamaisa Sikwata sa Bupilo se si tiyile

Likwata za Bupilo ki za butokwa a hulu ku Mulimu kuli a beleke mwa munzi wa mina, ba tisa batu hamoho ni ku tisa evangeli kuli I pile! Sikwata sesi nyinyani se si kopana mwa munzi wa mina ki kalulo ya mukwa wa Bibe: **Sikwata sa Bupilo, seo mutu kaufela u kona kuba kalulo ya sona, bab taha hamoho, ku ituta, ku amuhela, ku tusa babamwi ni ku beya tumelo ya bona mwa likezo!**

Tuto ya 8: Kulapelela Batu

Tapelo ya buba ku zwelela kwa silikani sa luna ni Mulimu. Tapelo ki ona mukwa wo luituta ku teleza, ku eza ni ku zamaya mwa Moya wa Mulimu. **Halu lapela ni babamwi lwa yaha tumelo yam utu kaufela**, lwa teleza ku Mulimu ka yo mumwi ni yo mumwi ni kwa silalo sa luna, mi lwa bona ka mo Moya wa Mulimu mo uzamayela mwa minzi ya luna.

Tuto ya 9: Mube ni Tumelo

Tumelo ki ku sepa ko kutezi ni ku lumela ku Mulimu. Lwa kona ku ba ni tumelo kakuli luna ni silikani ni Mulimu, lwa ziba likezo za hae mi lwa ziba kuli hana ku lu tuhelela kuli lupalelwe. **Sikwata sa Bupilo si tusa batu kuli ba kone ku beya tumelo ya bona mwa likezo hamoho!**

*“Nto ye neyi tahile kuna a hulu mwa **Musipiliwa Munzi** neli ya kuli Mulimu na ni kupa kuli nibe kota ye tiyile yaku luka ni ku eza babamwi kuba likota ze tiyile! Ne ni sika hupula kuli mwendi na kona ku kala nto yemwi ye nca kamba ku eza nto yemwi ye komokisa, kono se nesi ni file bundume bwa ku eza! Mi cwale fa seni luta babamwi kuli ba be likota ze tiyile ni ku kala lika ze nca mwa batu baba mwi mwa minzi ili kuli lu kone ku ambalakanya lilato ni manzwi a Jesu kaufela ko baya! - **Mutambo***

Zakueza: Ki maikuto afi kuzwelela kwa **Musipiliwa Munzi wo mukashimba ni mina mwa musipili wa mina**

Munge ni haike mizuzu ye 20 inge mu alaba lipuzo ze latelela mwa buka ya mina yak u sebeleza. Mutalime mwa lituto ze munitule hape mwa buka mo ku mi tusa kuli mu hupule.

- Ki tuto ifi ye mu utwisize? Mi kika libaka mani?
- Ki tuto mani yene mi komokisize? Libaka?
- Ki tuto mani yeka ba ye bunolo yemu ka ba ya makalelo ye muka beya mwa kezo mwa munzi wa mina? Libaka?
- Ki tuto mani yeka ba ye tata ku I beya mwa likezo mwa munzi wa mina? Libaka?
- Ki tuto ifi ye mubona kuli ika tisa shutano ye tuna mwa munzi wa mina? Libaka?
- Kilika mañi za butokwa zeo mukonile ku ituta mwa **Musipiliwa Munzi** yeo musa tabeli kui libala? Libaka?

Kuluta: Musika Zwa Fa!

Kwa makalelo a musipili wo muncha lwa kona ku ba ni chiseho ye tuna luli, ku nyolelwa ni tumelo. Kuna ni linako ze ñata fa pata zeo lika ba ze nde luli – kubona silikani inge si kutasana, ku bona batu inge ba kuta ku Jesu, ku bona ba kuli inge ba folisiwa, ku tusa bao baba nyanda, ku yaha kutwano mwa hala likeleke, ku bona munzi inge u fetuha silalo sesi nan i lilato. Mulimu uka eza lika ze makaza luli ka mina ni Sikwata sa Bupilo sa mina!

Nihakuli cwalo, sin aka musipili kaufela, haki kuli ukaba bunolo nako kaufela mi kuka ba ni matata kwa pili. Mwa linako zeo muka tokwa ku tundamena kuli mu kone ku zwela pili.

Mwa bubali bwa mwatasi Paulusi wa ñolela keleke ya Mateselonika ni ku ba susuweza kuli basike ba zwafa mi ba ine inge ba susuwelizwe ka tumelo, lilato ni sepo.

Ha lu liseli ku hupula fapila Mulimu ndata luna musebezi wa tumelo ya mina, ni sebelezo ya lilato la mina, ni ku tiya kwa sepo ye mu sepile Mulena luna Jesu Krete ka yona.

1 Matesalonika 1:3

Lwa kona ku tundamena ni kuswalisa ka kuli luna ni sepo ku Mulena Jesu Krete. Lika kaufela hali sika itinga ku luna. Kutundamena ku talusa kuli hamu na ku zwafa mi mwa zwela fela pili kamba ki sika mani seo si eza hala.

Kukaba ni linako zeo ku latelela Mulimu ku kaba tata ni miliko ya kuli muzwafe, kono Mulimu u kupa fela kuli lu zwele pili ku zamaya, uka lu tiyisa mwa tumelo mi luka bona lika ze makaza luli!

Kize lika ze talu ze ka lutusa ku hupula ku tundamena:

1. Mulimu uka feleleza musebezi wa kalile

³Ni itumela ku Mulimu w aka. Kamita ha ni mi hupula. ⁴Ni mwa milapelo ka ye ni ezeza mina kamukana, ni nze ni mi lapelela ka tabo ⁵kakuli mu kumalezi musebezi wa Evangeli ku kala ka lizazi la pili, ku to fita ku la cwale, ⁶ni kolwa kuli yena ya kalile musebezi o munde wo ku mina, u ka u feleleza, ibe o petehile mwa lizazi la Jese Krete.

Mafilepi 1:3-6

Mulimu u kalile nto yemwi ye nca mwa bupilo bwa mina, mwa tuto kaufela ya **Musipili Wamunzi** Mulimu na konile ku bulela ku mina ku amana ni lika ze nca ze a tabela kuli muli eze. U sepisize kuli uka feleleza musebezi wo a kalile mi mobile babamwi wa ona. Mulimu ha zwafi ku luna ni kwa batu ba hae!

2. Musike mwa zwafa kwa ku kopana hamoho

²³Lu swale ka tata buipulelo bwa sepo ya luna, lu sa zikinyehi. Kakuli Yena ya lu sepisize, ki ya sepahala. ²⁴A lu babalelane, kuli lu susumezane mwa lilato ni mwa misebezi ye minde, ²⁵lu si ke lwa tuhela liputeho za luna, mo ba ezeza ba banwi: kono lu kutazane, sihulu ka ku bona kuli lizazi le lituna li sutelezi.

Maheberu 10:23-25

Sina ha luitutiule mwa buka ye, kukopana ha moho ni ku lapela ha moho ki kwa butokwa a hulu mi kuna ni mata a kona ku nchinda silalo! Muswaliswe kwa sepo yeo munani ku Jesu Krete, mu susuwezane yo mumwi ka yo mumwi mi musike mwa tuhela ku kopana ha moho.

Kuna ni nguli yeli: *'Haiba mubata kuya ka ku akufa, mu zamaye mulinosi. Haiba mubata kuya kwa hule, muzamaye hamoho.'*

Kuli mukone ku tundamena mwa linako ze tata, lu tokwa batu baba ka lupotoloha baba ka lu hupulisa kaza ku sepahala kwa Mulimu ni ku lu susuweza kuli lu zwele pili ku zamaya niha ku ka taha sifi kamba sifi.

3. Musike ku tuhela ku eza bunde

Lusike lwa katala ku eza bunde, ka kuli ka yona nako ye swaneleha luka kutula kutulo haiba inge lusa zwafi.

Magalata 6:9

Ku kona kuba bunolo ku tuhela ku eza lika ze nde halusa boni shutano yeo butisa kamba luikutwa kuli batu ha ba lubali luna. Kono Mulimu u sepisize kuli ha iba inge luzwela pili luka kutula kutulo.

Kaufela seo mu eza ka tumelo ni lilato ku babamwi, musike mwa tuhela kusi eza ka kuli si eza shutano ni haike hamusa si boni! Mulimu wa bona seo musweli ku eza. Kuka be ku bile ni mupuzo ku bawo baba sebeleza Mulimu, isike mupuzo wa mali kono mupuzo wa Mubuso wa Mulimu wo taha.

Kakufeleleza, sinotolwa sa ku tundamena ki kuba mutu ya tokomezi ku Jesu. Jesu na fitile mwa miliko ye minata ni kulwanisiwa a hulu mane ni haiba kuya fa sifapano ka libaka la tabo yeneli fa pila hae. Lwa ba baba tokomezi ku yena yana ezize zeo kaufela ni ku koma ili kuli ka Jesu lu kone ku koma.

Sepo yeo luna ni yona ku Jesu Krete kiya kuli seo kaufela sesi ezahala mwa bupilo bo, u inzi nil una mi luka b ani yena kuya kuile.

Lipuzo: Musika Zwa Fa!

- Kisikamini seo si mi susuweleze mwa mayemo a tata sapili?
- Kimani yo muziba yo ali mususuwezi yo mutuna? Kisika mani seo sib a eza mususuwezi yo munde?
- Kibo mani batu bao baba mi putolohile bawo mukona ku buza kuli ba mi susuweze sina ha muzwela pili ku etelela Sikwata sa Bupilo? (Ba bakona kuba batu babali mwa Sikwata sa Bupilo)

Likande la Sikwatasa Bupilo

Dignity isweli ku beleka ni minzi mwa silalo sa Siavonga kuzwa silimo sa 2012 kweli ya Sikulu. Tukwata nyana twa Bupilo ne tu kalile kono ne tu palelwa ku zwala likwata zemwi Kamba ku hula kuli li kale Likwata za Bupilo. Sikwata nesi tundamezi mwa kalulo mo ni ku sepa Mulimu kuli uka ba tusa. Hane ba bata ku zwafa, ne ba zwezi pili. Sikwata sa iketela kuno potela minzi ka linako kaufela ni ku fumana batu bao Mulimu a konile ku beya mwa teni baba ka konak u etelela Likwata za Bupilo ku tisa shutano mwa sibaka. Likota ze tiyile za Mulimu! Kuzwa Muyana 2018 sikwata si konile ku fumana batu bao batabela ku itombola ku kala Likwata za Bupilo ze nca. Kuzwelela fo Likwata za Bupilo ze nca seli kalile. Sikwata sesimwi nesi inze cwana: *“Ku tundamena kwa luna mwa Siavonga ku sweli ku koma kutatafala ko nelu fitile mwa teni.”*

Tapelo

Mulapelele ku tundamena kuli musike mwa zwafa mwa linako ze tata. Mulapele kuli Sikwata sa Bupilo sa mina Hasina ku zwafa mwa ku kopana ni ku eza ze nde. Muitumele ku Mulimu kwa lika zeo mu konile ku ituta zeo lika mi tusa ku ikabela lilato ni manzwi a Jesu ni babamwi.

Sa Ku Eza Biki Ye

Muzwele pili ku kopana sina Sikwata sa Bupilo mwa sibaka se si swana, kalizazi leli swan ani ka nako ye swana.

Biki ye, sapili Kamba kasamulaho a Sikwata sa Bupilo sisika kopana, mube ni nako ku taba hamoho. Mutoloke kuli mu felize buka ya **Musipili Wamunzi**. Ye ki swanelo yaku nyakalala! Mu konile ku kala ku kopana sina ka Sikwata sa Bupilo hamoho. Ye kalulo ye lukelwa ku nyakalala! Mube ni nako yak u hupula lika kaufela zeo Mulimu a konile ku mi luta ni litapelo zeo a konile ku alaba mwa linako zeo ne mukopana ha moho.

Mufumane mukwa wa ku mulumbeka ha moho. Mwa konak u opela pina kamba ku lapela hamoho, mwakona ku ikabela likande la mina ni babamwi, mwa kona kufa mali Kamba nako yak u tusa mutu yo mumwi sina ka nzila ya kuku tiseza ku Mulimu ka kulumbeka.

Mulapelele mutu kaufela yeli wa Sikwata sa Bupilo sa mina. Mukupe Mulimu kuli a ba fe bupilo bo bunca, a ba yahe kuba likota ze tiyile ze ka tisa lilato ni manzwi a Jesu ku babamwi. Mulapele Sikwata sa Bupilo si kone ku ituta ha moho, ku susuwezana kaufela ni ku sebeza ha moho ku tisa shutano mwa munzi.

Mutalime mwa buka ya mina yak u sebeza ku fumana za kueza ze ñata zeo mukona ku feleleza biki ye kwa tuto ye.

Luitumezi!

Mukonile cwale ku feza **Musipili Wamunzi!** Lwa sepa kuli mu konile ku susuwezwa ni ku fiwa chiseho ku seo mu konile ku ituta. Lwa lapela kuli Mulimu uka mi sebelisa kuli mutise shutano mwa munzi wa mina mane cwalo ni mwa bupilo bwa batu ba mwa teni mwa munzi.

Ne mukona ku tambeka buka ye ku mutu yo mumwi wa mwa munzi oli mabapa ni wa mina kuli ni bona ba kone kukala Sikwata sa Bupilo ni bona.

Muzwele pili ku swalana ni muti yo mu ambolanga ni yena mi muba lemuse kaseo se mukonile ku eza ku fita cwale. Ha iba ha muna mutu ye mu ambolanga ni yena mwa kona ku lu ñolela fa **hello@dignityonline.org.uk** kamba fa likepe la WhatsApp ka numbolo ye **+447340 573 937**.

Kanako ya cwale mu swanela ku beya mwa likezo lika kaufela zeo munitule mwa buka ye ni ku zamaisa Sikwata sa Bupilo. Musika zwela pili kwa buka ye latelela, lu tabela ku mi lumelela kuli mu kone ku chala musebezi wa Mulimu ku fitela ku ituta fela ku amana ni ona. Fa ki nako cwale yak u shimba nako yak u beya kwa batu bao babali mwa Sikwata sa Bupilo sa mina ili kuli ba kone kuba likota ze tiyile ni ku ikabela lilato la Jesu niba munzi!

Haiba kuli mukonile kuikola **Musipili Wamunzi** mi mutabela ku zwela pili mwa musipili wa mina, cwale mwa konak u swala mutu wa mina ku amana ni buka ye tatami. **Musipili Wasibaka** imi luta ku hula ni ku ekeza musebezi wa Sikwata sa Bupilo, ku chala zemwi likwata za bupilo ni kutusa Likwata za Bupilo kuli liekezehe.

Kusebelisa *Musipili* ni Sikwata

Buka ye ilukiselizwe ku sebeliswa ki mutu alimumwi fela, ni haike I konak u sebelisiwa niba bamwi kwa kui tuta mwa sikwata. Kusebeza ka sikwata mwa tuto ye kaufela ki nto ye nde mi ikaba tusa ku isa lilato ni manzwi a Jesu mwa minzi ya bona cwalo. Mulelo o filwe uka mi tusa ku eza tuto ye ka tabisa a hulu ili kuli kaufela ba kone kuituta ha moho.

Haiba inge musebelisa buka ye ni babamwi, ki kwa butokwa kuli mwa lumelela mutu kaufela mwa tuto ye. Haki kuli mwendi ki mulelo wa kuli ki ku bala fela tuto ni ku bulelela batu kaseo ba swanela ku eza. Lwa lumela kuli mutu kaufela un ani nto yemwi kuyena yeo a kona kuikabela ni seo Mulimu a luluta ka batu bawo bali mabapa ni luna. Sina muzamaisi wa sikwata mu swanela ku zamaisa lingambolo ni ku bona kuli I zamaya ka mo ku swanelela, kono ha muswaneli ku eza lika kaufela mina bañi. Mu swanela ku susuweza batu babana ni maswabi ni baba kuzize kuli ba like ku bulela haba kona. Muswanela ku susu weza batu baba bulela a hulu kuli ba fe kwateni baba mwi sibaka sa ku bulela maikuto a bona ni bona. Haiba sikwata hasi buleli Silozi, mwa kona kuba tolokela kamba kuba balela.

Mutase kuna ni maikuto awo mukona ku itusisa mwa lituto kaufela. Alatelezwi ki maikuto a butokwa a tuto ni tuto.

Likande

Mubale makande ka kutumusa ka mukwa wa papali, ili kuli sikwata kaufela sikone ku utwisisa.

Kuluta

Mubale tuto kaufela ka kutumusa ili kuli sikwata kaufela si kone ku mi utwa, mububale ka ku sa akufisa ili kuli mutu kaufela a kone ku utwisisa. Mubuze sikwata haiba kuli kuna ni manzwi kamba mibamba yeo haba sika utwisisa, mwa konak u bala buabali bo habeli kubu kutela ni kuba taluseza hape ka manzwi a mina momu utwiseza.

Bubali bwa Bibe

Haiba batu mwa sikwata sa mina ba tabela ku bala fela, mwa konak u bala kaku itatelela ku bala bubali bwa Bibe. Mwendi ne mukona ku bala hape habeli ku bona kuli mutu kaufela uko nile ku utwa ni ku li utwisisa.

Lipuzo

Musebelise lipuzo mwa tuto mo kuba ni ngambolo, ili kuli mutu kaufela a kone kuikabela likalabo. Haiba batu bana ni buka ya kusebeza ba konak u nola likalabo za bona mwa teni, nihakuli cwalo haki kuli mwendi ki ku fapeleza. Muambole lipuzo hamoho mi mukwa o uka tusa batu kuli bali hupule.

Zakueza

Fo kaufela ku konahala mwa konak u eza za ku eza ka sikwata. Mwa konak u sebelisa za ku ambola ku tusa batu kuli ba itute.

Likande la Sikwatasa Bupilo

Ne mukona kuiketela ku eza lipapali za makande a ka sikwata. Kalulo ye ika konisa ku tisa kuli ba kone kusa libala!

Tapelo

Mulapele hamoho sina ka sikwata Kamba mwa tukwata nyana. Mufe mutu kaufela sibaka sa ku lapela kaku tumusa, mi muikabele lika kaufela zeo muikutwa kuli Mulimu usweli ku bulela.

Sa Ku Eza Biki Ye

Sina ha musebeza ku za 'Sa Ku Eza Biki Ye' muka shimba kalulo yeo mutokwa kwa ku chala Sikwata sa Bupilo sesi nca. Ka nako ye mukayo fewza buka ye muka konak u kopanya sikwata mi se mukaba kuli se mukalile ku kopana ni ku fumana linzila za ku ikabela lilato ni manzwi a Jesu.

Tuto 1: Likota ze Tiyile Zena ni Niti

Likande: Keleke ya mwa Munzi

Hamuka bulela likande le mwa konak u shimba ba itomboli baba shutana kuli ba bapale likalulo ze shutana. Sina ha mubala likande bona ba swanela kuno bapala mwa likalulo ze shutana ka lisusuwezo za mina. Mubapale kalulo ye ika tusa batu kuli ba utwisise seo sesi eza hala mi hape iba mwa kalulo ye sehisa. Mulatelele likande, munge mutu kaufela ku bapala papali kasi yemba ni siyemba sina ha muzwela pili.

Muka tokwa baitomboli baba ka bapala likalulo ze shutana ze:

- Babuleli ba Linzwi baba lalu
 - Mubuleli Daka
 - Mubuleli Kenneth
 - Mubuleli Lungu
- Baminzi
 - Grace
 - Mupeta ni Hope
 - Bright ni Masiye
 - Johani ni Bernard
- Tutengo twa kwa Mukunda/ babeleki ba batusa – Rebekka
- Bachali balikeleke za linzwi la Mulinu – Mabo ni Cheswa
- Lipaki za Jehova

Zakueza: Isaya 61:1-4

Mushimbe batu kaufela ba ñole likalabo za bona kwa lipuzo muza ku eza ze, cwale mutu kaufela wa konak u ikabela likalabo za bona ni batu kaufela ili kuli batu ba kone ku utwa lika labo zeba sika ñola.

Batu babamwi baka tokwa tuso Kamba nako ye ñata kwa kalulo ye. Haiba kuli ba katezaha kwa ku fumana likalabo, muba susuweze ku bala bubali ka tokomelo hape ni ku teleza kwa batu babamwi batu haba fa likalabo.

Tuto 2: Musipili wa Dignity

Zakueza: Macwe a Pila

Mufumane limota Kamba macwe mwa buka ya mina yak u sebeleza mi muyi supeze kwa sikwata. Muba tise kuli ba hupule ku amana ni batu bamwa minzi ya bona nika mo bakona kubela macwe

a macwe a pila. Muñole mabizo a batu bao fa macwe kaufela fa limota le. Muhupule ku ñola mabizo a batu bao fa licwe ni licwe fa likepe le. Muhupule kuñola mabizo a batu bao babamwi batu haba koni ku tusa, Mulimu u bata kuba sebelisa ni bona!

Zakueza: Kusebeza Hamoho

Mufumane fo muñezi kaza macwe mwa buka ya mina yak u sebeleza mi mukupe sikwata ku bulela ka kutumusa mazwi kaufela a taha kwa mihupulo haba hupula kaza ku sebeza hamoho. Muñole manzwi ku potolosa macwe. Kiye mitala ye mukona ku latelela:

- Kuswalisana
- Silikani
- Shutano

Tuto 3: Evangeli Kiñi?

Zakueza: Kanti Evangeli kisikamani?

Mushimbe batu kaufela ba ñole likalabo za bona kwa lipuzo muza ku eza ze, cwale mutu kaufela wa konak u ikabela likalabo za bona ni batu kaufela ili kuli batu ba kone ku utwa lika labo zeba sika ñola.

Batu babamwi baka tokwa tuso Kamba nako ye ñata kwa kalulo ye. Haiba kuli ba katezaha kwa ku fumana likalabo, muba susuweze ku bala bubali ka tokomelo hape ni ku teleza kwa batu babamwi batu haba fa likalabo.

Zakueza: Muhupula kuli Evangeli kiñi cwale fa?

Hape, mufe mutu kaufela kuli a ñole likalabo za hae kwa lipuzo za bona mwa zakueza ze, cwale mutu kaufela wa kona kuikabela likalabo za bona ni babamwi inge ba telelize.

Tapelo

Mufe sikwata nako ya alaba, munge nako nyana ya kukuza ili ku hupula ku ama ni seo Evangeli isi talusa. Haiba yo mumwi mwa sikwata u bata kufa bupilo bwa ku Mulimu hape, mulapele tapelo yeli mwa buka hamoho.

Zakueza: Ze saliyo Hande!

1. **Bupilo bwa Mina:** Mufe sikwata ku alaba lipuzo ze ka mo bali utwiseza, cwale muba beye ka bubeli kamba baba lalu kuli ba ikabele likalabo za bona.
2. **Silalanda sa Mina:** Mubuze lipuzo ze kwa sikwata mi mu etelele ngambolo.
3. **Sikwata mwa Likezo:** mubuze lipuzo ze kwa sikwata mi mu etelele ngambolo.

Tuto 4: Bupilo ki ka Lubasi

Zakueza: Kuabana mwa Munzi wa luna

Muambole ka sikwata lika zeo batu mwa munzi wa mina ba abana ka zona?

Kuluta: Buitamo bwa ba Masai

Mubale buitamo ka bunya mi hape mubu bale kaku sa akufisa. Mubuze sikwata Kamba kuna ni bubali bobu utwi size hande Kamba kuba komokisa ni libaka.

Tuto 5: Mutu kaufela una ni Sibaka

Likande: Kabichi ye Tuna

Hamu bulela likande le mwa konak u shimba bayi tomboli ku bapala kalulo ya mulimi. Mukupe muitomboli yo mumwi kuli a yeme fo batu kaufela ba konak u mubona mi a likanyise inge ya kumula kabeci mwa mubu. Mubuze muitomboli yok u ya ni kuyo shimba musali yaka bapala mwa sibaka sa musala hae. Muitomboli wa bubeli you ka yo shimba muitomboli yaka bapala kalulo ya mwana hae wa sishimani ona cwalo mane konji kwa mafelelezo a likande foy o mumwi muitomboli haka yo ba kapeba! Kubapala likande ku tusa batu kuli ba kone ku utwisisa seo sesi eza hala mi hape kwa tabisa luli. Mulatelele likande, kubona kuli batu kaufela baba bapala likande kaufela sina hamu zwela pili.

Haiba baitomboli ba tabile ni bona, ki ko kunde kuyema kwa mulaho a mulimi mwa mubamba inge muyi swala mwa teka yam utu yali kwa pili. Se si bonahala inge ye musweli ku hoha hamoho.

Likande: Mutu Kaufela Usebelisa mpo ya Hae

Kalulo ye yaza ku eza I supeza kamo Sikwata sa Bupilo si konak u sebeleza. Hape isa supeza cwalo kamo mukona ku susuweza limpo ze shutuna mwa batu likona ku bela hali sebeliswa hamoho nika mo likona ku ezeza bupilo ni musebezi wa bulumiwa kuli utiye.

Mukupe baitomboli baba beli kutaha kwa pili, muuna ni musali. Mutaluse kuli batu baba beli b aba iketezi kuli ba lukise Sikwata sa Bupilo mwa munzi wa bona, mabizo a bona fas ki bo Nyirenda ni Masiye.

Mukupe baitomboli baba beli bao kuli ba shimbe batu ba silela, ili bao bakaba batu bamwa sikwata sa bona. Cwale fa kaufela bona ba kone kuyo yema kwa pili mwa mubamba, inge ba talimezi sikwata.

Mubale likande ka mukwa wa papali mi muzibahaze mutu ni mutu wamwa sikwata, muba lumelele ku bapala limpo za bona ze shutana.

Zakueza: Mubili wa Kreste

Mufumane mwa buka ya mina yaku sebeleza kalulo yaza mubili. Haiba kuli sikwata sin ani mpampili nisi ñoliso mubafe sibaka sa kuswanisa lilama za mubili. Haiba ha kuna, musebelise buka ya mina yak u sebeleza. Mukupe sikwata kuli si hupule batu ba mwa sikwata Kamba bamwa munzi, limpo za bona ki lifi mi bakona kuli sebelisa cwani. Muñole mabizo a bona mwa lilama za mubili zeo muhupula kuli lizamayelega ni bona.

Kamutala, yo mumwi yali chaziba mwa kalulo ya bulimi mi ukona ku luta balimi babamwi, muñole mabizo a bona mwa siswaniso sa mazoho kakuli ba sebeza ka tata mwa masimu. Yomumwi yeli chaziba kwa kuluta, muñole mabizo a bona kwa mulomo.

Tuto 6: Kuzamaisa Sikwata sa Bupilo se si tiyile

Zakueza: Papali ya Mbola

Cwale kalulo ye haita mi bulelela kuli muhupule kubapala mbola ni babamwi, mwa konak u bapala ni babamwi ni ku sebelisa mbola ku toloka muleo o mutalusa. Se sitalusa kuli muka shimba nako nyana inge mu swala mbola mina mulinosi, babamwi bayi nepela yon ani mutu ali mumwi mi ka nako yemwi mwa yinepela mutu kaufela yali teni mwa siwata. Mususuweze batu kuno inepela yona mwah ala bona basa yi kutisi ku mina.

Tuto 7: Kuikabela Lilato ni Mazwi a Jesu

Zakueza: Kiñi ha Muswanela ku Bulelela yo Mumwi Evangeli?

Mufe mutu kaufela sibaka sa kuñola likalabo za bona kwa lipuzo mwa kalulo ye, cwale mutu kaufela wa kona kuikabela likalabo za bona ni babamwi batu ili kuli babamwi batu ba kone ku utwa likalabo.

Batu babamwi ba kona kukatezaha kwa ku alaba lipuzo ze ni ku tokwa nako ye ñata Kamba ku tokwa tuso.

Zakueza: Kibo Mani bao Luikabela ni Bona Evangeli?

Munge mutu kaufela kuli a kone kufeza kalulo yaza ku eza ze, cwale muikabele ni mutu yali mabapa ni mina. Kabubeli ba konak u lapelela batu bao bañozi.

Zakueza: Likande La Mina Lina Ni Mata

Kabu beli mufe sikwata kuli ka kuikambota makande a bona.

Mubulele Yo Mumwi

Ka bubeli mufe sikwata kuli ba kone ku taluseza yo mumwi mutu kaza *Lika Zene*.

Tuto 8: Kulapelela Batu

Zakueza: Tapelo Kiñi?

Mufe mutu kaufela kuli a kone kuñole likalabo za bona kwa lipuzo zamwa kalulo ye, cwale mutu kaufela wa kona kuikabela likalabo za bona kaufela bona ili kuli batu kaufela ba kone ku utwa likalabo.

Lipuzo: Ki lika mani zeo lu fumana ha lu lapela mwa Sikwata sa Bupilo?

Mufe mutu kaufela kuli ba kone kuñola zeo kaufela ba hupula kuli ki zona ze ba konak u fumana mwa ku lapela hamoho, cwale mutu kaufela wa kona kuikabela likalabo za bona ni batu ili kuli babamwi ba kone ku utwa likalabo.

Batu babamwi ba konak u katazaha kwa ku alaba lipuzo ze ni ku tokwa nako ye ñata kamba tuso.

Tapelo

Hamu lapela hamoho, musebelise maikuto emuna ni kaufela mina.

Tuto 9: Mube ni Tumelo

Zakueza: Kana Mubatelañi Tumelo?

Mueze kalulo ye hamoho sina ka sikwata, kuikabela mayemo ni batu bao mubata ku lapelela. Muitame kuyema mwa tumelo hamoho ni kulapela kaku tundamena kwa lika zeo mukonile kuñola kuli muli lapelise.

Tuto 10: Tundululo – Kisika Mani Seo ni Konile ku Ituta?

Likande: Musipili

Mu meme muitomboli kuli a bapale kalulo ya Mulubwa. Mumufe lika zeñata kuli a shimbe mwa musipili wa hae. Mu meme babamwi kuli ba kone kumufa sesimwi kuli a shimbe mwa musipili. Mumu kupe kuli alike ku zamaya zamaya mwa sibaka mo inge a shimbile lika zeñata zeo mukonile ku mufa!

Zakueza: Mushimbile Sikamani

Mufe mutu kaufela kuli a ñole likalabo za bona kwa lipuzo za mwa kalulo mo, cwale mukone kuikabela mwa tukwata nyana.

Zakueza: Muka Konak u Shimba Sikamani

Mufe mutu kaufela kuli a kone ku ñola likalabo za bona kwa lipuzo mwa kalulo ye, cwale muyi kabele mwa tukwata nyana.

Mukoloko wa Maswaniso

Pampili ya Makalelo	Siswaniso ka Concha Mayo fa Unsplash
Tuto 1	Likonde - Siswaniso ka Jametlene Reskp fa Unsplash
Tuto 1	Banyani - Siswaniso ka Brandon Green fa Unsplash
Tuto 2	Siswaniso ka Jon Tyson fa Unsplash
Lisebeliso: Zamaya ni Jesu	Siswaniso ka Hu Chen fa Unsplash
Tuto 3	Siswaniso ka Loren Joseph fa Unsplash
Tuto 4	Siswaniso ka Roman Nguyen fa Unsplash
Lisebeliso: Ku luta Batu ba	Siswaniso ka Ratanjot Singh fa Unsplash
Mulimu	
Tuto 5	Siswaniso ka Nick Fewings fa Unsplash
Tuto 6	Siswaniso ka Denys Argyriou fa Unsplash
Lisebeliso: Mube Mulisana	Siswaniso ka Nick Fewings fa Unsplash
Tuto 7	Siswaniso ka Trevor Cole fa Unsplash
Tuto 8	Siswaniso ka Trevor Cole fa Unsplash
Lisebeliso: Muite kusa Lumela	Siswaniso ka Sheir Hooley fa Unsplash
Tuto 9	Siswaniso ka Zoltan Tasi fa Unsplash
Tuto 10	Siswaniso ka Maxime Agnell fa Unsplash
Pampili ya kwa Tasi	Siswaniso ka Free-Photos fa Pixabay

- MUSIPILI -

Baapositola neli 'ba balumilwe' ba keleke ya pili. Paulusi ni babamwi ba apositola ne ba shimbile musipili o mutuna wa tumelo. Ne ba fumana linzila za ku bulelela batu ku amana ni manusa a Jesu mi ne ba shimbile nako ya ku supeza lilato ni mata a Jesu mwa minzi ye minata ni mwa lilalo. Kwa makalelo neba neba lutile batu ku pila ka niti ya Jesu, ku zibahaza manusa ni supeza lilato la Jesu ku bonabani. Ne isika itinga fela kwa ba apositola, kono neku itingile kwa batu kaufela.

Kifona fo mutela ni mina. Dignity yezize **Musipili**, ili tuto ye mi tusa ku latelela mwa mutala wa ba lateli ba Jesu ba pili. Lu tokwa kuli mina kuli mu I tute mwa ku shimbela muhato wani ka lwamina.

Ku ituta **Musipili** kuka mifa tukelo ya kuituta ku amana ni ku sebezani Mulimu, ku kalela mwa munzi wa mina kamba mwa silalo sa mina. Ha muna ku tokwa kuya kwa sikolo. Muka ku itutela ona fo muina, ni haiba ni ba likani ba mina. Sina tuto ha inze I zwela pili muta ikabela manusa ni lilato la Jesu ka zazi ni zazi mwa ma hae ni lilalo zeli mabapa ni mina.

Musipili ki kalulo ya libuka ze ne. Mwa buka ni buka muka ituta mwa ku ikabela lilato ni mazwi a Jesu ka kuchala Likwata za Bupilo kamba ku tusa babmwi ku eza cwalo. Mu kona kuya kwa buka ye latelela ha mufeza musebezi wa ku eza. Lu tokwa kuli mi lumelela ku chala musebezi wa Mulimu kufitela ku ituta fela ku amana ni ona.

Musipili wa Munzi u tusa mutu ku utwisisa mayemo a cwale mwa minzi ya bona ni mo Sikwata sa Bupilo sikona ku tiseza lilato la Jesu ni kuyaha kutwano. Batu ba kona ku kala Sikwata sa Bupilo kwa mafelelezo a buka ye.

Muluswale fa hello@dignityonline.org.uk kamba +447340 573 937.
Ka kuziba kaku tala za liteko za luna ni litekiso mupotele likepe la luna fa: www.dignityonline.org.uk/publications

Lozi I hatizizwe la Pili

© Dignity. Dignity ki katengo kaka ñolisizwe ka lituso ka palo. 1122656.
Dignity (Worldwide) ki ka tengo ka litukelo ze nyinyifal

www.dignityonline.org.uk